MYKOLO ROMERIO UNIVERSITETAS

SOCIALINĖS INFORMATIKOS FAKULTETAS

ELEKTRONINIO VERSLO KATEDRA

SABINA KOVIROVA

(Informatikos teisė)

GINČŲ DĖL DOMENO VARDŲ TEISINIO REGULIAVIMO YPATUMAI

Magistro baigiamasis darbas

Darbo vadovas —

lektorius Rytis Valančiauskas

VILNIUS, 2009

TURINYS

ĮVADAS 3
1. DOMENO VARDO SAMPRATA 7
1.1. Domeno vardo sudarymas 7
1.2. Domeno vardo teisinis statusas 9
1.3. Domeno vardo registracija 12
2. GINČAI DĖL DOMENŲ VARDŲ 15
3. GINČŲ DĖL DOMENŲ VARDŲ SPRENDIMO BŪDŲ ANALIZĖ 21
3.1. Teisminis ginčų dėl domeno vardų sprendimas 21
3.1.1. Jungtinių Amerikos Valstijų modelis 21
3.1.2. Lietuvos Respublikos modelis 25
3.2. Alternatyvus ginčų dėl domenų vardų sprendimas 31
3.2.1. Tradiciniai būdai 31
3.2.2. Administracinės procedūros pagal Bendrąją domenų vardų ginčų sprendimo strategiją 34
4. GINČŲ DĖL DOMENŲ VARDŲ TEISINIO REGULIAVIMO PROBLEMATIKA 43
4.1. Ginčų dėl domenų vardų piratavimo ne komerciniai tikslais sprendimo probleminiai aspektai 44
4.2. Ginčų dėl domenų vardų ir fizinių asmenų vardų sprendimo probleminiai aspektai 48
a) Įžymybių vardai 48
b) Privačių fizinių asmenų vardai 50
c) Politikų vardai 52
4.3. Ginčų dėl domenų vardų ir kultūriškai reikšmingų vardų bei geografinių vietų pavadinimų sprendimo probleminiai aspektai 56
4.4. Kelių asmenų, turinčių teisėtą interesą į domeno vardą, konfliktų sprendimo probleminiai aspektai 57
4.5. Ginčų dėl domenų vardų sprendimo Lietuvos Respublikoje probleminiai aspektai 60
IŠVADOS 65
LITERATŪROS SĄRAŠAS 67
SANTRAUKA 75
SUMMARY 76

ĮVADAS

Visuomeninių santykių plėtojimosi metu dažnai atsiranda naujų objektų, kuriems reikia nustatyti savarankišką teisinį režimą. Būtent taip atsitiko atsiradus internetui — naujai socialinės komunikacijos ir veiksmo erdvei.

Savo vystymosi pradžioje internetas buvo suvokiamas kaip virtuali erdvė, skirta išimtinai mokslinės informacijos apsikeitimui. Visuomeniniai santykiai šioje erdvėje buvo reguliuojami interneto bendruomenės sukurtomis taisyklėmis, kylančios problemos buvo sprendžiamos pačių interneto bendruomenės narių vadovaujantis tinklo etiketu.

Šiuolaikinėje visuomenėje internetas apjungiantis milijonus kompiuterių tapo neatsiejama verslo ir socialinių santykių dalimi, o domenų vardai — ne tik patogia priemone prisijungti prie konkretaus kompiuterio, bet ir nauja individualizacijos priemone. Didžioji dauguma verslo subjektų siekia turėti savo svetainę internete su savo išskirtiniu domeno vardu, kadangi tai viena iš galimybių pritraukti potencialius klientus. Todėl stengiamasi pasirinkti tokį domeno vardą, kuris charakterizuotų domeno vardo savininko veiklą ir galėtų būti lengvai susiejamas su konkrečia įmone.

Tačiau domenų vardų naudojimas komercinėje veikloje susijęs su teisinėmis problemomis. Domeno vardas yra ne tik kompiuterio adresas internete, bet ir prasmę turintis žodis arba žodžių junginys. Individualizacijos priemonės, pavyzdžiui, prekės ženklo arba gerai žinomo vardo panaudojimas sudarant domeno vardą gali būti ir dažniausiai yra siejamas su individualizacijos priemonės savininku. Viskas yra paprasta ir aišku, kai ir prekės ženklas arba gerai žinomas vardas, ir domeno vardas priklauso tam pačiam asmeniui, tačiau tais atvejais, kai prekės ženklo arba gerai žinomo vardo ir domeno vardo savininkai yra skirtingi, iškyla konflikto tikimybė. Kadangi domenų vardai registruojami pagal taisyklę „kas pirmesnis — tas teisesnis“, prekių ar paslaugų ženklų savininkai negali naudoti ženklo kaip domeno vardo, nes dažniausiai jie jau užregistruoti kito asmens, kitaip vadinamo domeno vardo pirato, kuris siekia domeno vardą vėliau parduoti identiškų prekių ar paslaugų ženklų savininkams.

Sparčiai besivystant technologijoms internetas dažnai naudojamas ne tik verslo subjektais, bet ir fiziniais asmenimis, norinčiais pildyti internetinį dienoraštį — tinklaraštį, kurti socialinius tinklus, politikais bei įvairiomis socialinėmis žmonių grupėmis tinklalapiuose propaguojančiais savo mintis, vertybes. Norėdami vykdyti savo veiklą šie asmenys taip pat siekia įregistruoti domeno vardus, tačiau ir jie susiduria su nesąžininga domeno vardų piratų veikla.

Temos aktualumas

Dauguma valstybių iki šiol domenų vardų sistemos administravimą retai įtraukia į įstatymų ir kitų valstybės valdžios institucijų priimamų teisės aktų reguliavimo sritį. Dabartinė vienoda domenų vardų

sistema, veikianti tokiu būdu, kad kiekvienas domeno vardas yra vienintelis ir nesikartojantis bei principo „kas pirmesnis — tas teisesnis" galiojimas, gausi kai kurių užsienio valstybių teismų praktika, susijusi su ginčų dėl domenų vardų sprendimu, tarptautinių organizacijų teisės aktai, reglamentuojantys kai kuriuos domenų vardų teisinius klausimus negali garantuoti visišką domenų vardų ir prekės ženklų bei kitų individualizacijos objektų savininkų teisėtų interesų apsaugą. Sparčiai besivystančios informacinės technologijos atveria naujas galimybes nesąžiningiems interneto bendruomenės nariams pažeisti anksčiau minėtų objektų savininkų teisėtus interesus.

Atkreiptinas dėmesys į tai, kad šiuo metu galiojantys teisės aktai leidžia veiksmingai kovoti su domenų vardų piratais nesąžiningai registruojančiais domenų vardus, tapačius ar panašius į pramoninės nuosavybės teisės saugomus objektus, tačiau yra neefektyvios kitais atvejais — kai įregistruojami domenų vardai yra tapatūs ar panašūs į fizinio asmens (politiko, garsenybės) vardą, kai į domeno vardą teisėtą pagrindą turi kelios šalys.

Tyrimo problema

Pirma, šiuo metu galiojantis ginčų dėl domenų vardų teisinis reguliavimas užtikrina prekių ar paslaugų ženklų savininkų interesų apsaugą nuo domenų vardų piratų. Tuo tarpu fiziniai asmenys neretai neturi teisinių priemonių, reikalingų kovai su domenų vardų piratais. Antra, ginčuose dėl domenų vardų, kai į tą patį domeno vardą teisėtą interesą turi keli asmenys, paprastai stengiamasi nustatyti, kuri iš šalių turi daugiau teisių į domeno vardą, tačiau nesvarstomos kitos šio pobūdžio ginčų sprendimo alternatyvos.

Tyrimo objektas

Tarp pramoninės nuosavybės objektų, fizinių asmenų vardų bei geografinių vietų pavadinimų ir domenų vardų egzistuoja glaudus ryšys: pramoninės nuosavybės atveju tiek prekių ar paslaugų ženklai gali būti įregistruojami kaip domenų vardai, tiek domenų vardai gali būti įregistruojami kaip prekių ar paslaugų ženklai, o fizinių asmenų vardai, geografinių vietų pavadinimai gali būti įregistruojami kaip domenų vardai. Paminėtina ir tai, kad domenų vardai sąveikauja tarpusavyje. Dėl šios priežasties, magistro baigiamojo darbo tyrimo objektas — prekių ar paslaugų ženklų, fizinių asmenų vardų, geografinių vietų pavadinimų ir domenų vardų santykio problematika, išvardintų objektų savininkų interesų bei teisių gynybos galimybės.

Tyrimo tikslas

Magistro baigiamojo darbo tikslas — įvertinti domenų vardų ir pramoninės nuosavybės, fizinių asmenų vardų bei geografinių vietų pavadinimų sąveikos problematiką, šios sąveikos lemiamų ginčų teisinį reguliavimą nacionaliniu ir tarptautiniu lygiu, šio reguliavimo efektyvumą ir pasiūlyti galimus esamo reguliavimo problemų sprendimo variantus.

Tyrimo uždaviniai

Anksčiau minėtam tikslui pasiekti keliami tokie uždaviniai:

✓ išanalizuoti teisės aktus, reglamentuojančius pramoninės nuosavybės, fizinių asmenų vardų bei geografinių vietų pavadinimų naudojimą domeno varde ir apsaugą nuo tokio naudojimo pažeidimo;

✓ apžvelgti teismų ir arbitražinių institucijų praktiką domenų vardų, prekių ar paslaugų ženklų, fizinių asmenų vardų, juridinių asmenų pavadinimų, geografinių vietų pavadinimų panaudojimo domeno varde bylose ir įvertinti šių objektų savininkų teisių gynimo efektyvumą;

✓ išskirti esamų ginčų dėl domenų vardų sprendimo būdų trūkumus ir spragas;

✓ pasiūlyti galimus problemų sprendimo būdus.

Tyrimo metodai

Iškeltų tikslų pasiekimui bei tinkamam darbo objekto atskleidimui bus naudojami lyginamasis, istorinis, dokumentų analizės ir kritikos metodai.

Pagrindinis tyrimo metodas – **lyginamasis metodas**. Šis metodas padės atskleisti, kaip skirtinguose teisės aktuose reglamentuojamas pramoninės nuosavybės, kitų individualizacijos priemonių naudojimas domeno varde ir apsauga nuo tokio naudojimo pažeidimo, leis atskleisti šiuo metu galiojančių teisės aktų spragas, įgalins pateikti spragų užpildymo pasiūlymus. Šiame magistro baigiamajame darbe bus lyginamas tarptautinis, regioninis, nacionalinis individualizacijos priemonių naudojimo ir gynimo elektroninėje erdvėje teisinis reguliavimas.

Istorinis metodas leis analizuoti pramoninės nuosavybės, kitų individualizacijos priemonių naudojimo domeno varde teisinio reguliavimo mechanizmo kitimą įvairiais laikotarpiais. Šio metodo pagalba bus analizuojamos pirmosios teismų ir arbitražų bylos, susijusio su ginčais dėl domenų vardų.

Remiantis **dokumentų analizės** metodu bus analizuojamos atitinkamos užsienio valstybių, Lietuvos Respublikos bei tarptautinių organizacijų teisės aktų normos.

Kritikos metodo pagalba bus vertinama galiojanti kylančių ginčų dėl domenų vardų sprendimo teisinė bazė bei siūlomos išvados atsižvelgiant į tarptautinės teisės nuostatas bei mokslininkų analizuojamas problemas.

Tyrimo šaltiniai

Tam tikri magistro baigiamojo darbo temos aspektai yra išnagrinėti teisinėje literatūroje, tačiau nei vienas Lietuvos teoretikas bei praktikas nėra plačiai analizavęs ginčų dėl domenų vardų sprendimo teisminiu būdu nacionaliniu lygiu, neteisminiu būdu tarptautiniu lygiu, ginčų tarp domeno vardų ir fizinių asmenų vardų bei konfliktų, kai į domeno vardą teisėtą pagrindą turi keli asmenys. Todėl atliekant tyrimą pagrindinis dėmesys bus skiriamas Lietuvos Respublikos teisės aktams bei teismų praktikai ir Interneto

Korporacijos paskirtiems vardams ir skaičiams priimtai Vieningai ginčų dėl domenų vardų sprendimo strategijai, šios strategijos taisyklėms, Pasaulinės intelektinės nuosavybės organizacijos Arbitražo ir tarpininkavimo centro, Nacionalinio arbitražo forumo, Čekijos arbitražo teismo ginčų dėl domenų vardų sprendimo praktikai.

Magistro baigiamajame darbe taip pat bus remiamasi Jungtinių Amerikos Valstijų teise ir teisminiais precedentais, susijusiais su domeno vardų ginčais, kadangi ši valstybė labiausiai pažengė šioje srityje.

Siekiant visapusiškai išanalizuoti tiriamus reiškinius, taip pat bus tiriama prekių ar paslaugų ženklų, gerai žinomų vardų naudojimo elektroninėje erdvėje specifiką, kurią Lietuvoje nagrinėjo doc. dr. Darius Štitilis, doc. dr. M. Kiškis ir dr. Darius Sauliūnas.

Magistro baigiamajame darbe bus naudojami autorių kolektyvo — R. Petrausko, M. Kiškio, I. Rotomskio ir D. Štitilio - parengtas vadovėlis ,,Teisės informatika ir informatikos teisė" bei teisininkės G. Osinaitės ir autorių kolektyvo išleista knyga ,,Informacinių technologijų teisė", kurioje pateikiama trumpa apžvalga apie pagrindines domeno vardo teisinio reguliavimo problemas, dr. D. Sauliūno daktaro disertacija ,,Interneto domenų vardai ir jų teisinė apsauga", kurioje išsamiai išanalizuoti interneto domeno vardų probleminiai klausimai Lietuvoje — nuo skirtingai apibrėžtos domeno vardo sąvokos skirtinguose teisės aktuose iki teisinės apsaugos mechanizmo nebuvimo problemiškumo klausimo bei kitų autorių darbai.

Iš užsienio autorių mokslinės literatūros analizės galima paminėti D. Lindsay knygą „International Domain Name Law: ICANN and the UDRP", kurioje išsamiai analizuojama Vieningos ginčų dėl domenų vardų sprendimo strategijos bei šios strategijos taisyklių įgyvendinimo praktika, T. Bettinger knygą „Domain name law and practice: an international handbook", kurioje pateikiama išsami domenų vardų ir pramoninės nuosavybės bei kitų individualizacijos priemonių santykio analizė bei užsienio valstybių — JAV, Jungtinės Karalystės, Vokietijos, Prancūzijos, Italijos, Nyderlandų, Japonijos, Kinijos, Singapūro, Rusijos, Kanados Australijos teisės aktų ir teismų praktikos analizė, susijusi su domenų vardais ir prekių ženklais.

Magistro baigiamajame darbe, be minėtų užsienio autorių, remtasi D. Kelleher, K. Murray ,,IT Law in the European Union", P. S. Merges, Menell, M.A. Lemley, T.M. Jorde "Intellectual Property in the New Technological Age" bei kitų autorių darbais, minimais naudotos literatūros sąraše.

1. DOMENO VARDO SAMPRATA

1.1. Domeno vardo sudarymas

Internetas — pasaulinis kompiuterių tinklas, jungiantis daugybę kitų tinklų, veikiantis TCP/IP protokolo pagrindu bei valdomas ir tvarkomas decentralizuotai.[1] Elektroninėje erdvėje, kaip ir realiame pasaulyje, turėjo atsirasti kažkas panašaus į adresus tam, kad interneto vartotojai galėtų gauti informaciją arba ja apsikeisti, o tai įmanoma tik identifikavus kompiuterius, kuriais naudojasi interneto vartotojai. Tokiais adresais tapo IP adresai, išreikšti skaitmenimis, nurodančiais kompiuterio vietą internete. IP adresas yra skaičių rinkinys, suskirstytas į keturias dalis, pavyzdžiui, 58.60.126.10. Pirmoji dalis reiškia geografinį regioną, antroji — interneto paslaugos teikėją, trečioji — stambų kompiuterinį tinklą, ketvirtoji — konkretaus vartotojo kompiuterį.

Naršymas internete įvedant ilgus ir sunkiai įsimenamus IP adresų numerius interneto vartotojams buvo nepatogus, todėl prie IP adresų sistemos buvo adaptuota interneto domenų vardų sistemą, kurios pagrindinė funkcija — palengvinti vartotojams naudojimąsi internetu.

Elektroninėje erdvėje kiekvieną IP adresą atitinka domeno vardas, esantis domenų vardų sistemos dalimi. Įvairiuose pasaulio vietose esančių serverių programinė įranga interneto vartotojo naršyklėje įvestą domeno vardą automatiškai konvertuoja į skaičiais išreikštą adresą. Domeno vardą dažniausiai sudaro dvi dalys, atskirtos tašku. Juose pateikiama tokia informacija, skaitant iš dešinės į kairę:

1. aukščiausiojo lygio bendrinis domeno vardas arba aukščiausiojo lygio valstybės kodo domeno vardas (angl. Top Level Domain — TLD, pvz., www.amazon.com ir www.patogupirkti.lt — tai yra galūnės „.com” ir „.lt”);

2. antrojo lygio domeno vardo — paprastai įrašomas organizacijos pavadinimas (angl. Second Level Domain — SLD, pvz. www.amazon.com ir www.patogupirkti.lt — tai yra „amazon” ir „patogupirkti”);

Domenų vardų egzistavimas nepanaikina ir nepakeičia IP adreso naudojimo, tačiau IP adreso naudojimą padaro nepastebimą interneto vartotojams. Taigi, pilnas tinklalapio adresas (jį dar vadina unifikuotu interneto išteklių lokatoriumi — URL (angl. Uniform Resource Locator) apima:

1. prefiksą (pvz., http://), nurodantį tinkle esančio objekto gavimo būdą ir jo protokolo pavadinimą (pvz., http);

2. srities vardą (pvz., aldona.mii.lt) — tai kartu ir kompiuterio, kuriame yra adresuojamas objektas, vardas;

3. katalogo, kuriame yra objektas, vardą (pvz., pms/elpa/);

[1] Dagienė V., Grigas G., Jevsikova T. Enciklopedinis kompiuterijos žodynas// http://www.likit.lt/term/enciklo.html?word=internetas; prisijungimo laikas: 2009 05 20

4. objekto (failo, tinklalapio) vardą (pvz., z.html).[2]

Egzistuoja dviejų rūšių aukščiausiojo lygio domenų vardai:

Bendriniai (angl. generic (TLD)) — naudojami tarptautiniu mastu. Pirmoji bendrinių aukščiausiojo lygio domenų vardų grupė buvo pristatyta 1984 metais ir apėmė .com (skirtas komercinėms organizacijoms), .edu (iš pradžių buvo skirtas visoms švietimo įstaigoms, bet vėliau teisė įregistruoti šį domeną vardą suteikta tik JAV koledžams ir universitetams), .gov (iš pradžių buvo skirtas visoms valdžios institucijoms, bet vėliau teisė įregistruoti šį domeną vardą suteikta tik JAV valdžios institucijoms), .mil (skirtas JAV karinėms pajėgoms), .org (skirtas ne komercinėms organizacijoms).

Žiniatinklio populiarumas ir domenų vardų naudojimas organizacijų, prekių ar paslaugų reklamai lėmė vis didėjusią naujų domenų vardų paklausą. Dėl šios priežasties Interneto Korporacija paskirtiems vardams ir skaičiams (angl. Internet Corporation For Assigned Names and Numbers, toliau: ICANN), vykdanti tokias interneto koordinavimo funkcijas kaip domenų vardų sistemos valdymas, IP adresų vietos paskirstymas, duomenų perdavimo protokolų naudojimo standartizavimas, pagrindinių serverių sistemos valdymas, pristatė 15 naujų aukščiausio lygio domeno vardų: .aero, .asia, .cat, .biz, .coop, .info, .jobs, .mobi, .museum, .name, .net, .pro, .tel, .travel. Visų šių domenų vardų registracijai, išskyrus .info, taikomi specifiniai tinkamumo kriterijai, pvz., .aero domeno vardą gali įregistruoti tik oro transporto pramonės atstovai, .int domeno vardą — tik tarptautinėmis sutartimis įsteigtos organizacijos ir t. t.

Šalies kodo (angl. country code (TLD)) — skirti naudoti konkrečioms valstybėms, pavyzdžiui, .lt skirtas Lietuvai, .us — JAV, .ru — Rusijai ir t. t. Šiuo metu yra 252 šalies kodo aukščiausiojo lygio domenų vardai.[3] Šie domenų vardai yra sudaromi ir vadinami pagal atitinkamus tarptautinius standartus ISO 3166 — 1, pagal kuriuos kiekvienai pasaulio šaliai priskirtas tam tikras kodas, susidedantis iš dviejų lotynų kalbos abėcėlės raidžių.

Toliau seka antrojo lygio domenų vardai (SLD), o trečiojo lygio domenų vardai suteikia informaciją apie konkretų vartotoją.

Įvairūs autoriai siūlo skirtingus domeno vardo apibrėžimus. Norvegijos mokslininkė T. R. Gulliksen domeno vardą apibrėžia kaip tiesioginį žodinį IP adreso atitikmenį.[4] JAV teisėje domeno vardas apibrėžiamas kaip bet kuris raidinis ir/ar skaitmeninis derinys, kuris yra registruotas bet kurioje domenų vardus registruojančioje institucijoje arba paskirtas bet kurios domenų vardus registruojančios institucijos

---

[2] Dagienė V., Grigas G., Jevsikova T. Enciklopedinis kompiuterijos žodynas// http://www.likit.lt/term/enciklo.html?word=internetas; prisijungimo laikas 2009 05 20

[3] Internet Assigned Number Authority. Root Zone Database. ccTLDs// http://www.iana.org/domains/root/db/#; prisijungimo laikas: 2009 05 20

[4] Sauliūnas D. Europos sąjungos identitetas internete: <.eu> domeno vardo teisinio reguliavimo problemos // Jusrisprudencija, 2004, Nr. 58(50). P. 129.

kaip dalis elektroninio adreso Internete[5]. Lietuvos teisėje domeno vardas apibrėžiamas kaip unikalus simbolinis pavadinimas, identifikuojantis interneto hierarchinės vardų erdvės sritį.[6] Tačiau ši sąvoka neatspindi socialinių domeno vardo funkcijų. Paminėtinas Suomijos Domeno vardo įstatymo 3 straipsnio 1 dalyje pateikiamas domeno vardo apibrėžimas: „domeno vardas reiškia antrojo lygio adreso informacija internete, einančią prieš šalies kodo aukščiausiojo lygio domeną ir susidedančią iš raidžių, skaičių arba kitų simbolių arba jų kombinacijos, kuri pateikta vardo forma“.[7] Pastarasis apibrėžimas yra labai tikslus todėl, kad juo siekiama kiek įmanoma labiau išvengti nesusipratimo ir blaškymosi tarp domeno vardo ir IP adreso. Domeno vardo sąvoka suformuluota atsižvelgiant į domeno vardo socialines funkcijas, todėl yra daug labiau pagrįsta teisiniu požiūriu. Šiame apibrėžime aiškiai pabrėžta, kad domeno vardas yra suprantamas kaip vardas.

1.2. Domeno vardo teisinis statusas

Dėl domeno vardo kaip teisinės kategorijos sampratos iki šiol kyla daug diskusijų. Atsižvelgiant į mokslinėje literatūroje išsakytas nuomones dėl domeno vardo teisinio statuso darytina išvada, kad domeno vardas gali būti suprantamas kaip nuosavybės, prievolinių santykių kategorija, kaip naujas intelektinės nuosavybės arba *sui generis* objektas, arba kaip tapatus prekės ženklui objektas.

Kalbant apie domeno vardą kaip intelektinės nuosavybės teisės objektą, paminėtina, kad intelektinė nuosavybė apima dvi teisės sritis — pramoninę nuosavybę ir autorinę teisę. Pramoninė nuosavybė yra teisė į išradimus, prekių ir paslaugų ženklus, pramonės dizainą, naudinguosius modelius, prekių kilmės ir kilmės vietų pavadinimus, puslaidininkinių gaminių topografijas, apsaugą nuo nesąžiningos konkurencijos. Šios nuosavybės apsauga reiškia, kad saugoma autoriaus idėja. *Domeno vardas, būdamas panašus į juridinio asmens pavadinimą arba prekės ar paslaugos ženklą, gali būti laikomas tokia idėja. Tačiau, domeno vardas nėra nei viena, nei kita, kadangi turi tiek prekių ženklo, tiek kūrinio pavadinimo, tiek adreso, tiek įvairių kitų versle ir socialinėje aplinkoje naudojamų identifikatorių savybių.*[8]

Anot kai kurių autorių domeno vardas gali būti traktuojamas kaip autorių teisų objektas. Tačiau reikėtų pritarti mokslininkų M. Batianovo ir I. Kiselnikovo (2001) nuomonei, kad domeno vardas *per se* nėra savarankiškas autorių teisių objektas, kadangi aptariamas objektas nėra tapatus mokslo, literatūros ar meno kūriniams ir negali atlikti kūrinio funkcijos dėl savo specifinio pobūdžio. Išimtiniais atvejais

---

[5] 15 U. S. Code Sec. 1127/ http://www4.law.cornell.edu/uscode/html/uscode15/usc_sec_15_00001127----000-.html; prisijungimo laikas: 2009 09 29

[6] Lietuvos Respublikos nuarimo dėl Lietuvos vardo vartojimo interneto domenų varduose taisyklių patvirtinimo 3 punktas.

[7] Domain Name Act// http://www.finlex.fi/en/laki/kaannokset/2003/en20030228.pdf; prisijungimo laikas: 2009 09 27

[8] Sauliūnas D. Interneto domenų vardai ir jų teisinė apsauga (rankraštis): daktaro dis.: soc. mokslai, teisė (01 S). – V., 2007. P. 61-62.

domeno vardas gali būti pripažintas autorių teisių objektu, tačiau tik iš dalies, t. y. tais atvejais, kai domeno vardas yra kūrinio dalis, identifikuojanti šį kūrinį.[9]

Pasak kitų autorių domeno vardas yra prekės ženklas, naudojamas internete. Tokia domeno vardo samprata kelia daug neišsprendžiamų problemų. Pirma, ši sąvoka neapima objektų, kurie nepatenka į prekės ženklo apibrėžimą. Pagal Lietuvos Respublikos Prekių ženklų įstatymo 2 straipsnio 1 dalį prekės ženklu laikomas „bet koks žymuo, kurio paskirtis — atskirti vieno asmens prekes arba paslaugas nuo kito asmens prekių arba paslaugų ir kurį galima pavaizduoti grafiškai.“ Domeno vardas dėl savo prigimties visais atvejais gali būti pavaizduojamas grafiškai, tačiau ne visais atvejais jis atskiria vieno asmens prekes ar paslaugas nuo kito. Antra, toks domeno vardo ir prekės ženklo ryšys eliminuoja domeno vardo egzistavimą be prekės ženklo, nors praktikoje taip nėra. Pagal anksčiau minėto įstatymo 6 straipsnį žymuo nebus laikomas prekės ženklu, jeigu jis neturi jokio skiriamojo požymio, dabartinėje kalboje ar sąžiningoje ir nusistovėjusioje veikloje arba prekybos praktikoje yra tapęs bendriniu, žymi arba nurodo tik prekių rūšį, kiekį, kokybę, paskirtį, vertę, geografinę kilmę, prekių pagaminimo ar paslaugų teikimo laiką, pagaminimo būdą arba kitas prekių ir (ar) paslaugų charakteristikas ir kt.[10] Tačiau domenų vardų registracijai tokie griežti reikalavimai nėra taikomi. Domeno vardą gali sudaryti bet koks raidžių, skaitmenų bei brūkšnio derinys, tokiu būdu nėra kliūčių registruoti domeno vardus kaip bendrinius terminus. Be to, „neįregistruotas prekių ženklas vis tiek yra ginamas, jei jis yra pripažįstamas plačiai žinomu, o domeno vardas be registracijos apskritai neįmanomas.“ (Sauliūnas, Darius, p. 58)[11]

Vis dėlto, reikia pripažinti ir tai, kad tarp domenų vardų ir prekės ženklų egzistuoja glaudus ryšys — tiek prekių ženklai gali būti įregistruojami kaip domenų vardai, tiek domenų vardai gali būti įregistruojami kaip prekių ženklai. Kitaip tariant, domeno vardas tuo pačiu metu neabejotinai gali būti ir prekės ženklas. Tačiau net ir tais atvejais, kai domenų vardai yra registruojami kaip prekių ženklai, jie ir toliau reguliuojami interneto teisinio reguliavimo principais, atlieka tinklapių atskyrimo funkciją, išlieka savarankiškais, specifinę paskirtį atliekančiais žymenimis.

Domeno vardas gali būti laikomas ir nuosavybės teisės objektu, nes jis atitinka nuosavybės teisės objektui keliamus reikalavimus. Pagal Lietuvos Respublikos Civilinio kodekso 4.37 straipsnį „nuosavybės teisė — tai teisė savo nuožiūra, nepažeidžiant įstatymų ir kitų asmenų teisių ir interesų, valdyti, naudoti nuosavybės teisės objektą ir juo disponuoti. Savininkas turi teisę perduoti kitam asmeniui visą nuosavybės

[9] Батянов М.В., Кисельников И. В. Доменное имя как объект авторских прав// http://www.ict.edu.ru/vconf/index.php?a=vconf&c=getForm&r=thesisDesc&d=light&id_sec=37&id_thesis=712; prisijungimo laikas: 2009 07 20

[10] Lietuvos Respublikos prekių ženklų įstatymas// http://www3.lrs.lt/pls/inter3/dokpaieska.showdoc_l?p_id=279274; prisijungimo laikas: 2009 09 29

[11] Sauliūnas D. Interneto domenų vardai ir jų teisinė apsauga (rankraštis): daktaro dis.: soc. mokslai, teisė (01 S). – V., 2007. P. 58.

teisės objektą ar jo dalis, ar tik konkrečias šio straipsnio teises.“[12] Atsižvelgiant į naujausias nuosavybės teisės teorijos ir praktikos tyrimus galima teigti, kad anksčiau minėtoje Civilinio kodekso nuostatoje nuosavybę sudarančių teisių sąrašas nėra išsamus. Pavyzdžiui, nematerialūs objektai negali būti fiziškai valdomi. Dėl šios priežasties, reikėtų pritarti „V. Pakalniškio nuomonei, kad išsamaus, baigtinio nuosavybės teisės turinio apibrėžimo per baigtinį teisių ratą, vadinamąją triadą, turėtų būti atsisakyta, arba, kaip siūlo T. Staugaitienė, turėtų būti pripažintas jos neišbaigtumas, leidžiantis priskirti teisei naujus, anksčiau buvusius neįprastus požymius.“[13]

Tokiu atveju domeno vardas, nors ir būdamas nematerialiu turtu gali būti nagrinėjamas pagal tris nuosavybės teisę sudarančias teisių grupių suteikiamas teises, t. y.:

1. teisė naudoti — domeno vardo savininkas turi teisę gauti iš domeno vardo naudojimo maksimalią naudą, pvz., naudoti jį savo prekėms parduoti arba paslaugoms teikti internete;
2. teisė valdyti — domeno vardo savininkas yra atsakingas už tai, kam domeno vardas bus naudojamas, taip pat jis gali nuspręsti jį nuomoti ar leisti kitiems asmenims juo naudotis;
3. teisė disponuoti — domeno vardo savininkas turi teisę parduoti domeno vardą, padovanoti, išmainyti, kitaip jį perleisti arba įkeisti.[14]

Tačiau nuosavybės teisės realizavimui ir riboms didžiulę įtaką daro sutartis su Kauno technologijos universiteto Informacinių technologijų plėtros institutu (toliau: KTU ITPI) bei tai, kad domenų vardų egzistavimas nėra įmanomas be skaitmeninių adresų, kurie nėra nuosavybės objektas ir yra priskiriami konkrečiam domeno vardui techniniais tikslais. Pasirašydamas sutartį su anksčiau minėtu institutu, asmuo įsipareigoja laikytis susitarimų, kurie riboja jo galimybę naudoti domeno vardą.[15] Domeno vardas taip pat atitinka ir papildomą pagal Lietuvos Respublikos Civilinį kodeksą nuosavybės teisės objektui keliamą reikalavimą — perleidžiamumą. Domeno vardo unikalumas, negalėjimas kartotis iš esmės lemia domeno vardo, kaip nuosavybės teisės objekto, apibrėžto individualiais požymiais, traktavimą.

Lietuvos Respublikos Civilinio kodekso 1.111 straipsnyje nustatyta, kad civilinių teisių objektais laikomi mokslo, literatūros ir meno kūriniai, išradimų patentai, pramoniniai pavyzdžiai bei kiti intelektinės veiklos rezultatai, išreikšti kuria nors objektyvia forma. Išradimų patentai ir kiti intelektinės veiklos rezultatai civilinių teisių objektais tampa nuo to momento, kai jie intelektinės veiklos rezultatais pripažįstami įstatymų nustatyta tvarka. Domenų vardai galėtų būti laikomi kitais veiklos rezultatais,

---

[12] Lietuvos Respublikos Civilinis kodeksas// http://www3.lrs.lt/pls/inter3/dokpaieska.showdoc_l?p_id=350494; prisijungimo laikas: 2009 09 09

[13] Plačiau žiūr.: Švilpaitė E. Nuosavybės teisės apribojimai pagal 1950 m. Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos Pirmojo protokolo 1 staripsnį: (rankraštis): daktaro dis.: soc. mokslai, teisė (01 S). – V., 2005.

[14] Civilka M. ir kt. Informacinių technologijų teisė. – Vilnius: NVO Teisės institutas, 2004. P. 468.

[15] Ten pat.

išreikštais kuria nors objektyvia forma, tačiau Lietuvoje nėra įstatymo, reglamentuojančio domenų vardus. Pagal Lietuvos Respublikos Civilinio kodekso 1.112 straipsnį turtinėmis teisėmis laikomos daiktinės teisės, prievolinės teisės, taip pat teisės, atsirandančios iš intelektinės veiklos rezultatų, be to, turtinės teisės gali būti perduodamos ir paveldimos. Taigi, darytina išvada, kad teisės, atsirandančios iš domenų vardų — turtinės teisės. Taigi domenų vardų, kaip nuosavybės teisės objektų, statusas nėra visiškai aiškus.

Domeno vardas neturėtų būti laikomas ir prievolinių santykių kategorija, *nes neįmanoma sutartimi susitarti, kad kreditorius (domeno vardo savininkas) turi teisę reikalauti domeno vardo, o skolininkas (domenų vardų registro tvarkytojas) privalo tokias teises suteikti. Tokios sutarties nuostatos prieštarautų domeno vardo teisinei prigimčiai, pagal kurią kreditorius yra domeno vardo savininkas ir gali reikalauti iš trečiųjų asmenų nepažeisti jo kaip savininko teisių į domeno vardą.*[16]

Daugelis autorių siūlo domenų vardų savininkams apsaugą pagal *sui generis* formulę. Pasak C. Oppedahlio, „kol bandymai analogizuoti domenų vardus su kitomis nuosavybės teisėmis gali nulemti tik apytikrį supratimą apie tai, kas yra domeno vardas, interneto bendruomenė turi būti pasirengusi galimybei, kad iš tiesų domenų vardai yra *sui generis*.“[17] *Sui generis* apsaugą taip pat propagavo Tarptautinė prekių ženklų asociacija (INTA – International Trademark Association), kurios 1998 metais parengtoje Baltojoje knygoje „Prekių ženklai internete” buvo nurodyta, kad pats geriausias būdas sukurti domenų vardų ginčų sprendimo tvarką yra ne šios siauros tvarkos patvirtinimas, o *sui generis* sprendimas, leisiantis sukurti domenų vardų registravimo ir ginčų sprendimo procedūrinę sistemą. „*Domeno vardo, kaip naujo intelektinės nuosavybės teisių objekto analizė leidžia teigti, kad visuomenė gautų daugiau naudos, jeigu šiam objektui būtų suteikta atskira ir aiški sui generis teisių apsauga. Tokiu atveju nereiktų papildomai kreiptis į patentų biurus prašant domenų vardus įregistruoti kaip prekės ženklus. Šiuo metu yra susiklosčiusi teisinio delsimo situacija: teisėkūros institucijos neturi pakankamai politinės valios patvirtinti domenų vardus esant sui generis intelektine nuosavybe.*“[18]

1.3. Domeno vardo registracija

Registruojant domeno vardą, svarbu pasirinkti lengvai įsimenamą vartotojams bei informacijos šaltinį ir/arba šio šaltinio savininko veiklą tiksliai charakterizuojantį vardą. Internetinis adresas yra idealus, jeigu jis sutampa su prekės arba teikiamos paslaugos pavadinimu, prekės ar paslaugos ženklu,

---

[16]Sauliūnas D. Interneto domenų vardai ir jų teisinė apsauga (rankraštis): daktaro dis.: soc. mokslai, teisė (01 S). – V., 2007. P. 60.

[17] Oppedahl C. Remedies in Domain Name Lawsuits: How is a domain name like a cow?// http://www.oppedahl.com/pubs/jmls.htm; prisijungimo laikas 2009 09 29

[18] Sauliūnas D. Interneto domenų vardai ir jų teisinė apsauga (rankraštis): daktaro dis.: soc. mokslai, teisė (01 S). – V., 2007. P. 63.

arba jeigu pasirenkamas koks nors paplitęs žodis ar žodžių junginys, susijęs su prekės pardavėjo ar paslaugos teikėjo veikla.

Domenų vardai registruojami laikantis principo „kas pirmesnis — tas teisesnis“. Šį procesą reguliuoja organizacija ICANN, kuri kontroliuoja daugybę kitų akredituotų komercinių registratorių.

Kiekviena valstybė turi nacionalinį administratorių, kuris yra atsakingas už atitinkama tos šalies kodo domeną.

Paprastai nacionaliniai administratoriai turi teisę vykdyti tiek aukščiausio lygio, tiek nacionalinio lygio domenų vardų registraciją, todėl siekiant sumažinti administratoriaus darbo krūvį naudojama „registracijos paskirstymo sistema“, t. y. asmenims, sudariusiems sutartį su nacionaliniu administratoriumi suteikiama teisė registruoti minėtus domeno vardus. Nacionalinis administratorius nustato esmines sąlygas, kurių turi laikytis registratorius, o registratorius savo nuožiūra šias sąlygas konkretina, nustato registravimo mokesčio dydį ir pan. Pats domeno administratorius gali dalyvauti registracijoje, arba gali visiškai pasitraukti iš jos.

Lietuvos Respublikoje .lt domeno administratorius — Kauno technologijos universiteto Informacinių technologijų plėtros institutas — kaip ir jo akredituoti registratoriai vykdo domenų vardų registraciją. Šiuo metu Lietuvos Respublikoje veikia 131 KTU ITPI akredituotas .lt domeno registratorius.[19] Nepaisant tokio skaičiaus registratorių, egzistuoja vieningas įregistruotų domenų vardų rejestras, palaikomas domeno vardo administratoriaus.

Registratorių santykiai su domeno administratoriumi grindžiami agento santykiais, t. y. santykiai, kurie atsiranda naudojant domeno vardą, atsiranda ne tarp pareiškėjo (fizinio ar juridinio asmens, kuris pareiškia norą įregistruoti savo domeno vardą) ir registratoriaus, o tarp pareiškėjo ir domeno administratoriaus.

Pagrindinė domeno vardo registracijos tvarka priklauso nuo konkretaus domeno administratoriaus nustatytų taisyklių. Pavyzdžiui, domeno vardą su šalies kodo aukščiausiojo lygio domenu .lt gali įregistruoti bet kuris fizinis ar juridinis asmuo, o domeno vardą su šalies kodo aukščiausiojo lygio domenu .eu gali įregistruoti bet kokia tik Europos Sąjungoje įsikūrusi įmonė arba organizacija bei tik bet kuris Europos Sąjungoje gyvenantis fizinis asmuo.

Lietuvos Respublikoje pagrindinės domenų vardų registracijos taisyklės yra įtvirtintos KTU ITPI priimtame .LT domeno procedūriniame reglamente.[20]

Šiame reglamente nustatyta, kad domeno vardą su šalies kodo aukščiausiojo lygio domenu .lt, kaip jau minėta anksčiau, gali įregistruoti bet kuris Lietuvos Respublikos ar užsienio fizinis ar juridinis asmuo,

[19] http://www.domreg.lt/public?pg=278B40; prisijungimo laikas 2009 09 29
[20] http://www.domreg.lt/static/doc/public/procedural_regulation-lt.pdf; prisijungimo laikas 2009 09 29

tačiau privaloma paisyti tam tikrų techninių reikalavimų. Pirma, domeno vardas gali būti sudarytas mažiausiai iš dviejų, daugiausia iš šešiasdešimt trijų simbolių. Sudarant domeno vardą galima naudoti raides, skaitmenis ir brūkšnį, bet domeno vardo pradžia ir pabaiga privalo prasidėti ir baigtis raide arba skaitmeniu. Antra, nedraudžiama sudaryti domenų vardus naudojant bendrinius žodžius, bet domeno vardas, dėl kuriuo pateikta registravimo paraiška nebus registruojamas, jeigu jis yra analogiškas jau įregistruotam domeno vardui, prieštarauja viešajai tvarkai, geros moralės normoms arba aiškiai žemina asmens garbę ir orumą.

Norint įsigyti domeno vardą su šalies kodo aukščiausiojo lygio domenu .lt, iš pradžių elektroniniu būdu pateikiama paraiška dėl domeno vardo įregistravimo bei realiuoju laiku užpildoma domeno vardo administratoriaus pateiktą formą. Pažymėtina, kad paraiškų skaičius vienam asmeniui yra ribojamas, t. y. jų skaičius neturi viršyti dešimties paraiškų, už kurias nesumokėtas atlyginimas. Domeno vardo administratoriui patvirtinus paraišką, o paraiškos teikėjui sumokėjus nustatytą registravimo mokestį sudaroma sutartis tarp KTU ITPI ir užsakovo. Šioje sutartyje nurodoma, kad užsakovas asmeniškai atsako už trečiųjų asmenų pramoninės nuosavybės teisių ir autorių teisių pažeidimus sudarant ar naudojant domeno vardą. Užsakovas taip pat privalo užtikrinti, kad domeno vardas nebūtų naudojamas kaip neteisėtos veiklos įrankis. KTU ITPI, gavęs informaciją apie tai, kad užsakovas pažeidė trečiųjų asmenų teises, gali vienašališkai ne ginčo tvarka sustabdyti domeno vardo naudojimą iki bus išspręstas ginčas tarp užsakovo ir pretenzijas pareiškusių trečiųjų asmenų.

2. GINČAI DĖL DOMENŲ VARDŲ

Technologinis procesas lemia, kad elektroninė erdvė tampa vis sudėtingesnė, tačiau visuomenei, verslui ir individualiems vartotojams vis lengviau prieinama, vis paprasčiau naudojama ir veiksmingesnė informacijos apykaitos priemonė. Dėl šių priežasčių socialinių santykių apimtis elektroninėje erdvėje ypač sparčiai didėja, o kai kuriose srityse jau beveik pasiekė tapačios veiklos mastus fizinėje erdvėje.[21] Internetas tampa ne prabanga, o kasdieninė socialinių-teisinių santykių terpė, į kurią persikėlė tokie intelektinės nuosavybės objektai, kaip prekės ženklai, įmonių pavadinimai. Tuo pat metu intelektinės nuosavybės teisių pažeidimai, peržengę visas nacionalinių valstybių sienas, tapo labiausiai paplitusia teisės pažeidimų forma internete.[22]

Nagrinėjamos temos kontekste prekės ženklai, įmonių pavadinimai dažnai naudojami domenų vardų sudarymo metu, todėl svarbu atskleisti jų prasmę.

Teisinėje literatūroje pateikiama daug įvairių prekių ženklų sąvokų. Pavyzdžiui, P. Kasperavičius, V. Žilinskas ir M. Kiškis prekės ar paslaugos ženklą apibrėžia kaip pavadinimą, sąvoką, simbolį, dizainą arba jų derinį, siekiant atpažinti vieno pardavėjo ar jų grupės siūlomas prekes arba paslaugas, atskirti jas nuo konkurentų prekių ir paslaugų.[23] Pasak A. Stulpino prekių ženklas — tai firmos nuosavybė, jos veidas ir kartu prekė.[24] Tačiau dažniausiai naudojama prekių ženklo sąvoka yra pateikiama Lietuvos Respublikos prekių ženklų įstatymo 2 straipsnio 1 punkte, kuriame prekių ar paslaugų ženklas apibrėžiamas kaip bet koks žymuo, kurio paskirtis — atskirti vieno asmens prekes arba paslaugas nuo kito asmens prekių arba paslaugų ir kurį galima pavaizduoti grafiškai.[25] Didžiojoje daugumoje valstybių prekės ar paslaugos ženklu laikomi tiek nustatyta tvarka atitinkamoje institucijoje įregistruoti, tiek neregistruoti žymenys.

Pagrindinė domenų vardų ir prekių ženklų tarpusavio konflikto priežastis — šių objektų registravimo taisyklių ypatumai. Domenų vardų sistemoje dviejų identiškų domenų vardų negali būti, todėl esant kelioms paraiškoms įregistruoti tą patį domeno vardą, taikomas „kas pirmesnis — tas teisesnis“ principas, tuo tarpu dviejų identiškų prekių ženklų koegzistavimas yra galimas, bet tik jei jie yra įregistruoti skirtingoms prekėms ar paslaugoms ir nesuklaidins vartotojų dėl prekių ar teikiamų paslaugų rūšies, kiekio, kokybės, paskirties, vertės, geografinės kilmės, prekių pagaminimo ar paslaugų teikimo, laiko nuorodos arba kitos prekių ar paslaugų savybės. Be to, vyksta prekės ženklų ir domenų vardų

---

[21] Kiškis M. ir kt. Teisės informatika ir informatikos teisė. — Vilnius: Mykolo Romerio universiteto Leidybos centras, 2006. P. 11.
[22] Kiškis M. Intelektinės nuosavybės elektroninėje erdvėje samprata, principai ir raida žinių visuomenėje// http://www.irii.lt/pdf_failai/MKiskis_INEE_bendroji.pdf; prisijungimo laikas: 2009 11 20
[23] Žilinskas V. ir kt. Intelektinė nuosavybė ir jos teisinė apsauga. — Klaipėda: Klaipėdos universiteto leidykla, 2007. P. 303.
[24] Stulpinas A. Prekę saugo ženklas, o ženklą – įstatymas // Diena Nr.117, 1994.
[25] Lietuvos Respublikos prekių ženklų įstatymas// http://www3.lrs.lt/pls/inter3/dokpaieska. showdoc_l?p_id=279274; prisijungimo laikas: 2009 10 08

funkcinis maišymasis, kadangi domenų vardai vis dažniau atlieka prekių ženklų vaidmenį, charakterizuodami elektroninių prekių ar paslaugų ypatybes.

Minėta situacija suskubo pasinaudoti asmenys, kurie registruoja vertingus prekių ženklų savininkams domenų vardus. Prekių ženklų savininkai, norėdami atgauti jau įregistruotą, tapatų ar panašų į prekės ar paslaugos ženklą domeno vardą, turėtų sumokėti išpirką. Tokia veikla yra vadinama domenų vardų piratavimu.[26]

Paminėtina, jog domenų vardų piratų veikla yra susijusi ne tik su prekės ženklų savininkų, bet ir juridinių asmenų interesų pažeidimų. Juridinio asmens arba įmonės pavadinimas gali būti suprantamas kaip juridinio asmens arba įmonės simbolinis pavadinimas. Šis pavadinimas gali sudaryti prekės ar paslaugos ženklo dalį. [27] Priklausomai nuo atskiros valstybės nustatyto teisinio reguliavimo, ši sąvoka gali apimti tiek pagal nustatytą tvarką atitinkamoje institucijoje įregistruotus, tiek neregistruotus pavadinimus.

Atsižvelgiant į tai, kad ginčai dėl domenų vardų susiję ne tik su prekių ar paslaugų ženklų ar juridinių asmenų pavadinimų savininkų, bet ir kitų asmenų interesų pažeidimu, tikslinga pateikti mokslinėje literatūroje esamas domenų vardų ginčų klasifikacijas.

Pavyzdžiui, teisininkas Wayde‘s Brooksas (2000) išskiria keturias ginčų dėl domenų vardų kategorijas.[28] Pirmoji kategorija apima labiausiai paplitusių ginčų tipą — **domenų vardų piratavimą**, t. y. tuos atvejus, kai asmuo įregistruoja tapatų ar panašų į įmonės pavadinimą, prekės ar paslaugos ženklą domeno vardą, neketindamas jį naudoti savo veikloje ir siekdamas gauti išpirką iš pavadinimo, prekės ar paslaugos ženklo savininko.[29] Šiai ginčų kategorijai priskirtini ir tokie atvejai, kai asmuo, įregistruodamas tapatų ar panašų į įmonės pavadinimą, prekės ar paslaugos ženklą domeno vardą ir vykdydamas komercinę veiklą, siekia pasinaudoti įmonės pavadinimo, prekės ar paslaugos ženklo žinomumu, o ne gauti išpirką iš minėtų objektų savininkų. Pavyzdžiui, Coca-Cola vs. Purdy byloje the Coca-Cola Company, McDonald’s Corporation, Pepsico, Inc., the Washington Post ir Washington Post.Newsweek Interactive Company, LLC kartu padavė ieškinį JAV teismui prieš Williamą S. Purdy Vyresnįjį, ilgalaikį abortų priešininką, kuris įregistravo daugybę antrojo lygio domenų vardų, įskaitant mymcdonalds.com, mycoca-cola.com, drinkcoke.org, pepsisays.com, mypepsi.org ir kt. Kai interneto vartotojai savo naršyklėse įvesdavo minėtus tinklalapių adresus, jie buvo nukreipiami į W. S. Purdy priklausančią interneto svetainę. JAV Minesotos valstijos apygardos teismas konstatavo, kad atsakovas įregistravo domenų vardus, tapačius ar klaidinamai panašius į ieškovų gerai žinomus, turinčius skiriamąjį požymį ir

[26] Froomkin M. A. Icann’s „Uniform Dispute Resolution Policy”— causes and (partial) cures // Brooklyn Law Review. 2002, T. 67, Nr. 3. P. 608.
[27] Žilinskas V. ir kt. Intelektinė nuosavybė ir jos teisinė apsauga. — Klaipėda: Klaipėdos universiteto leidykla, 2007. P. 317.
[28] Brooks W. Wrestling Over the Worl Wide Web // Hamline Journal of Public Law and Policy. 2000-2001, No. 22. P. 305.
[29] Ten pat.

saugomus prekės ženklus, o iš domeno vardo pavadinimo neįmanoma nustatyti apie tinklalapyje pateiktą prieš abortus nukreiptą informaciją, todėl W. S. Purdy buvo uždrausta naudotis ginčytinais domenų vardais.[30]

Antrajai kategorijai priskiriami **ginčai tarp kelių tapačių ar panašių prekių ženklų savininkų, norinčių įregistruoti tą patį domeno vardą.**[31] Tokio ginčo pavyzdžiu gali būti byla Gateway 2000 vs. Gateway.com, Inc. kurioje kompanija Gateway 2000, taip pat žinoma kaip Fortune 50, gaminanti ir parduodanti kompiuterinę bei kitą įrangą padavė į teismą Gateway.com, Inc., daug mažesnę informacinių technologijų konsultacinę įmonę, norėdama sustabdyti pastarajai įmonei priklausančio domeno vardo naudojimą. 1990 metais Alanas B. Cleggas įregistravo domeno vardą gateway.com, siekdamas naudoti jį savo informacinių technologijų konsultavimo versle. JAV teismas nustatė, kad abi šalys turi teisėtą pagrindą į gateway.com domeno vardą, o kadangi atsakovas jį įregistravo pirmas, jis ir yra teisėtas šio domeno vardo savininkas. Teismas taip pat pažymėjo, kad skirtingai nuo domenų vardų piratavimo atvejų, šioje byloje atsakovas tam tikrą laiką vykdė komercinę veiklą, joje naudojo ginčijamą domeno vardą ir nesiekė jokios naudos iš ieškovo įmonės vardo ar prekės ženklo.[32]

Trečioji kategorija apima situacijas, vadinamas **atgaliniu domenų vardų užgrobimu.**[33] Tai ginčas tarp domeno vardo savininko ir prekės ženklo savininko, kai pirmas domeno vardą įregistruoja domeno vardo savininkas, o asmuo neretai vėliau įregistravęs prekės ženklą, siekia perimti atitinkantį prekės ar paslaugų ženklą domeno vardą. Paminėtina IKB Deutsche Industriebank AG vs. Bob Larkin byla, kurioje 1924 metais įkurtas IKB Deutsche Industriebank AG bankas, teikiantis įvairias finansines paslaugas verslo subjektams visoje Vokietijoje pateikė pareiškimą Pasaulinės Intelektinės Nuosavybės organizacijos (angl. World Intellectual Property Organization, toliau: PINO) Arbitražo ir tarpininkavimo centrui, reikalaudamas, kad atsakovas Bobas Larkinas perleistų pareiškėjui domeno vardą ikb.com. B. Larkinas, 1996 metais įregistravęs ginčijamą domeno vardą, kvalifikuotas programinės įrangos kūrėjas 1997 metais įsteigė įmonę IKB Investments Limited bei sukūrė taikomąją programinę įrangą IKB JAV žaidimų rinkai, tačiau neįregistravo tapataus įmonės ar įrangos pavadinimui prekės ženklo. Domeno vardą atsakovas dažniausiai naudojo elektroniniam paštui bei bandomųjų programinės įrangos versijų įvertinimui. PINO Arbitražo ir tarpininkavimo centro tribunolas konstatavo, kad atsakovo įregistruotas domeno vardas yra klaidinamai panašus į ieškovo prekės ženklo sudedamąją dalį, tačiau atsakovas pateikė įrodymų, kad domeno vardą naudojo sąžiningai. Tribunolas pažymėjo, kad pareiškėjas inicijavo ginčo sprendimo

[30] Coca-Cola Co. v. Purdy, No. 02-1782, 2002 U.S. Dist. LEXIS 17117 (D. Minn. Sept. 5, 2002).
[31] Brooks W. Wrestling Over the Worl Wide Web // Journal of Public Law and Policy. 2000-2001, No. 22. P. 307.
[32] Gateway 2000, Inc. v. Gateway.com, Inc., No. 5:96-CV-1021-BR(3), 1997 U.S. Dist. LEXIS 2144.
[33] Brooks W. Wrestling Over the Worl Wide Web // Hamline Journal of Public Law and Policy. 2000-2001, No. 22. P. 308.

procedūrą tik po to, kai atsakovas atsakė į ieškovo elektroninius laiškus, kuriuose buvo išdėstytas argumentuotas atsakovo naudojimosi domeno vardu paaiškinimas. Be to, pareiškimo pagrindą sudaro teigimas, kad atsakovas neketina naudoti domeno vardo, nors iš atsakovo siųstų paaiškinimų darytina priešinga išvada. Taigi, tribunolas tokį ieškovo pareiškimą vertina kaip bandymą atgaliniu būdu užgrobti domeno vardą, teisėtai priklausantį atsakovui.[34]

Ketvirtajai kategorijai priklauso **ginčai tarp domenų vardų savininkų.**[35] Šiuo atveju kelios šalys siekia įregistruoti tą patį domeno vardą, bet nei viena iš šalių neturi intelektinės nuosavybės teisių į domeno vardui tapatų ar panašų į jį vardą. Tokiu atveju iškyla tokie klausimai kaip: kas ir kokiu būdu turi būti nustatyta, kuri iš šalių turi teisę įregistruoti domeno vardą? Kaip reikia vertinti tokį vienos iš šalių elgesį, kai ji bando nuspėti ir įregistruoti ateityje busiančius vertingais domenų vardus? Ar svarbu nustatyti, kaip viena iš šalių nustato, kokie domenų vardai bus reikalingi pradedančioms savo veiklą įmonėms? Kaip reikia vertinti situacijas, kai šalys įregistravo itin panašius domenų vardus, pavyzdžiui, rocket.com ir rockets.com?[36]

Į panašų ginčą buvo įsitraukusios kompanijos Hasbro, Inc bei Clue Computing, Inc., tik šiuo atveju abi šalys turėjo intelektinės nuosavybės teises į domeno vardui tapatų vardą. Domeno vardą clue.com įregistravo informacinių technologijų konsultacinė kompanija Clue Computing, Inc., tuo tarpu Hasbro, Inc., pasaulinė žaislų, žaidimų ir galvosūkių projektavimo bei gamybos lyderė, įregistravo savo žaidimo pavadinimą Clue kaip prekės ženklą. Clue Computing, Inc. atsiliepime į Hasbro, Inc. ieškinį nurodė, jog tokio domeno vardo pasirinkimą lėmė tas faktas, kad klientai, susidūrę su kompiuterinės įrangos problemomis, dažniausiai save apibūdina kaip neturinčius supratimo apie kompiuterius (angl. clueless), todėl jiems reikėtų įteikti vizitinę kortelę, kurioje būtų žodis Clue [Consulting].[37] JAV teismas konstatavo, kad abi šalys turi teisėta pagrindą į domeno vardą, o kadangi ieškovas neįrodė, kad atsakovas silpnina ieškovo prekės ženklo reputaciją arba kelia painiavą su ieškovo prekės ženklu, turi būti vadovaujamasi principu „kas pirmesnis — tas teisesnis“.[38]

Pagal ICANN Vieningą ginčų dėl domenų vardų sprendimo strategiją (angl. Uniform Domain Name Dispute Resolution Policy, toliau: UDRP) išskirtinos dvi ginčų dėl domenų vardų rūšis:

1. **domenų vardų piratavimo atvejai**, t. y. ginčai dėl tapačių ar labai panašių į prekės ar paslaugų ženklus domenų vardų įregistravimo. Šiuo atveju nesąžiningas domeno vardo savininkas siekia parduoti

[34] PINO Arbitražo ir tarpininkavimo centro sprendimas byloje Nr. D2002-0420 IKB Deutsche Industriebank AG v. Bob Larkin.
[35] Brooks W. Wrestling Over the Worl Wide Web // Hamline Journal of Public Law and Policy. 2000-2001, No. 22. P. 309.
[36] Ten pat, p. 310.
[37] Anglų kalba *clue* reiškia *raktą, atsakymą*. Šiuo atveju žodį *clue* reikėtų suprasti kaip klientų su kompiuterine įrangą, susijusių problemų sprendimą.
[38] Hasbro, Inc. v. Clue Computing, Inc. (66 F.Supp. 2d 117, 119 (D. Mass., 1999)).

domeno vardą prekių ar paslaugų ženklų savininkui, jo konkurentui arba trečiajam asmeniui, kad šis galėtų perparduoti prekių ar paslaugų ženklo savininkui, neleisti prekių ar paslaugų ženklo savininkui naudotis domeno vardu, susilpninti prekės ar paslaugos ženklą arba suklaidinti vartotojus, taip perimant jų dalį ir gaunant komercinės naudos;

2. **kiti ginčai dėl domenų vardų,** t. y. ginčai kai keli asmenys turi teisėtą pagrindą į tą patį domeno vardą.

Anksčiau minėtos domenų vardų ginčų klasifikacijos atspindi tik nedidelę dalį visų kylančių ginčų dėl domenų vardų. Atsižvelgiant į pastaruoju metu kylančių domenų vardų ginčų pobūdį, išskiriamos tokios ginčų rūšys (Lipton, 2005):

1. **klasikinis domenų vardų piratavimas.** Ši ginčų kategorija apima situacijas, kai asmuo įregistruoja vieną ar daugiau gerai žinomą prekės ženklą atitinkančių domenų vardų ir siūlo juos perleisti prekės ženklo savininkui ar kitam suinteresuotam asmeniui už sutartinę kainą;[39]

2. **domenų vardų piratavimas ne komerciniai tikslais.** Šios kategorijos ginčai susiję su tais atvejais, kai asmuo įregistruoja vieną ar kelis prekės ženklą atitinkančius domenų vardus ne komerciniais tikslais, o norėdamas pakomentuoti prekės ženklo savininko veiklą. Tokie domeno vardo turėtojo veiksmai nevisai atitinka domenų vardų piratavimo požymius, kadangi prekės ženklą atitinkantis domeno vardas naudojamas komentarams, parodijai, o ne siekiui išgauti pinigų iš suinteresuoto domeno vardu prekės ženklo savininko;[40]

3. **kelių asmenų, turinčių teisėtą interesą į domeno vardą, konfliktas.** Šiuo atveju keli asmenys turi teisėtą pagrindą į tą patį domeno vardą, pavyzdžiui, kelios įmonės, įregistravusios tapačius ar panašius prekės ženklus, siekia įregistruoti prekės ženklą atitinkantį domeno vardą;[41]

4. **ginčai, susiję su domenų vardais ir fiziniu asmenų vardais.** Šie ginčai klasifikuojami į ginčus tarp domenų vardų ir: 1. garsenybių vardų (aktorių, muzikantų, sportininkų), 2. politikų vardų, 3. privačių asmenų vardų;[42]

5. **ginčai dėl domenų vardų ir kultūriškai reikšmingų vardų bei geografinių identifikatorių.**[43] Šiuo atveju ginčai kyla tuomet, kai keli asmenys siekia įregistruoti domeno vardą, tapatų ar panašų į kultūriškai reikšmingą vardą arba geografinės vietos pavadinimą.

---

[39] Lipton D. J. Beyond cybersquatting: taking domain name disputes past trademark policy // Wake Forest Law Review, Vol. 40, No. 4, 2005. P. 18.
[40] Ten pat.
[41] Ten pat, p. 19.
[42] Ten pat.
[43] Ten pat.

Atkreiptinas dėmesys, jog mokslininkės J. D. Lipton pateikta klasifikacija neapima atgalinio domeno vardo užgrobimo. Atsižvelgiant į tai, jog tokiais atvejais kyla domeno vardo savininko teisių pažeidimo galimybė, minėti ginčai turi būti išskirti į atskirą kategoriją.

Paminėtina ir tai, jog kiekvienu iš anksčiau minėtu atveju gali būti įregistruojamas domeno vardas, kuriame tyčia paliekamos klaidos, kad jis būtų panašus į minėtų objektų pavadinimus ar vardus, tokiu būdu klaidinant vartotojus dėl prekių ar paslaugų šaltinio ar kilmės, garsenybės ar politiko ryšio su tinklalapyje pateikiama informacija ir pan. Todėl ginčai, kylantys dėl tokių domenų vardų registravimo neišskirtini į atskirą kategoriją.

3. GINČŲ DĖL DOMENŲ VARDŲ SPRENDIMO BŪDŲ ANALIZĖ

3.1. Teisminis ginčų dėl domeno vardų sprendimas

3.1.1. Jungtinių Amerikos Valstijų modelis

Pramoninės nuosavybės teisė JAV yra federalinė teisė. Pramoninės nuosavybės reguliavimas yra apibrėžtas Lanham Akte (toliau: Aktas). Šis įstatymas buvo priimtas 1946 metais ir yra įtrauktas į federalinių įstatymų sąvadą — U.S. Code. Kiti šiame darbe minimi JAV įstatymai — Federalinis prekių ženklų silpninimo aktas (angl. Federal Trademark Dilution Act, toliau: FTDA) ir Vartotojų apsaugos nuo domenų vardų piratavimo aktas (angl. Anticybersquatting Consumer Protection Act, toliau: ACPA) yra Akto pataisos. Nors iš tikrųjų egzistuoja vienas įstatymas skirtas pramoninės nuosavybės reguliavimui, šios dvi pataisos laikomos savarankiškomis dalimis.

Aktas apibrėžia prekės ženklą kaip žodį, vardą, simbolį ar emblemą, ar jų derinį, asmens naudojamą arba numatytą naudojimui komercinėje veikloje tam, kad identifikuotų arba atskirtų prekes ir paslaugas nuo kitų asmenų prekių ir paslaugų.[44] Juo saugomi visi ženklai, kurie yra naudojami komercinėje veikloje tarp valstijų, tačiau tie ženklai, kurie yra naudojami tik valstijos viduje, yra saugomi bendrosios teisės.[45] Šis aktas reguliuoja teisinius pramoninės nuosavybės santykius.[46] Jame įtvirtintos nuostatos, susijusios su prekių ženklų registracija JAV Patentų ir prekių ženklų biure, šios registracijos ypatumais, biuro veikla, prekės ženklų savininkų interesų pažeidimo apsauga, prekės ženklo silpninimo, nesąžiningos konkurencijos, klaidinančios reklamos bei konkurentų prekių žeminimo draudimu.[47] Remiantis minėtu Aktu galima iškelti civilinį ieškinį, jeigu egzistuoja vienas iš ankščiau išvardintų pažeidimų.[48] Pagrindiniai Akto tikslai:

1. apsaugoti vartotojų pasirinkimą tarp konkuruojančių gamintojų prekių;

2. apginti pramoninės nuosavybės objekto savininko reputaciją, kuriai sukurti prireikė pinigų, laiko ir pastangų.

Dėl Akto pažeidimo kylančius ieškinius sprendžia federaliniai teismai.[49] Ieškinio pagrindą turi sudaryti įrodymai, kad ieškovo prekės ar paslaugos ženklas ar firmos vardas buvo pažeisti, kaip tai

---

[44] 15 U. S. Code Sec. 1127/ http://www4.law.cornell.edu/uscode/html/uscode15/usc_sec_15_00001127----000-.html; prisijungimo laikas: 2009 10 03

[45] Ten pat.

[46] 15 U. S. Code Sec. 1127/ http://www4.law.cornell.edu/uscode/html/uscode15/usc_sec_15_00001127----000-.html; prisijungimo laikas: 2009 10 03

[47] 15 U. S. Code Sec. 1051-1096.

[48] 15 U. S. Code Sec. 1114// http://www4.law.cornell.edu/uscode/html/uscode15/usc_sec_15_00001114----000-.html; prisijungimo laikas: 2009 10 03

[49] 15 U. S. Code Sec. 1121// http://www4.law.cornell.edu/uscode/html/uscode15/usc_sec_15_00001121----000-.html; prisijungimo laikas: 2009 10 03

numato Aktas, o pažeidimas lėmė vartotojų suklaidinimą.[50] Šis pagrindas yra vienintelis, kuriuo ieškovas gali remtis savo ieškinyje. Priėmus Akto pataisas, situacija pasikeitė, tačiau net ir dabar, bylose, susijusiose su domenų vardais, galima remtis prekės ženklo pažeidimo pagrindu, nes neretai ji gana paprasta įrodyti.

Esminis dalykas, kurį ieškovui gali garantuoti teismas — uždrausti atsakovui naudotis prekės ženklu.[51] Priklausomai nuo bylos aplinkybių, teismas taip pat gali priteisti:

1. negauta pelną;
2. pažeidėjo gautą pelną naudojantis ieškovo prekės ženklu;
3. trigubą ieškovo patirtų nuostolių padengimą;
4. ieškovo išlaidų advokatui padengimą.[52]

Ne visada prekės ženklo naudojimas yra pažeidimas ar sukelia vartotojų suklaidinimo tikimybę. Tuomet, kai tapatūs prekių ar paslaugų ženklai yra naudojami skirtingose rinkose ir skirtingoms prekėms bei paslaugoms atskirti, remtis prekės ženklo pažeidimu negalima. Todėl 1995 metais priimtas FTDA, kuris buvo inkorporuotas i Lanham Aktą kaip atskiras straipsnis.[53]

Prekės ženklo silpninimo teorija remiasi prielaida, kad tikroji prekės ženklo vertė yra pardavimo galia bei unikalumas ir savitumas rinkoje.[54] Ši teorija atmeta privalomą vartotojų suklaidinimo tikimybės testą. Šiuo atveju svarbu nustatyti, ar prekės ženklas, pažeidžiantis kitą prekės ženklą, susilpnina ženklo skiriamųjų požymių kokybę.[55]

Remdamasis FTDA, ieškovas privalo įrodyti, kad:

1. jo prekės ženklas yra plačiai žinomas;
2. atsakovas ji (pa)naudojo komercinėje veikloje;
3. jo prekės ženklas tapo plačiai žinomas dar prieš pradedant atsakovui juo naudotis;

---

[50] 15 U. S. Code Sec. 1114// http://www4.law.cornell.edu/uscode/html/uscode15/usc_sec_15_00001114----000-.html; prisijungimo laikas: 2009 10 03

[51] 15 U.S.Code Sec. 1116, 1125// http://straylight.law.cornell.edu/uscode/html/uscode15/usc_sec_15_00001116----000-.html, http://straylight.law.cornell.edu/uscode/html/uscode15/usc_sec_15_00001125----000-.html; prisijungimo laikas: 2009 10 03

[52] 15 U. S. Code Sec 1117// http://www4.law.cornell.edu/uscode/html/uscode15/usc_sec_15_00001117----000-.html; prisijungimo laikas: 2009 10 03

[53] 15 U. S. Code Sec. 1125 (c)// http://www4.law.cornell.edu/uscode/html/uscode15/usc_sec_15_00001125----000-.html; prisijungimo laikas: 2009 10 03

[54] Gutierrez O. R. Get Off My URL! Congress Outlaws Cybersquatting in the Wild West of the Internet // Santa Clara Computer and High Technology Law Journal. 2000, Vol. 17, No 1. P. 156.

[55] Prekės ženklo silpninimas – tai ženklo sugebėjimo aiškiai ir neklystamai skirti vienas prekes ir paslaugas nuo kitų mažinimas. Jis skiriasi nuo vartotojų suklaidinimo tikimybės tuo, kad silpninimo teorija garantuoja apsaugą plačiai žinomam bei visų pripažįstamam ir atpažįstamam prekės ženklui net ir tuo atveju, kai nėra vartotoju suklaidinimo tikimybės. Užtenka tik to, kad plačiai žinomas prekes ženklas butu naudojamas taip, jog sumažintų arba susilpnintų aukštą prekės ženklo identifikacijos vertę, nors vartotojai ir nėra suklaidinami dėl jos kilmės ar sąsajų.

4. atsakovas, naudodamasis ieškovo prekės ženklu, sukėlė šio prekės ženklo skiriamųjų požymių kokybei silpninimo tikimybę.

Realybėje paplitę atvejai, kai domeno vardo piratas nesąžiningai įregistruoja domeno vardą, tačiau nesiūlo jo pirkti teisėtam savininkui. Tokioms situacijoms išspręsti 1999 metais buvo priimtas ACPA. Kongresas pabrėžė, kad nors esamų įstatymų ir pakako apsaugai nuo domenų vardų piratavimo, tačiau nei vienas jų nedraudė bei neįvardino paties domeno vardo piratavimo kaip reiškinio, palikdamas tai teismams, o teisminiai procesai buvo brangūs, ilgalaikiai, buvo neaiški jų baigtis.[56]

ACPA praplėtė tradicinį suvokimą apie prekės ženklo pažeidimą, t. y. domenų vardų piratavimas įvardijamas kaip vienas iš daugybės galimų prekės ženklo savininko teisių pažeidimo būdų.

Pagal ACPA ieškovas pateikdamas ieškinį turi įrodyti, kad atsakovas veikė turėdamas nesąžiningų ketinimų, kurių tikslas yra pasipelnyti iš kito asmens prekės ženklo ir įregistravo, prekiavo arba naudojosi domeno vardu, kuris yra tapatus arba klaidinamai panašus, arba silpnina tą prekės ženklą, o plačiai žinomų prekių ženklų atveju — yra arba klaidinamai panašus, arba silpnina tą prekės ženklą.[57] Aktas pateikia nebaigtinį aplinkybių sąrašą, kuris padeda nustatyti, ar atsakovas turėjo nesąžiningų ketinimu, t. y.:

1. ar registruojantis domeno vardą asmuo turi teisę į tokį domeno vardą;

2. kiek domeno vardas atspindi kito asmens prekės ženklą, kuris siejamas su jo prekėmis ir paslaugomis;

3. ar įregistravęs domeno vardą asmuo kada nors naudojosi domeno vardu legaliai komercijai vykdyti;

4. ar asmuo naudojasi domeno vardu nekomerciniams tikslams ar kitai sąžiningai veiklai;

5. ar įregistravęs domeno vardą asmuo nukreipia potencialius kito asmens vartotojus į savo internetinius puslapius nesąžiningai naudodamasis kito asmens prekės ženklu ir taip suklaidina vartotojus, silpnina kito asmens reputaciją;

6. ar įregistravęs ir sąžiningai nesinaudojęs domeno vardu asmuo siūlo prekės ženklo savininkui ar trečiai šaliai ji išsipirkti ir taip gauti finansinės naudos, ir ar šis asmuo anksčiau yra vertęsis tokio pobūdžio veikla;

7. ar registruojantis domeno vardą asmuo pateikia klaidingą ar melagingą informaciją apie save domenų vardų registratoriui, ir ar yra žinoma, kad jis anksčiau yra klaidinęs šias organizacijas;

---

[56] Sabutis E. Ar pakanka šiuo metu galiojančių pramoninės nuosavybės įstatymų antro lygio adresu srities (domain) reguliavimui internete?// http://vaidila.vdu.lt/~teise/IJBL/tom1/nr1/05-Sabutis.pdf. prisijungimo laikas: 2009 10 03

[57] 15 U. S. Code Sec. 1125 (a)(1)// http://www4.law.cornell.edu/uscode/html/uscode15/usc_sec_15_00001125----000-.html; prisijungimo laikas: 2009 10 03

8. ar šis asmuo žino, kad registruoja tapačius arba klaidinamai panašius į prekių ženklus domeno vardus, ar tai darydamas, silpnina plačiai žinomų prekių ženklų vertę, nepriklausomai nuo teikiamų prekių ir paslaugų;

9. ar į domeno vardą inkorporuotas prekės ženklas ar jo dalis yra plačiai žinomas pagal FTDA nuostatas.[58]

Remiantis ACPA, ieškiniui užtenka tik domeno vardo registracijos fakto bei nesąžiningų ketinimų tai darant. Tokiu būdu, buvo kiek įmanoma išplėsta prekės ženklo pažeidimo samprata, kuri šiuo metu apima ne tik tradicinius pažeidimus, susijusius su vartotoju klaidinimu, neteisėtu panaudojimu komercijoje bei nesąžininga konkurencija, bet ir visus įmanomus prekės ženklo pažeidimus internete.[59]

ACPA taip pat suteikia ieškovui teisę paduoti ieškinį ne prieš konkretų atsakovą, bet prieš pati antrojo lygio domeno vardą (t.y. taip vadinama in rem jurisdikcija).[60] Tokios teisės atsiradimą lėmė tai, kad ne visada įmanoma surasti domeno vardą įregistravusį asmenį ar jis visai nėra žinomas.

Teismas patenkinti ieškinį gali įvairiais būdais: gali konfiskuoti domeno vardą, jį panaikinti arba perduoti jį ieškovui, pareikalavus ieškovui priteisti advokato išlaidas. ACPA taip pat suteikia ieškovui žalos atlyginimo galimybę — iki 100 000 dolerių už kiekviena domeno vardą.[61] Be to, ACPA nustato atsakomybės ribas: tik asmuo, kuris pats įregistravo domeno vardą arba jo įgaliotas asmuo gali buti atsakingi už pramoninės nuosavybės teisių pažeidimus, tačiau registruojanti organizacija už tokią registraciją nėra atsakinga.[62] ACPA garantuoja ir kitus tradicinius ieškovo reikalavimų patenkinimo būdus:

1. draudimą atsakovui naudotis domeno vardu;
2. neteisėtai gautų pajamų išieškojimą;
3. faktinių nuostolių išieškojimą;
4. teismo išlaidų išieškojimą.[63]

---

[58] 15 U. S. Code Sec. 1125 (d)(B)(i)(I-IX)// http://www4.law.cornell.edu/uscode/html/uscode15/usc_sec_15_00001125----000-.html; prisijungimo laikas: 2009 10 03

[59] Sabutis E. Ar pakanka šiuo metu galiojančių pramoninės nuosavybės įstatymų antro lygio adresu srities (domain) reguliavimui internete?// http://vaidila.vdu.lt/~teise/IJBL/tom1/nr1/05-Sabutis.pdf. prisijungimo laikas: 2009 10 03.

[60] 15 U. S. Code Sec. 1125 (d)(2)// http://www4.law.cornell.edu/uscode/html/uscode15/usc_sec_15_00001125----000-.html; prisijungimo laikas: 2009 10 03

[61] 15 U. S. Code Sec. 1125 (c)(5)// http://www4.law.cornell.edu/uscode/html/uscode15/usc_sec_15_00001125----000-.html; prisijungimo laikas: 2009 10 03

[62] 15 U. S. Code Sec. 1114 (2)(D)(i)// http://www4.law.cornell.edu/uscode/html/uscode15/usc_sec_15_00001114----000-.html; prisijungimo laikas: 2009 10 03

[63] Gutierrez O. R. Get Off My URL! Congress Outlaws Cybersquatting in the Wild West of the Internet // Santa Clara Computer and High Technology Law Journal. 2000, Nr. 17(1). P. 165.

3.1.2. Lietuvos Respublikos modelis

Lietuvos Respublikoje nėra tiesioginių teisės normų, kurios apibrėžtų domeno vardo teisinį statusą, reguliuotų teises į domeno vardą, galimus tokių teisių pažeidimus, ginčų dėl domenų vardų rūšis, pramoninės nuosavybės ir kitų objektų (fizinio asmens vardo, juridinio asmens pavadinimo) santykio su domenų vardais, teisinę apsaugą nuo neteisėto domenų vardų naudojimo bei pažeistų teisių gynimo būdus. Reglamentuojama tik antrojo lygio domeno vardo su aukščiausiojo lygio valstybės kodo .lt domeno vardu registravimo procedūra, atliekama KTU ITPI. Pastaroji neprisiima jokios atsakomybės, susijusios su domeno vardo registravimu, neturi nuoseklios teisių į domeno vardą gynimo praktikos ir apskritai vengia veltis į ginčus dėl domenų vardų. Todėl kilus ginčui tarp domenų vardų ir pramoninės nuosavybės ar kitų anksčiau minėtų objektų taikytini netiesiogiai pastaruosius objektus reglamentuojantys teisės aktai. Tokiais teisės aktais laikytini Lietuvos Respublikos Civilinis kodeksas, Lietuvos Respublikos Prekių ženklų įstatymas, Lietuvos Respublikos Konkurencijos įstatymas.

Prekių ženklų įstatymas taikytinas siekiant apginti prekių ženklo savininko teises nuo neteisėto domeno vardo, kuriame panaudotas tas prekių ženklas, naudojimo. Pagal šio įstatymo 38 straipsnio 1 dalį prekių ženklo savininkas turi išimtinę teisę uždrausti kitiems asmenims be jo sutikimo komercinėje veikloje naudoti bet kokį žymenį, kuris yra:

1. tapatus įregistruotam prekių ženklui tapačioms prekės ir (ar) paslaugoms;

2. tapatus įregistruotam ženklui tapačioms ar panašioms prekėms ir (ar) klaidinamai į jį panašus ir dėl to yra galimybė suklaidinti visuomenę, įskaitant ir klaidinamą asocijavimą su įregistruotu ženklu;

3. tapatus įregistruotam ženklui nepanašioms prekėms ir (ar) paslaugoms ar klaidinamai panašus į jį, jeigu įregistruotasis ženklas Lietuvos Respublikoje turi reputaciją ir jeigu dėl neteisėto tokio žymens vartojimo įgyjamas nesąžiningas pranašumas arba pažeidžiamas to ženklo skiriamasis požymis, arba pakenkiama jo reputacijai.

Jeigu prekių ženklo savininko teisės yra pažeidžiamos anksčiau minėtais būdais, jis gali uždrausti:

1. tokiu žymeniu žymėti prekes ar jų pakuotę;

2. siūlyti tokiu žymeniu pažymėtas prekes;

3. išleisti jas į rinką arba tuo tikslu jas sandėliuoti, nuomoti, skolinti ar kitaip jomis disponuoti, taip pat siūlyti bei teikti juo pažymėtas paslaugas, importuoti ar eksportuoti tokiu žymeniu pažymėtas prekes;

4. naudoti tokį žymenį komercinės veiklos dokumentuose arba reklamoje;

5. gaminti tokį žymenį ar laikyti jo pavyzdžius.[64]

[64] Lietuvos Respublikos Prekių ženklų įstatymao 38 straipsnio 2 dalis// http://www3.lrs.lt/pls/inter3/dokpaieska.showdoc_l?p_id=279274; prisijungimo laikas 2008 12 20

Darytina išvada, kad tuo atveju, kai domeno vardas yra tiesiogiai neteisėtai naudojamas komerciniais tikslais, prekės ženklo savininkas gali uždrausti naudoti domeno vardą, tapatų prekės ženklui.

Atkreiptinas dėmesys į tai, kad domenų vardų piratai įregistruotus domenų vardus, tapačius prekės ženklui, retai naudoja komerciniai veiklai. Paprastai jų pagrindinis tikslas — kad analogiško prekių ženklo savininkas negalėtų įregistruoti domeno vardo ir būtų priverstas jį nusipirkti. Šiuo atveju vienas veiksmingiausių gynimo būdų — domeno vardo savininko nesąžiningumo įrodymas.

Anot R. Tatol, pagal šiuo metu galiojanti teisinį reguliavimą, siekiant įrodyti domeno vardo savininko nesąžiningumą, galima remtis Lietuvos Respublikos Konkurencijos įstatymo 16 straipsnio 1 dalimi, kurioje įtvirtintas pavyzdinis veikų, kurias galima priskirti prie nesąžiningos konkurencijos veiksmų, esant šioje teisės normoje numatytoms sąlygoms, sąrašas. Šis straipsnis draudžia ūkio subjektams atlikti bet kuriuos veiksmus, prieštaraujančius ūkinės veiklos sąžiningai praktikai ir geriems papročiams, kai tokie veiksmai gali pakenkti kito ūkio subjekto galimybėms konkuruoti, įskaitant savavališką naudojimą žymens, kuris yra tapatus ar panašus į kito ūkio subjekto pavadinimą, registruotą prekės ženklą ar neregistruotą plačiai žinomą prekės ženklą, ar kitą pirmumo teise naudojamą žymenį su skiriamuoju požymiu, jeigu tai sukelia ar tikėtina, kad gali sukelti painiavą su šiuo ūkio subjektu ar jo veikla arba jeigu siekiama nesąžiningai pasinaudoti šio ūkio subjekto (jo ženklo ar žymens) reputacija, arba jeigu dėl to gali nukentėti šio ūkio subjekto (jo ženklo ar žymens) reputacija, arba jeigu dėl to gali susilpnėti šio ūkio subjekto naudojamo ženklo ar žymens skiriamasis požymis. „Tokiu atveju svarbu pateikti įrodymus, kad prekių ženklo savininkas jį naudoja komercinėje veikloje“ (Tatol, Renata, p. 75).[65]

Mūsų manymu, R. Tatol nuomonei galima pritarti iš dalies. Konkurencijos įstatymas gali būti taikytinas siekiant apsiginti nuo teisių į domeno vardą pažeidimo, tik įrodžius nesąžiningos konkurencijos veiksmus. Taigi, Konkurencijos įstatymas netaikytinas, tai atvejais, kai domeno vardų piratai tinklalapyje netalpina jokios informacijos, nevykdo komercinės veiklos, susijusios su įregistruotu domeno vardu, nes jie neatlieka nesąžiningos konkurencijos veiksmų, t. y. anksčiau minėtuose veiksmuose nėra siekio pasinaudoti ūkio subjekto pavadinimo ar prekės ženklo reputacija ar sukelti painiavą su šiuo ūkio subjektu ar jo veikla.

Šiuo metu ginčų dėl domenų vardų srityje besiformuojanti teismų praktika pateikia konkrečių atsakymų, kaip Lietuvos Respublikoje turi būti sprendžiami domenų vardų ginčai net ir nesant tiesioginiam domenų vardų reguliavimui.

---

[65] Tatol R. Domeno vardų ir prekių ženklų santykio problema // Vadovas ir pasaulis. 2006, Nr. 12. P. 75.

Verta atkreipti dėmesį į ginčą dėl domeno vardo pienožvaigždės.lt. Bylos „AB Pieno žvaigždės v. E. K.” esmė trumpai: ieškovas nurodė, kad atsakovas 2007 metų liepos 25 dieną įregistravo domenų vardus pienožvaigždės.lt ir „pž., o 2007 metų liepos 21 dieną kreipėsi į ieškovą, nurodydamas, kad šie domenų vardai pastarajam gali būti įdomūs. Atsakovas į ieškovo raginimą domeno vardą pienožvaigždės.lt registraciją nutraukti nereagavo, tačiau domeno vardas nebuvo naudojamas jokiai atsakovo interneto svetainei pasiekti. Vilniaus apygardos teismas nustatė, kad atsakovas pažeidė ieškovo, kaip prekių ženklo savininko, išimtines teises, numatytas LR Prekių ženklų įstatymo 38 str. bei ieškovo kaip juridinio asmens pavadinimo savininko teises, numatytas LR CK 2.42 str.

“*Atsižvelgiant į tai, jog Lietuvos teisėje nėra teisės normos, kuri tiesiogiai reguliuotų teisinę apsaugą (inter alia atitinkamų prekių ženklų savininkų) nuo neteisėto ir nesąžiningo prekių ženklo panaudojimo domeno varduose, ir Prekių ženklų įstatymas nereglamentuoja tokio pobūdžio santykių, nagrinėjamu atveju išskyrus Prekių ženklų įstatymo 38 straipsnį, yra būtina pasitelkti teisės analogiją bei tarptautinę teisę ir praktiką*.“[66] Tokia teisę teismui suteikia Civilinio kodekso 1.8 straipsnis. Šiuo atveju pirmiausia atsižvelgtina į itin panašius savo esme ir prigimtimi teisinius santykius reglamentuojantį ir tiesiogiai taikytiną 2004-04-28 EB Reglamentą 874/2004, nustatantį .eu Aukščiausio lygio domeno įdiegimo ir funkcijų viešosios tvarkos taisykles bei registracijai taikytinus principus. Šio Reglamento 21 straipsnis numato, kad registruotas domeno vardas gali būti panaikintas atitinkama teismine ar neteismine tvarka, kai tas vardas yra toks pat ar klaidinančiai panašus į vardą, į kurį pagal šalių ir (arba) Bendrijos teisę pripažįstama arba nustatoma 10 straipsnio 1 dalyje minėta teisė, ir kai jis:

a) jo savininko buvo užregistruotas pastarajam neturint į tą vardą teisių ar teisėtų interesų; arba

b) buvo užregistruotas ar yra naudojamas nesąžiningai.

Byloje AB „Pieno žvaigždės“ prieš E. K. vertinant atsakovo veiksmus teismas taikė minėto Reglamento 21 straipsnį, nes atsakovas įregistravo domeno vardą, kuriame panaudotas žymuo, yra identiškas bei visiškai tapatus ieškovo prekių ženklui. Atsakovo nesąžiningumą įrodo tikslas parduoti domeno vardą ieškovui — dar prieš domeno vardo įregistravimą atsakovas elektroniniu paštu kreipėsi į ieškovą su tikslu sudaryti pirkimo — pardavimo sandorį. Be to, atsakovas nepateikė atsiliepimo į ieškinį, įrodymų, kad domeno vardą įregistravo ir naudojo teisėtai, siūlymą įsigyti domeno vardą pateikė tik ieškovui, nevykdė jokios veiklos, susijusios su įregistruotu domeno vardu (pavyzdžiui, turėjo įmonę, kurios pavadinime figūruotų žodžiai „pienas“ ar „žvaigždė“, leistų atitinkamo pavadinimo laikraštį, jo paties vardas ar pavardė būtų kažkaip susiję su minimu žodžių junginiu ir pan.), nenaudojo ir neketino

[66] Vilniaus Apygardos Teismo sprendimas byloje AB „Pieno žvaigždės“ prieš E. K. Civilinė byla Nr. 2-1061-623/08.

naudoti šią interneto svetainę asmeniniais tikslais (turėti asmeninį tinklapį, kuriame talpintų kokią nors informaciją)

Byloje taip pat nustatyta, kad ieškovo prekės ženklas atitinka Prekių ženklų įstatymo 38 straipsnio 1 dalies 3 punktą, nes ieškovo investicijų ir pastangų dėka prekių ženklas „Pieno Žvaigždės“ turi reputaciją tiek Lietuvoje, tiek užsienyje, ir dėl neteisėto žymens naudojimo atsakovo įregistruotame domeno varde pienožvaigždės.lt įgyjamas nesąžiningas pranašumas, be to, atsakovo veiksmai gali klaidinti vartotojus dėl tinklapio pienožvaigždės.lt priklausomybės. Teismas pažymėjo, jog žodžių junginys „pieno žvaigždės“ yra dirbtinai sukurtas ir lietuvių bendrinėje kalboje nėra naudojamas, todėl vartotojams asocijuojasi būtent su ieškovu.

Prekių ženklų įstatymo 50 straipsnis numato baigtinį prekių ženklo savininko pažeistų teisių gynimo būdų sąrašą:

1. pripažinti teises;
2. įpareigoti nutraukti neteisėtus veiksmus;
3. uždrausti atlikti veiksmus, dėl kurių gali būti realiai pažeistos teisės arba atsirasti žala;
4. atlyginti turtinę žalą, įskaitant negautas pajamas ir kitas turėtas išlaidas;
5. taikyti kitus įstatymuose nustatytus teisių gynimo būdus.

Aptariamos bylos atveju ieškovo reikalavimas įpareigoti atsakovą nutraukti neteisėtus veiksmus buvo patenkintas ir atsakovas buvo įpareigotas nutraukti domeno vardo pienožvaigždės.lt naudojimą, tuo pačiu panaikinant jo teisinę registraciją atsakovo vardu.

Tačiau panašaus pobūdžio bylose dažnai reikalaujama ne tik nutraukti neteisėtus veiksmus (nutraukti ginčijamo domeno vardo registraciją bei uždrausti žymens, tapataus ar panašaus į pramoninės nuosavybės objektą, kitokį naudojimą), bet ir įpareigoti atsakovą neatlygintinai perleisti domeno vardo registraciją ieškovui. Nors šiuo metu toks teisių gynimo būdas nėra numatytas nei LR Prekių ženklų įstatyme, nei LR Civiliniame kodekse, nei EB Reglamente 874/2004 (Reglamento 874/2004 21 str. numato tik registruoto domeno vardo panaikinimo atitinkama neteismine ar teismine tvarka galimybę), teismas, siekdamas užtikrinti prekės ženklo savininko interesus bei remdamasis byloje pateiktais įrodymais ir Civilinio kodekso 1.5 straipsnio 4 dalyje įtvirtinta pareiga aiškinti įstatymus ir juos taikyti vadovaujantis teisingumo, protingumo, sąžiningumo principais, turi teisę įpareigoti atsakovą neatlygintinai perleisti domeno vardo registracijos ieškovui.[67] Domeno vardo registacijos perleidimo tvarka yra numatyta .LT domeno procedūrinio reglamento XI skirsnio 62 punkte.

[67] Vilniaus Apygardos Teismo sprendimas byloje Burger King Corporation prieš SC Burger King SRL. Civilinė byla Nr. 2-846-553/2008.

Lietuvos Respublikoje norint apginti juridinio asmens teises nuo neteisėto juridinio asmens pavadinimo panaudojimo domeno varde, reikėtų vadovautis Civilinio kodekso 2.39 ir 2.42 straipsniais. 2.39 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad juridinis asmuo privalo turėti savo pavadinimą, pagal kurį jį būtų galima atskirti nuo kitų juridinių asmenų, o šio straipsnio 2 dalis reglamentuoja, kad juridinio asmens pavadinimas yra juridinio asmens nuosavybė. 2.42 straipsnio 1 dalyje nustatytas draudimas įgyti teisių ir pareigų prisidengiant kito juridinio asmens pavadinimu arba naudoti juridinio asmens pavadinimą be jo sutikimo. Paminėtina Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2004 m. rugsėjo 8 d. nutartis, priimta civilinėje byloje UAB „Balionų šalis“ prieš UAB „Vilbalas“, kurioje pažymima, kad neteisėtas kito juridinio asmens pavadinimo (firmos vardo) naudojimas realiai gali pasireikšti įvairiomis formomis, ir nebūtinai tik panaudojant jį antrojo juridinio asmens pavadinime (firmos varde).[68] Taigi, Civilinio kodekso nuostatos reguliuoja neteisėtą juridinio asmens pavadinimo naudojimą domeno varde. Minėtoje AB „Pieno žvaigždės“ prieš E. K. byloje teismas nurodė, kad nuo to momento, kai atsakovas įregistravo domeno vardą buvo pažeista Civilinio kodekso 2.42 straipsnio 1 dalis, kadangi ieškovas tiesiogiai ar netiesiogiai nedavė atsakovui sutikimo naudoti ieškovui priklausantį juridinio asmens pavadinimą.

Lietuvos Respublikoje užtikrinama ir fizinių asmenų teisė į vardą. Teisės į vardą sudedamosios dalys yra teisė į vardą ar vardus, pavardę, pseudonimą. Civilinio kodekso 2.21 straipsnio 1 dalyje nustatyta, jog fizinis asmuo, kurio teisė į vardą yra pažeista dėl to, kad kitas asmuo neteisėtai veikia jo vardu ar kitokiu būdu neteisėtai pasisavina svetimą vardą, ar kliudo juo naudotis, turi teisę kreiptis į teismą ir reikalauti, kad teismas įpareigotų kaltą asmenį nutraukti tokius veiksmus bei atlyginti tokiais neteisėtais veiksmais padarytą turtinę ir neturtinę žalą. Teisė į vardą gali būti ginama keliais būdais. Pirma, fizinis asmuo gali pareikšti ieškinį siekdamas uždrausti veiksmus, kuriais pažeidžiama teisė į vardą. Antra, jeigu fizinio asmens teisę į vardą pažeidžiantys veiksmai nėra atliekami, bet yra pagrįstai manoma, kad jie bus atliekami ateityje, galima pareikšti prevencinį ieškinį. Trečia, fizinis asmuo, kurio teisės į vardą buvo pažeistos ir neteisėti veiksmai sukėlė turtinę ar neturtinę žalą, gali pareikšti ieškinį dėl žalos atlyginimo.

Lietuvos Respublikos teisės aktai tiesiogiai nereglamentuoja fizinių asmenų vardų ir domenų vardų santykio. Be to, šis klausimas nėra nagrinėtas ir teismų praktikoje. Darytina prielaida, jog teismas, spręsdamas bylą dėl fizinio asmens vardo neteisėto panaudojimo sudarant domeno vardą galėtų vadovautis minėta Civilinio kodekso nuostata arba tiesiogiai taikytiną EB Reglamentą 874/2004, kuriame

[68] Lietuvos Aukščiausiojo Teismo nutartis byloje AB „Balionų šalis“ prieš UAB „Vilbalas“. Civilinė byla Nr. 3K-3-408/2004.

įtvirtinta ir fizinių asmenų pavardžių apsauga nuo nesąžiningo domenų vardų, tapačių fizinio asmens pavardei, registravimo.

Apibendrinant, teigtina, jog Lietuvos teismų praktikoje jau vadovaujamasi daugelyje šalių galiojančiomis nuostatomis, remiamasi ne tik Lietuvos Respublikos teisės aktais bet ir tarptautine teise ir praktika tokiu būdu veiksmingai apsaugant teisėtus prekių ženklų savininkų ir juridinių asmenų interesus į domeno vardą.

3.2. Alternatyvus ginčų dėl domenų vardų sprendimas

Alternatyvūs ginčų sprendimo būdai atsirado nuo to momento, kai atsirado teismai kaip vienintelė institucija, valstybėje vykdanti teisingumą. Dažnai ginčo šalys nėra suinteresuotos, kad valstybė kištųsi į jų ginčą, išspręstų ginčą nurodydama, kas teisus ir kas neteisus. Egzistuoja galimybė išspręsti ginčą taip, kad abi šalys būtų patenkintos. Tokia galimybe ir yra alternatyvus ginčų sprendimas — ne teismine tvarka vykstantis procesas, kai ginčą šalys išsprendžia pačios arba nesutarimus padeda išspręsti kvalifikuotas ir nešališkas trečiasis asmuo. Kaip ir kiekvieną ginčą, taip ir ginčus dėl domenų vardų galima išspręsti neteisminiu būdu.

Be to, ginčai teismuose sprendžiami lėtai, sudėtingai ir brangiai, ginčų dėl domenų vardų atveju dalyviai dažnai yra skirtingų teisinių sistemų subjektai. Tokia padėtis tarnauja tik nesąžiningų domenų vardų savininkų interesams ir nesuteikia galimybių intelektinės nuosavybės savininkams, fiziniams ir juridiniams asmenims veiksmingai ir adekvačiai gintis nuo nesąžiningų domenų vardų registracijų, todėl 1999 metais buvo priimtos Vieningą ginčų dėl domenų vardų sprendimo strategija (toliau: UDRP) bei taisykles (toliau: UDRP taisyklės), kurių paskirtis yra greitai, pigiai ir efektyviai spręsti kylančius domenų vardų piratavimo konfliktus.

Taigi, šiame poskyryje trumpai aptarsime tradicinių alternatyvių ginčų sprendimo būdu taikymo galimybę ginčams dėl domenų vardų, plačiau išanalizuosime UDRP bei UDRP taisykles dėl jų savitumo ir didelės įtakos domenų vardų ginčų sprendimui.

3.2.1. Tradiciniai būdai

Išskiriami keturi alternatyvūs domenų vardų ginčų sprendimo būdai:

1. Derybos — tai toks alternatyvus ginčo sprendimo būdas, kai ginčo šalys siekia pačios išspręsti kilusį ginčą be trečiųjų asmenų įsikišimo. Derybos yra neformalus, ginčo šalių konfidencialumą užtikrinantis procesas, kuriame neegzistuoja jokios rašytinės taisyklės, normos, kurių privaloma laikytis. Šalys bendrauja tiesiogiai ir paprastai žodžiu, o derybų eiga priklauso nuo šalių, kurios visiškai kontroliuoja ginčo sprendimą. Derybų metu priimtas sprendimas vykdomas gera šalių valia. Šiuo metu derybos dažniausiai baigiasi tuo, kad viena šalis visiškai įvykdo kitos reikalavimus arba pereina į tolesnį — teisminį ginčo sprendimo būdą.

2. Tarpininkavimas arba mediacija — tai toks alternatyvus ginčų sprendimo būdas, kai ginčo šalys, siekdamos išspręsti iškilusį ginčą, pakviečia nešališką trečiąjį asmenį, vadinama tarpininku. Tarpininkas negali priimti ginčo šalims privalomo sprendimo, tačiau jo veiksmai yra nukreipti į tai, kad ginčo šalys lengviau pasiektų susitarimą — geresnių sąlygų sudarymas ginčo šalių bendravimui, įvairių

idėjų siūlymų, kaip išspręsti ginčą, šalys skatinamos daryti kompromisus ir galu gale pasiekti susitarimą. Joks sprendimas nepriimamas, kol dėl jo nesutinka abi šalys.

Tarp šio neteisminio ginčų sprendimo būdo privalumų paminėtini nesutarimų sprendimo operatyvumas, galimybė išspręsti ginčus, priklausančius kelioms jurisdikcijoms vieno proceso metu, galimybė priimti abi šalis patenkinantį sprendimą.

Tarpininkavimo procesas nevaržomas formalumų, trunka žymiai trumpiau nei teismo procesas, palieka galimybę šalims išlaikyti tarpusavio pagarbą ir susitarti geruoju. Paprastai, tarpininkas iš pradžių atskirai išklauso kiekviena šalį, vėliau vyksta probleminių klausimų aptarimas dalyvaujant abiem šalims bei tarpininkui, atsakingam už derybų procesą. Nustačiusios pagrindines iškilusio ginčo problemas, šalys siekia priimti abiem pusėms priimtiną sprendimą. Tačiau tarpininkavimo metu priimto sprendimo, nors ir galiojančio jį priėmusiems asmenims, vykdymas negali būti užtikrintas valstybės prievartos priemonėmis. Taigi, tarpininkavimas yra puikus pasirinkimas tik tuo atveju, jeigu ginčo šalys siekia sutaupyti laiką ir išlaidas bei yra nusiteikusios ginčą spręsti geranoriškai, sąžiningai, planuoja laikytis priimto susitarimo.

Lietuvoje tarpininkavimas kaip alternatyvus ginčų sprendimo būdas pradėtas taikyti nuo 2006 metų. Be to, Lietuvoje plačiau taikoma teisminė mediacija. Kaip ir neteisminė mediacija, teisminė mediacija vyksta laisva derybų forma,— tiek šalys, tiek ir mediatorius nėra saistomi griežtų procesinių taisyklių, tačiau privaloma laikytis pagrindinių mediacijos principų ir reikalavimų, kurie išdėstyti Europos mediatorių elgesio kodekse: savanoriškumas, mediatoriaus profesionalumas, nešališkumas, proceso efektyvumas, lankstumas, operatyvumas, sąžiningumas, šalių lygiateisiškumas, bendradarbiavimas, konfidencialumas.[69]

3. Arbitražas — tai toks alternatyvus ginčų sprendimo būdas, kai ginčo šalys iškilusį ginčą perduoda spręsti nešališkam trečiajam asmeniui, arbitrui, kuris turi teisę priimti ginčo šalims privaloma sprendimą. Arbitražas primena teismą — arbitras išklauso ginčo šalis ir priima sprendimą. Arbitražo sprendimas gali būti privalomas ginčo šalims ir galutinis, jeigu šalys nenustato kitaip prieš perduodamos ginčo sprendimą arbitražui. Skiriami du arbitražų tipai:

a. Ad hoc — šalys jų sudarytoje sutartyje susitaria kaip bus atrenkami ir skiriami arbitrai, kiek jų bus, kokis turi būti jų kvalifikacija, kur vyks ginčo sprendimas, kokia kalba bus vartojama ir pan.;

b. Institucinis — tai nuolat veikianti institucija, turinti nustatytas arbitražo proceso taisykles bei teikianti administracines ir organizacines ginčo sprendimo paslaugas;

Arbitraže šalys dar iki ginčo gali susitarti dėl ginčo nagrinėjimo tvarkos arba kilus ginčui kreiptis į nuolatinę arbitražo instituciją, kad ši savo nustatyta tvarka išnagrinėtų ginčą. Net ir tuo atveju, kai šalys

[69] Europos mediatorių elgesio kodeksas// http://www.teismai.lt/teismai/mediacija/europos_mediatoriu_elgesio_kodeksas.asp; prisijungimo laikas: 2009 06 13

kreipiasi į nuolat veikiantį arbitražą, jos gali nustatyti, kad vadovausis nuolatinio arbitražo nustatyta ginčų sprendimo tvarka su tam tikromis išlygomis.

Lietuvoje arbitražo procedūras reglamentuoja Lietuvos Respublikos Komercinio arbitražo įstatymas, o institucinis arbitražas yra Vilniaus komercinio arbitražo teismas.[70]

Ginčų nagrinėjimas arbitraže turi daug pranašumų lyginant su teismo procesu. Esminiai jų yra šie:

- ✓ greitesnis ir lankstesnis bylos nagrinėjimas pačių šalių pasirinktu laiku ir pasirinktoje vietoje;
- ✓ aukšta, ir dažniausiai, specializuota konkrečioje verslo srityje arbitrų kvalifikacija;
- ✓ proceso konfidencialumas, leidžiantis ir toliau šalims išlikti verslo partneriais;
- ✓ šalių laisvė pačioms pasirinkti arbitrus bei įstatymus, pagal kuriuos bus nagrinėjamas ginčas.

Arbitražinis nagrinėjimas taip pat turi ir trūkumų:

- ✓ procedūra neretai kainuoja daugiau nei teisminis procesas;
- ✓ sprendimui užtikrinti nėra galimybės naudoti prievartos priemonių. Dėl to, siekiant įvykdyti sprendimą, neretai tenka kreiptis pagalbos į bendrosios kompetencijos teismą.

Dėl arbitražo privalumų rekomenduojama domeno vardo registracijos sutartyje įtraukti nuostatą, leidžiančią arbitražinį ginčų sprendimo būdą, jei to pageidauja abi ginčo šalys.

Atsiradus naujoms galimybėms spręsti ginčus internetu, siūloma, kad ankščiau aptarti ginčų sprendimo būdai vyktų realiuoju laiku. Nusistovėjo keletas terminų, apibūdinančių alternatyvius ginčų sprendimų būdus panaudojant internetą:

1. alternatyvus ginčų sprendimas elektroniniu būdu (elecrtonic alternative dispute resolution);
2. alternatyvus ginčų sprendimas realiuoju laiku (online alternative dispute resolution;
3. neteisminio ginčų sprendimo sistema, skirta elektroninei komercijai (out-of-court dispute settlement systems for e-commerce;
4. ginčų sprendimas realiuoju laiku (online dispute resolution).

Terminas ginčų sprendimas realiuoju laiku yra plačiau vartojamas, tačiau kai kurie autoriai pabrėžia, kad ginčų sprendimą realiuoju laiku galima suprasti ne tik kaip alternatyvų, bet ir kaip teisminį ginčų sprendimo būdą. Nors šiuo metu bylos nėra sprendžiamos realiuoju laiku, anksčiau ar vėliau bylos bus nagrinėjamos panaudojant informacines technologijas. Alternatyvus ginčų sprendimas realiuoju laiku būtų tikslesnis terminas, nes yra atsiribojama nuo teismų. [71]

---

[70] Lietuvos Respublikos komercinio arbitražo įstatymas// http://www3.lrs.lt/pls/inter3/dokpaieska.showdoc_l?p_id=325446; prisijungimo laikas: 2009 06 13

[71] Civilka M. ir kt. Informacinių technologijų teisė. – Vilnius: NVO Teisės institutas, 2004. P. 485.

Alternatyvus ginčų sprendimas realiuoju laiku nuo tradicinių alternatyvių ginčų sprendimo formų skiriasi aplinka — ginčai sprendžiami panaudojant tik informacines technologijas, pvz. elektroninį paštą ir pan. bei procedūrinėmis taisyklėmis.

3.2.2. Administracinės procedūros pagal Bendrąją domenų vardų ginčų sprendimo strategiją.

Kaip jau minėta, ICANN 1999 metais priėmė Vieningą ginčų dėl domenų vardų sprendimo strategija bei taisykles, kurių paskirtis yra greitai, pigiai ir efektyviai spręsti kylančius konfliktus, kylančius dėl nesąžiningo domenų vardų naudojimo.

Pasak D. Sauliūno (2007) „*UDRP nėra arbitražinis nagrinėjimas. Ji nėra imperatyvi, bet domeno administratorius sutartimi su ICANN įsipareigoja jos laikytis ginčijamų domenų vardų atžvilgiu ir registruojant domeno vardą registracijos sutartyje nurodoma, kad ginčai dėl domenų vardų bus sprendžiami remiantis UDRP, kitaip, domeno administratorius nebūtų akredituotas kaip bendrinių aukščiausiojo lygio domenų vardų domeno administratorius. UDRP yra specifinės sutarties nuostatos, kurios buvo vienašališkai įtrauktos į sutartį ir paskelbtos domeno administratoriui, kuris neturi kito pasirinkimo dėl ICANN politikos.*“[72] Šią nuomonę patvirtina ir tai, kad arbitražo sprendimas yra teisiškai privalomas ginčo šalims. Jei pralaimėjusi šalis nenori vykdyti arbitražo sprendimo, prašoma bendrosios kompetencijos teismo pagalbos priverstinai vykdyti arbitražo sprendimą. Tuo tarpu pagal UDRP, šalys nuo sprendimo priėmimo dienos turi dešimties dienų terminą, per kurį gali kreiptis į teismą su ieškiniu dėl to paties ginčo sprendimo. Tuomet teismas sprendžia ginčą iš naujo, neatsižvelgdamas į eksperto priimtą sprendimą.

UDRP procedūra remiasi dviem dokumentais: UDRP strategija ir UDRP taisyklėmis. UDRP yra materialinių ir procesinių normų rinkinys, t. y. nustatomi materialiniai pagrindai pateikiant pareiškimą tribunolui, taip pat pagrindinės nuostatos, kuriomis vadovaujantis tribunolo ekspertas patenkina arba atmeta pareiškimą. UDRP taisyklės detalizuoja pačią procedūros eigą, sukonkretina kai kurias UDRP strategijos nuostatas. Domenų vardų ginčus pagal UDRP nagrinėja ICANN akredituotos arbitražinės institucijos: Pasaulinės intelektinės nuosavybės organizacijos (toliau: PINO) Arbitražo ir tarpininkavimo centras, Nacionalinis Arbitražo forumas, Čekijos arbitražo teismas, Azijos ginčų dėl domenų vardų sprendimo centras.

UDRP leidžia pareiškėjui, kurio pažeistos teisės ar teisėti interesai, pateikti pareiškimą bet kuriam iš minėtų ginčų sprendimo paslaugų teikėjui popierine forma ir elektroniniu būdu, nurodant:

- ✓ ginčijamą domeno vardą;

[72] Sauliūnas D. Interneto domenų vardai ir jų teisinė apsauga (rankraštis): daktaro dis.: soc. mokslai, teisė (01 S). – V., 2007. P. 169.

- ✓ domeno vardo savininką (atsakovą);
- ✓ domeno vardų registravimo organizacija, kurioje buvo įregistruotas ginčijamas domeno vardas;
- ✓ pareiškimo pagrindimą

PINO, siekdama palengvinti pareiškimų teikimą elektroniniu būdu, suteikia galimybę užpildyti pavyzdinę elektroninę pareiškimo formą realiuoju laiku. Išskyrus atvejus, kai ieškovas ir atsakovas susitaria kitaip, arba jeigu registracijos susitarime nenurodyta kitaip, pareiškimas paprastai pateikiamas tokia pat kalba, kaip ir registracijos susitarimas.

Pareiškimo pagrindimo esmę sudaro argumentai, kuriais bandoma įrodyti UDRP strategijos ketvirto straipsnio a dalyje nurodytas visas aplinkybes:

1. atsakovo domeno vardas yra tapatus ar klaidinamai panašus į prekės ar paslaugos ženklą, kurio atžvilgiu pareiškėjas turi teises; ir

Prekės ženklo sąvoka neapibrėžiama UDRP, todėl pagrindinis vaidmuo nustatant šios sąvokos prasmę tenka tribunolui, kuris šią sąvoką interpretuoja remdamasis ginčo šalių prekių ženklus reglamentuojančiais nacionaliniais teisės aktais. Be to, tribunolui neretai kyla klausimas, nuo kurio momento pareiškėjas gali būti laikomas kaip turintis teises į prekių ženklą: nuo paraiškos patentų biurui pateikimo momento, nuo ženklo pirmo panaudojimo momento ar nuo ženklo įregistravimo patentų biure momento. Kadangi ženklo prioritetas įvairiose valstybėse nustatomas skirtingai, todėl tribunolas atsižvelgia į konkrečios valstybės teisės aktus, reglamentuojančius teisių į prekės ženklą atsiradimo momentą.

Todėl tuomet, kai teisės į prekės ženklą pripažįstama nuo ženklo įregistravimo patentų biure momento, tribunolas pripažins pareiškėją turinčiu teisę į prekės ar paslaugos ženklą, jei jis pateiks prekės ar paslaugos ženklo registracijos liudijimą. Reikšmės kurioje valstybėje buvo įregistruotas prekės ar paslaugos ženklas neturi, t. y. UDRP nereikalauja prekės ar paslaugos ženklo įregistravimo pareiškėjo ar atsakovo veiklos valstybėje. Tačiau kompetentingos institucijos išduotas registracijos liudijimas nebus laikomas pakankamu įrodymu, jeigu pagal nacionalinius teisės aktus prekės ar paslaugos ženklo registravimas nesuteikia pilnų teisių į šį ženklą arba paraiškos ir prekės ar paslaugos ženklo ekspertizės neatliekamos, arba atliekamos, bet automatiniu būdu.

Neretai atsakovai ginčija prekės ar paslaugos ženklo registracijos teisėtumą. Šiuo klausimu UDRP tribunolas laikosi bendros nuomonės, kad prekės ar paslaugos ženklo registracijos teisėtumo nustatymas yra už jo kompetencijos ribų.

Pažymėtina, jog šis UDRP punktas apima ir neregistruotus prekės ar paslaugos ženklus, tačiau tam, kad žymuo būtų pripažįstamas kaip neregistruotas prekės ar paslaugos ženklas, jis turi įgyti antrinę

reikšmę. Įrodymais, kad prekės ar paslaugos ženklas įgijo šią reikšmę, laikytini jo naudojimo prekių pardavimui arba paslaugų teikimui laikotarpis, mastas, reklamos pobūdis ir mastas, pripažinimas žiniasklaidoje bei vartotojų apklausų duomenys. Faktas, kad antrinė reikšmė pripažįstama mažame geografiniame plote neapriboja pareiškėjo teisės į žymenį pagal bendrosios teisės doktriną.[73]

Pažymėtina ir tai, jog prekės ženklo licencijos gavėjas taip pat laikytinas tinkamu pareiškėju pagal UDRP procedūrą ir būtent jam, o ne prekės ženklo savininkui gali būti perleistas ginčijamas domeno vardas.[74]

Iš PINO Arbitražo ir tarpininkavimo centro bylų matyti, jog tam tikrais atvejais šis punktas apima ir situacijas, kai atsakovo domeno vardas yra tapatus ar klaidinamai panašus į fizinių asmenų vardus. Tačiau saugomi tik kai kurių fizinių asmenų grupių vardai ir tik esant konkrečioms sąlygoms, kaip antai:

a) pramogų verslo atstovų, jeigu jų vardai naudojami vaidinimo paslaugoms teikti (angl. performance services) arba kitų asmenų prekių ar paslaugų reklamai;

b) autorių, jeigu jų vardai naudojami veikloje, susijusioje su kūrinių rašymu ir leidyba;

c) verslo atstovų, jeigu jų vardai dėl vykdomos komercinės veiklos įgijo antrinę reikšmę;

d) karališkosios šeimos narių vardai, jei jie įgijo antrinę reikšmę.

Analizuojamame punkte įtvirtintas reikalavimas nustatyti, ar domeno vardas yra klaidinamai panašus į prekės ar paslaugos ženklą, tam kad būtų įmanoma pripažinti nesąžiningą domeno vardo registraciją. Nustatant šį panašumą, laikomasi bendros nuomonės, jog pagrindinis dėmesys turi būti skiriamas domeno vardui ir prekės ar paslaugos ženklui, neatsižvelgiant į jų naudojimo ar prekybos aplinkybes, tinklalapio turinį. Nepaisant to, kai kurie tribunolo ekspertai nesutaria, ar vertinant domeno vardo ir prekės ar paslaugos ženklo panašumą reikia vadovautis pažodiniu lyginimu, ar vertintini ir veiksniai, susiję su vartotojų klaidinimo šaltiniu. Pažymėtina, jog prekės ar paslaugos ženklo, parašyto su klaidomis arba žodžių junginių, sudarytų iš prekės ar paslaugos ženklo ir kitų bendrinių ar aprašomųjų žodžių naudojimas domeno varde nepašalina domeno vardo ir prekės ar paslaugos ženklo panašumo.

2. atsakovas neturi teisių ar teisėtų interesų domeno vardo atžvilgiu; ir,

Taikant šį punktą, susiduriama su viena problema. Pagal UDRP 4 straipsnio a dalį ieškovui tenka pareigą įrodyti visus trys nesąžiningo domeno vardo įregistravimo ir naudojimo elementus, o pagal analizuojamą punktą reikalaujama įrodyti atsakovo teisės ar teisėto intereso nebuvimą. Ieškovui tenkanti pareiga yra sunkiai įgyvendinama, todėl tribunolas nusprendė, jog ieškovas turi pateikti tik *prima facie*

[73] WIPO Overview of WIPO Panel Views on Selected UDRP Questions, punktas 1.7// http://www.wipo.int/amc/en/domains/search/overview/index.html#17; prisijungimo laikas: 2009 10 22

[74] Sauliūnas D. Interneto domenų vardai ir jų teisinė apsauga (rankraštis): daktaro dis.: soc. mokslai, teisė (01 S). – V., 2007. P. 176.

įrodymus, kadangi atsakovas turi daugiau duomenų, galinčių padėti nustatyti teisių ar teisėtų interesų buvimą, todėl įrodinėjimo našta perkeliama atsakovui.

Tačiau pateikiant *prima facie* įrodymus, vien teiginio, jog atsakovas neturi teisių ar teisėtų interesų į domeno vardą, nes jis nebuvo įgaliotas naudoti pareiškėjo prekės ženklą arba jo tinklalapis nėra naudojamas, išskyrus išimtinius atvejus, nepakanka.[75] Pareiškėjas turi pateikti konkrečių įrodymų, pvz., tinklalapio momentinę ekrano kopiją, duomenis, kad atsakovas nesąžiningai naudoja domeno vardą komerciniais tikslais, t. y. parduoda tos pačios rūšies prekes naudodamas pareiškėjo prekės ženklą.[76] Vis dėlto daugelyje bylų buvo pripažįstamas *prima facie* įrodymų pateikimas, net ir tuomet, kai atsakovas nesugebėdavo įrodyti teisę ar teisėtą interesą į domeno vardą arba nepateikdavo atsakymo į pareiškimą.

3. atsakovo domeno vardas buvo įregistruotas ir yra naudojamas nesąžiningai.

Šiame punkte reikalaujama, kad būtų įrodytas tiek nesąžiningas domeno vardo registravimas, tiek nesąžiningas jo naudojimas. Jei domeno vardas naudojamas nesąžiningai, bet įregistruotas sąžiningai — ši nuostata netaikytina.[77] Be to, šis punktas apima registraciją, o ne domeno vardo registracijos pratęsimą. Tai reiškia jog, domeno vardo registracijos pratęsimas net ir turint nesąžiningų ketinimų neatitinka analizuojamo reikalavimo, tačiau domeno vardo perleidimas trečiajai šaliai gali būti laikomas domeno vardo registravimu, jei asmuo turi šiame punkte numatytų tikslų.[78]

Domeno vardo nesąžiningo įregistravimo ir naudojimo įrodinėjimas susijęs su UDRP strategijos 4 straipsnio b dalyje išvardintų aplinkybių nustatymu:

1. domeno vardas buvo įregistruotas arba įgytas pirmiausia siekiant jį parduoti, nuomoti arba kitu būdu jį perleisti pareiškėjui, valdančiam atitinkamą prekės ženklą už realų mokestį, kuris viršija dokumentais patvirtintas išlaidas, susijusias su domenų vardais.

Nacionalinis Arbitražo forumas byloje Channel 5 Broadcasting Limited v. PT Pancawana Indonesia atskleidė aplinkybių, įrodančių, kad domeno vardas buvo įregistruotas, pirmiausia siekiant jį parduoti pareiškėjui arba jo konkurentui samprata. Aplinkybės šio punkto prasme apima ne tik teisinį pasiūlymą, bet ir tas komercines derybas, kurios atskleidžia domeno vardo savininko ketinimus, akivaizdžiai patvirtinamus jo veiksmais, perleisti domeno vardą pareiškėjui už realų mokestį, kuris viršija dokumentais patvirtintas išlaidas, susijusias su domenų vardais, nepriklausomai nuo konkrečių derybų niuansų, pvz.,

[75] PINO Arbitražo ir tarpininkavimo centro sprendimas bylose Nr. D2004-1036 Janine Turner v. Mercedita Kyamko, Nr. D2000-0303 VeriSign Inc. v. VeneSign C A, Nacionalinio Arbitražo forumo sprendimas byloje Nr. FA97345 Love Your Neighbor Corp. v. EMC a/k/a Dennis.
[76] PINO Arbitražo ir tarpininkavimo centro sprendimas byloje Nr. D2000-0624 Do the Hustle, LLC v. Tropic Web.
[77] PINO Arbitražo ir tarpininkavimo centro sprendimas byloje D2000-0005 Telaxis Communications Corp. v. William E. Minkle.
[78] PINO Arbitražo ir tarpininkavimo centro sprendimas byloje Nr. D2000-0026 Weatherall Green & Green v. Everymedia.com.

kokią sutarties sąlygą pasiūlė kuri nors iš šalių.[79] Tačiau vien galimybės parduoti domeno vardą svarstymas ar netgi pasiūlymas įsigyti domeno vardą neįrodo domeno vardo turėtojo nesąžiningumo. Kad atitiktų šį kriterijų domeno vardas privalo būti registruojamas jau turint ketinimų jį parduoti už realų mokestį, viršijantį dokumentais patvirtintas išlaidas, susijusias su domenų vardais. Tuomet, kai asmuo įregistruoja domeno vardą, turėdamas į jį teisę ar teisėtą interesą, ir jo registravimo metu neturi anksčiau minėtų tikslų, siūlymas parduoti domeno vardą nebus laikomas nesąžiningumo įrodymu.

Sąvoka "mokestis" aiškintina plačiai.

2. domeno vardas įregistruotas, siekiant sukliudyti prekės ar paslaugos ženklo savininkui panaudoti prekės ženklą kaip domeno vardą su sąlyga, jog atsakovas sistemingai verčiasi tokia veikla.

Ši aplinkybė reiškia, jog domeno vardo savininko nesąžiningumas gali būti įrodytas, jei asmuo įregistravo ir naudojo domeno vardą, tapatų ar klaidinamai panašų į prekės ar paslaugos ženklą ir iki pareiškimo pateikimo UDRP tribunolui yra įregistravęs daugybę domenų vardų, tapačių ar klaidinamai panašių ne tik į ieškovo prekės ar paslaugos ženklą, bet ir kitus gerai žinomus prekės ar paslaugos ženklus.[80]

3. domeno vardas įregistruotas pirmiausia siekiant sužlugdyti konkurento verslą.

Tarp tribunolo ekspertų iki šiol vyrauja dvi skirtingos nuomonės dėl sąvokos „konkurentas“ apimties. Vienų nuomone, šis terminas apima verslo konkurentus, kitų nuomone — bet kurį asmenį, veikiantį prieš pareiškėją, įskaitant ir atsakovus, naudojančius domeno vardus kritikos puslapiams kurti ir palaikyti.[81] Tuo tarpu abejonių dėl termino „konkurento verslo žlugdymas“ nekyla. Tokie veiksmai kaip domeno vardo, atitinkančio ar klaidinamai panašaus į pareiškėjo prekės ar paslaugos ženklą, naudojimas panašių į konkurento prekių ar paslaugų pardavimui ar teikimui, vartotojų nukreipimui į pareiškėjo konkurentų tinklalapius arba pasyvus domeno vardo laikymas, kai atsakovas domeno vardą įregistravo žinodamas apie prekės ar paslaugos ženklą, o pareiškėjas yra jo konkurentas laikytini verslo žlugdymu.[82]

4. domeno vardas buvo sąmoningai naudojamas interneto vartotojams pritraukti siekiant komercinės naudos domeno vardo tinklalapio savininkui ar kitai interneto svetainei, sukūrus painiavos su pareiškėjo žymeniu galimybę, kai tokios painiavos galimybė iškyla dėl domeno vardo savininko tinklalapio ar svetainės arba jo tinklalapyje ar svetainėje siūlomo produkto ar paslaugos šaltinio, finansavimo, ryšių ar paramos.

---

[79] Nacionalinio Arbitražo forumo sprendimas byloje Nr. FA0107000098415 Channel 5 Broadcasting Limited v. PT Pancawana Indonesia.
[80] PINO Arbitražo ir tarpininkavimo centro sprendimas byloje Nr. D2001-0046 Telstra Corporation v. Ozurls.
[81] PINO Arbitražo ir tarpininkavimo centro sprendimas byloje Nr. D2000-0279 Mission KwaSizabantu v. Benjamin Rost, Nacionalinio Arbitražo teismo sprendimas byloje Nr. FA0006000095082 Compusa Management Company v. Customized Computer Training.
[82] Lindsay D. International domain name law : ICANN and the UDRP. - Oxford; Portland (Or.): Hart Publishing, 2007. P. 423.

Atsakovo sąmoningas domeno vardo naudojimas interneto vartotojams pritraukti nustatomas atsižvelgiant į būdą, kuriuo ginčijamas domeno vardas yra naudojamas. Kitaip tariant, turi būti vertinami ne subjektyvūs atsakovo ketinimai, o jo veiksmai.

Šio punkto elementas „siekiant komercinės naudos“ apima tiek faktiškai gautą pelną, pvz., tinklalapyje esanti diskusijų lenta naudojama bilietų platinimui į atsakovo ir kitų asmenų organizuojamas rungtynes, tiek potencialų pelną, kuris gali būti gautas vykdant nesąžiningą konkurenciją, kuri pažeidžia pareiškėjo teises.[83]

Sąvoka „interneto vartotojams pritraukti siekiant komercinės naudos“ šio punkto prasme reiškia, jog pakanka vien tik bandymo pritraukti interneto vartotojus, tokiu būdu pažeidžiant prekės ar paslaugos ženklo savininko teises. Be to, nuorodų į komercinius, nebūtinai susijusius su atsakovu, tinklalapius pornografinio turinio tinklalapius pateikimas savo tinklalapyje arba domeno vardo parkavimas laikytini interneto vartotojų pritraukimu komercinės naudos gavimo tikslu.[84]

UDRP strategijoje pateiktas domeno vardo registravimo ir naudojimo nesąžiningumą įrodančių aplinkybių sąrašas nėra baigtinis, todėl tribunolas, spręsdamas konkrečią bylą atsižvelgia ir į kitas bylos aplinkybes. Šios aplinkybės apibendrintos PINO pateiktoje apžvalgoje dėl PINO arbitražinės institucijos bendros nuomonės pasirinktinais URDP klausimais ir jomis laikomi: prekės ar paslaugos ženklo priklausymas pareiškėjui, domeno vardo įregistravusio asmens tapatybės slėpimas, atsakymo nepateikimas į pareiškimą, negalėjimas pateikti sąžiningo domeno vardo registravimo ir naudojimo įrodymų, žinojimas apie pareiškėjo prekės ar paslaugos ženklą domeno vardo registravimo metu, ginčijamo domeno vardo naudojimas siekiant nukreipti interneto vartotojus i kitus tinklalapius, ginčijamo domeno vardo naudojimas siūlant prekes ar paslaugas, konkuruojančias su pareiškėjo siūlomomis prekėmis ar paslaugomis.[85]

Vis dėlto, tribunolas, nustatydamas domeno vardo savininko nesąžiningumą kiekvienoje byloje vertina aplinkybių visumą.

UDRP strategijoje taip pat pateikiamas nebaigtinis įrodymų sąrašas, kuriais gali remtis atsakovas įrodinėdamas, jog domeno vardą naudoja teisėtai ir sąžiningai. Atsakovui įrodžius bent vieną iš šių aplinkybių, priimamas pareiškėjui nepalankus sprendimas. Šiomis aplinkybėmis laikoma:

---

[83] PINO Arbitražo ir tarpininkavimo centro sprendimas byloje Nr. D2000-0025 SGS Société Générale de Surveillance S.A. v. Inspectorate, Nacionalinio Arbitražo forumo sprendimas byloje Nr. FA0003000094381 Bama Rags, Inc. vs. John Zuccarini.
[84] Lindsay D. International domain name law : ICANN and the UDRP. - Oxford; Portland (Or.): Hart Publishing, 2007. P. 438.
[85] WIPO Overview of WIPO Panel Views on Selected UDRP Questions, punktas 3.2// http://www.wipo.int/amc/en/domains/search/overview/index.html#32; prisijungimo laikas: 2009 11 22

1. iki pranešimo gavimo dėl esamo ginčo, susijusio su domeno vardu, domeno vardo savininkas pradėjo jį naudoti arba parodė savo veiksmais, jog ketina naudoti domeno vardą (arba ženklą, atitinkantį domeno vardą), sąžiningai siūlant prekes ir paslaugas; arba

Sąvoka „parodė savo veiksmais, jog ketina naudoti domeno vardą“ neapima nepagrįstų tvirtinimų, jog domeno vardą ketinta naudoti savo veikloje — reikalaujama pateikti tam tikrų įrodymų, kurių pobūdis priklauso nuo kiekvienos bylos aplinkybių, pvz., verslo planą, dokumentais patvirtintas išlaidas ir pan.[86] Be to, turi būti įrodytas ketinimas ne tik steigti verslą, bet ir naudoti domeno vardą jame.

Atkreiptinas dėmesys, jog šiame UDRP strategijos punkte pabrėžiamas sąžiningas prekių ir paslaugų siūlymas. Taigi, kiekvienoje byloje turi būti sprendžiama, ar atsakovas prekes ar paslaugas siūlo sąžiningai. Šio siūlymo sąžiningumą galima įrodyti remiantis šiai principais:

a) domeno vardas naudojamas neturint ketinimų pritraukti kuo daugiau interneto vartotojų ir juos suklaidinti bei gauti komercinės naudos;

b) domeno vardas nėra naudojamas interneto vartotojų perviliojimui pasinaudojant domeno vardo ir prekės ar paslaugos ženklo panašumu ir tokiu būdu nukreipti jų dėmesį nuo prekės ženklo savininko siūlomų prekių ar paslaugų;

c) domeno vardas nėra naudojamas turint tikslą gauti komercinės naudos tyčia nukreipiant interneto vartotojus į tinklalapius, kurie nėra susiję su atsakovu;

d) domeno vardas nėra naudojamas interneto vartotojų nukreipimui į pornografinio turinio tinklalapius, nesusijusius su atsakovu, nepriklausomai nuo to, ar tinklalapyje yra siūlomos prekės ar paslaugos;

e) atsakovas nesiekia monopolizuoti rinką superkant visus domenų vardus, panašius ar atitinkančius prekės ar paslaugos ženklą, tokiu būdu užkirsdamas kelią prekės ženklo savininkui įregistruoti atitinkamą domeno vardą.[87]

2. domeno vardo savininkas yra bendrai žinomas šiuo domeno vardu, net jeigu atsakovas nėra įgijęs teisių į prekės ar paslaugos ženklą; arba

UDRP nesant sąvokos „bendrai žinomas šiuo domeno vardu“ apibrėžimo, susiduriama su keliomis problemos. Pirma problema — momentas, nuo kurio asmuo laikomas žymiu domeno vardo dėka. Ši problema išspręsta tribunolo sprendimuose, kuriuose nustatyta, jog asmuo turi būti žinomas iki atitinkamo domeno vardo įregistravimo. Antra problema — ar asmuo, žymus savo pravarde, turi teisę ar teisėtą

[86] PINO Arbitražo ir tarpininkavimo centro sprendimas byloje Nr. D2000-1306 World Wrestling Federation Entertainment, Inc. v. Ringside Collectibles.
[87] Lindsay D. International domain name law : ICANN and the UDRP. - Oxford; Portland (Or.): Hart Publishing, 2007. P. 301.

interesą į pravardę atitinkantį domeno vardą. Remiantis tribunolo praktika, atsakymas į šį klausimą būtų teigiamas.

Atkreiptinas dėmesys, jog bet kuriuo atveju atsakovas privalo pateikti įrodymų, jog jis tapo bendrai žinomas konkrečiu domeno vardu, savo vardu ar pravarde.

3. atsakovas teisėtai ir ne pelno tikslais arba sąžiningai naudojasi domeno vardu nesiekdamas komercinės naudos klaidinamai nukreipiant vartotojus arba sumenkinant tam tikrą prekės ar paslaugos ženklą.

Šis punktas neanalizuotinas plačiau, kadangi šiame punkte išvardytos sąvokos yra paaiškintos anksčiau.

Ieškinio padavimo tvarka pateikiama UDRP taisyklėse. Pareiškėjas turi: identifikuoti puses ir esamus ginčo objektus — domeno vardus ir prekės ar paslaugos ženklus, išdėstyti įstatyminius pagrindus, įrodymus ir kompensacijos reikalavimus (perdavimas ar domeno vardo naudojimo uždraudimas); nurodyti norimą tribunolo sudėtį; pateikti PINO atitinkamus ieškininius dokumentus elektronine forma, pridedant dar keturias popierines kopijas, kurios siunčiamos domeno vardo registratoriui ir atsakovui; sumokėti PINO piniginį mokestį, priklausomai nuo svarstomų domenų vardų skaičiaus ir tribunolo ekspertų sudėties.

PINO paskiria nešališkus, patyrusius intelektinės nuosavybės, elektroninės komercijos ir interneto sričių ekspertus arba arbitrus, kurie išnagrinėja ginčą ir priima argumentuotą sprendimą. Pagal UDRP tribunolas, priimdamas sprendimus atitinkamų kategorijų bylose, nėra saistomos savo pačių sukurtų precedentų — sprendimų analogiškose bylose.[88] Viena vertus precedentų doktrinos netaikymą lemia administracinės procedūros ypatybės — arbitražinės institucijos, remdamosi ribotais įrodymais per trumpą laiką ir greitai privalo išnagrinėti ginčą. Kita vertus, teisingumo principas, reikalaujantis, jog panašių faktinių aplinkybių bylos turi būti sprendžiamios analogiškai, reiškia, kad ir UDRP arbitražinių institucijų sprendimuose turi būti laikomasi nuoseklumo. Be to, vadovavimasis ankstesniais sprendimais pagerina sprendimų priėmimo proceso veiksmingumą. Dėl šių priežasčių palaipsniui arbitražinės institucijos pradėjo neoficialiai vadovautis precedentų doktrina — arbitras panašių faktinių aplinkybių ginčuose remiasi anksčiau priimtais sprendimais. [89]

Atkreiptinas dėmesys, kad tais atvejais, kai ekspertas nesutinka su ankstesnio sprendimo motyvacija, jis gali pateikti ir priimti sprendimą remdamasis savo argumentais. Tačiau daugelyje bylų arbitrai pažymėjo, jog siekdami užtikrinti domenų vardų ginčų „jurisprudencijos“ nuoseklumą arbitražinės

[88] PINO Arbitražo ir tarpininkavimo centro sprendimas bylose Nr. D2001-0974 Tata Sons Limited v. Hasmukh, Nr. D2001-0405 Societe des Hotels Meridien SA v. United States of Moronica.
[89] Lindsay D. International domain name law : ICANN and the UDRP. - Oxford; Portland (Or.): Hart Publishing, 2007. P. 131.

institucijos turėtų vadovautis bendra ankstesniuose sprendimuose išreikšta nuomone dėl atitinkamo ginčo sprendimo. Tuomet, kai nėra susiformavusi bendra nuomonė ar nėra kitų pateisinamų priežasčių, bet įmanoma išskirti daugumos ir mažumos nuomonę, priimant sprendimą reikia vadovautis daugumos nuomone.[90]

Svarstymo procedūra susideda iš skundo patikrinimo, atsakovo reakcijos laukimo, jo pranešimo, administracinio arbitražo paskyrimo, sprendimo priėmimo, priimto sprendimo perdavimo šalims ir jo įgyvendinimo.

Už sprendimo įgyvendinimą yra atsakingas ginčijamo domeno vardo registratorius, kuris remdamasis arbitražinės institucijos sprendimu per 10 dienų nuo sprendimo gavimo dienos, išskyrus atvejus, kai ginčas dėl to paties domeno vardo nagrinėjamas teisme, perleidžia domeno vardą pareiškėjui arba panaikina atsakovo registraciją

[90] Plačiau žiūr.: PINO Arbitražo ir tarpininkavimo centro sprendimus bylose Nr. D2004-0014 Howard Jarvis Taxpayers Association v. Paul McCauley, Nr. D2004-0338 PAA Laboratories GmbH v. Printing Arts America, Nr. D2001-1342 Time Inc. v. Chip, Nacionalinio Arbitražo forumo sprendimus bylose Nr. FA0504000453986 Stevland Morris a/k/a Stevie Wonder v. Unofficial Fan Club c/o Web Master.

4. GINČŲ DĖL DOMENŲ VARDŲ TEISINIO REGULIAVIMO PROBLEMATIKA

Iš ankstesnėse skyriuose pateiktos informacijos matyti, kad jau apie XX amžiaus devintojo dešimtmečio pabaigą nacionaliniu ir tarptautiniu lygiu imtasi kovos su domenų vardų piratais priemonių. Nors tarptautiniai bei nacionaliniai teisės aktai (Vieninga ginčų dėl domenų vardų sprendimų strategija, EB Reglamentas, nustatantis .eu aukščiausio lygio domeno įdiegimo ir funkcijų viešosios tvarkos taisykles bei registracijai taikytinus principus, JAV Vartotojų apsaugos nuo domenų vardų piratavimo aktas) leidžia efektyviai spręsti domenų vardų piratavimo ginčus, pabrėžtini ir jų trūkumai — didelis dėmesys komercinių prekių ženklų savininkų interesų apsaugai ir kitų socialiai reikšmingų interesų, susijusių su domenų vardais ignoravimas.

Dažnai daroma prielaida, kad prekės ženklo savininko interesai ginčuose dėl domenų vardų yra svarbesni už fizinio asmens teisę panaudoti savo vardą ar kultūrinių grupių teises panaudoti geografinės vietos pavadinimus ar kitus kultūriškai reikšmingus žodžius kaip domeno vardą. Pastaraisiais metais Vakarų vyriausybių politika buvo labiau nukreipta į elektroninės komercijos apsaugą ir jos plėtros skatinimą nei į kitų vertybių propagavimą internete. Darytina išvada, kad dėl šios priežasties UDRP, ACPA užtikrina prekių ženklų savininkų teisių apsaugą nuo nesąžiningai domenų vardus registruojančių asmenų, bet tais atvejais, kai fizinių asmenų, nevykdančių komercinės veiklos, interesai kertasi su domenų vardų savininkų interesais arba, kai ginčas kyla tarp kelių teisėtą interesą į domeną vardą turinčių asmenų, jie tampa neveiksmingi.

Šiuo metu vyraujantis požiūris į ginčus dėl domenų vardų susijęs su prekės ženklų savininkų teisių apsauga nuo nesąžiningo domenų vardų, atitinkančių prekės ženklus, registravimo ir naudojimo. Tam tikra prasme, tai yra neįprastas prekės ženklo teisinio reguliavimo išplėtimas, siekiant sureguliuoti naujus visuomeninių santykių objektus, kadangi tradicinėmis prekės ženklo apsaugos nuostatomis siekiama išvengti vartotojų klaidinimo dėl prekės šaltinio, kokybės ir pan. Tuo tarpu ginčų dėl domenų vardų atvejais, prekės ženklų savininkai siekia išsaugoti nuosavybės teisę į prekės ženklą, o ne tik išvengti vartotojų klaidinimo arba prekės ženklo reputacijos susilpninimo. Tai sukėlė prekės ženklų apsaugos teisės normų taikymo ir aiškinimo sunkumų domenų vardų ginčų atvejais, todėl šio skyriaus poskyriuose bus detaliau analizuojami ginčų tarp domenų vardų ir skirtingų objektų specifika ir problematika, siūlomi esamų problemų sprendimai.

4.1. Ginčų dėl domenų vardų piratavimo ne komerciniai tikslais sprendimo probleminiai aspektai

Ši domenų vardų ginčų grupė, kurių sprendimas pagal dabartinę sistemą yra sudėtingas, apima veiklą, kuri apibūdinama kaip domenų vardų piratavimas ne komerciniais tikslais, nes ją sudaro panašių į prekių ženklus ar jiems tapačių domenų vardų registraciją neturint tikslo parduoti domeno vardą prekės ženklo savininkui. Gali būti daug ir įvairių priežasčių, kodėl asmenys registruoja tokius domenų vardus, pvz., kritikuoti arba parodijuoti prekės ženklo savininko veiklą.

Domeno vardo įregistravimo turint ketinimų kritikuoti prekės ženklo savininko veiklą pavyzdžiu iš dalies yra JAV išnagrinėta byla Planned Parenthood Federation of America, Inc. v. Bucci.[91] Ieškovas „Planned Parenthood“ naudojo savo pavadinimą nuo 1942 metų, o 1955 metais įregistravo prekės ženklą. Jis naudojosi domeno vardu www.ppfa.org. Atsakovas R. Buccis buvo radijo stoties savininkas ir aktyviai dalyvavo judėjime prieš abortus. 1996 metais jis įregistravo domeno vardą plannedparenthood.com, kuriame siūlė literatūrą prieš abortus. Ieškovas „Planned Parenthood“ prašė teismo uždrausti atsakovui naudoti domeno vardą, kadangi jis “turėjo tikslą pakenkti „Planned Parenthood“ reputacijai ir suklaidinti nenuovokius interneto vartotojus”. Atsakovo advokatas pripažino atsakovo siekį panaudoti ginčijamą pavadinimą, kad galėtų pasiekti platesnę auditoriją, ypač tuos, kurie neprieštarauja abortams. Šiuo pagrindu teismas įrodė, kad atsakovas siekė pritraukti vartotojus, norėjusius pasiekti ieškovo interneto tinklalapį. Vartotojui atidarius atsakovo tinklalapį, buvo slepiama, kas yra tikrasis šio tinklalapio savininkas. Remdamasis Lanham Aktu bei šalių pateiktais argumentais teismas uždraudė domeno vardo naudojimą.[92] Šis teismo sprendimas iškelia tam tikrus klausimus, nes domeno vardas nebuvo naudojamas nesąžiningai domenų vardų piratavimo prasme, atsakovas nesiekė gauti išpirkos iš prekės ženklo savininko, o norėjo publikuoti ieškovo veiklą kritikuojančią informaciją. Visų pirma, nebuvo aišku, kad atsakovo veikla iš tikrųjų pažeidė ieškovo interesus tradicinės pramoninės nuosavybės teisės prasme. Teismas domeno vardo naudojimą komerciniais tikslais pagrindė ir tuo, kad bet kokia veikla, vykdoma naudojant tinklalapį, tikėtina bus laikoma komercine, nes bet kurio tinklalapio vartotojai, esantys skirtinguose pasaulio vietose, naudoja nacionalines ar tarptautines telefono linijas prieigai prie tinklalapiuose esančios informacijos. Be to, atsakovas trukdė ieškovui teikti paslaugas elektroninėje erdvėje bent 48 valstijose, todėl jo veikla pagal Lanham Aktą laikytina komercine. Ir nors pagal vėliau priimtą ACPA būtų priimtas analogiškas sprendimas, bet tikėtina, kad skirtųsi teismo sprendimo motyvuojamoji dalis, abejotina, ar pramoninės nuosavybės teisė užtikrina tinkama panašių ginčų

[91] Planned Parenthood Federation of America, Inc. v. Richard Bucci, (42 U.S.P.Q. 2d 1430, 1432 (S.D.N.Y. 1997).
[92] Bylą buvo nagrinėjama iki Vartotojų apsaugos nuo domenų vardų piratavimo akto priėmimo.

sprendimą, t. y., ar asmenims paliekama galimybė registruoti domeno vardus, siekiant kritikuoti ar parodijuoti prekių ženklų savininkų veiklą.[93]

Nepagrįstą pramoninės nuosavybės teisės išplėtimą patvirtina ir JAV devintasis apygardos Apeliacinis Teismas byloje Bosley Medical Institute, Inc., et al. v. Michael Steven Kremer.[94] Bylos esmė trumpai: atsakovas Michaelas Kremeris buvo nepatenkintas suteiktomis ieškovu Bosley medicinos institutu plaukų atstatymo paslaugomis. Dėl šios priežasties M. Kremeris įregistravo domeno vardą bosleymedical.com ir svetainėje kritikavo institutą bei jo teikiamas paslaugas. Atsakovas nesiekė komercinių tikslų — savo tinklalapyje jis nepateikė jokių pasiūlymų įsigyti prekes ar paslaugas, skelbimų, buvo pateiktos nuorodos tik į Kremerį atstovaujančių teisininkų svetainę bei į kitą jam priklausantį tinklalapį, adresu bosleymedicalviolations.com. Pastarajame buvo pateikta nuoroda į naujienų grupę, kurioje buvo patalpinti ieškovo konkurentų skelbimai. Tačiau prieš publikuodamas šią informacija, atsakovas nusiuntė laišką ieškovui, norėdamas susitarti dėl susiklosčiusios padėties, bet laiške nebuvo aiškaus pasiūlymo įsigyti ginčijamą domeno vardą. Gavęs neigiamą atsakymą, atsakovas patalpino neigiamą informaciją apie ieškovo teikiamas paslaugas internete.

Kadangi „Bosley Medical“ yra registruotas prekės ženklas, priklausantis Bosley medicinos institutui ir naudojamas plaukų atstatymo paslaugoms teikti, institutas pateikė ieškinį remdamasis Lanham Aktu ir ACPA. Apygardos teismas pripažino, kad atsakovas pažeidė ieškovo teises, tačiau Apeliacinis teismas panaikino tokį sprendimą, argumentuodamas tuo, jog šioje byloje remiantis Lanham Aktu atsakovas ieškovo prekės ženklo nenaudojo komerciniais tikslais ir jo tinklalapis negalėjo suklaidinti vartotojų. Teismas konstatavo, kad *Kremeris nėra Bosley medicinos instituto konkurentas, jis yra jų kritikas. Bosley prekės ženklo naudojimas nėra susijęs su prekių arba paslaugų pardavimą — jis yra susijęs su jo nuomonės apie Bosley prekes ir paslaugas reiškimu. Lanham Aktas buvo priimtas ne šios bylos vertybėms apsaugoti. Lanham Aktas nedraudžia visų prekių ženklų naudojimo be prekės ženklo savininko leidimo atvejų. Bet kokia žala Bosley medicinos institutui gali kilti ne dėl panašių prekių pardavimo naudojant Bosley prekės ženklą, o dėl instituto teikiamų paslaugų kokybės kritikos. Bosley medicinos institutas negali remtis Lanham Aktu norėdamas apsisaugoti nuo Kremerio kritikos arba priversti jį nutilti.*[95]

Be to, Apygardos teismas nustatė, kad ieškinys negali būti patenkintas pagal ACPA, nes nėra įrodytas tikslas domeno vardą naudoti komerciniais tikslais, tačiau Apeliacinis teismas pažymėjo, jog pagal ACPA nereikalaujama domeno vardo naudojimo komerciniais tikslais įrodymo, o svarbu nustatyti

---

[93] Lipton D. J. Beyond cybersquatting: taking domain name disputes past trademark policy // Wake Forest Law Review, Vol. 40, No. 4, 2005. P. 28.
[94] Bosley Medical Institute, Inc., et al. v. Michael Steven Kremer, 2005 U.S. App. LEXIS 5329 (2005)// http://www.internetlibrary.com/cases/lib_case369.cfm; prisijungimo laikas: 2009 11 10
[95] Ten pat.

domeno vardą įregistravusio asmens nesąžiningumą. Kadangi bylos šalys susitarė taikiai, liko neaišku ar Bosley medicinos institutas būtų įrodęs, jog Kremeris įregistravo domeno vardą nesąžiningai.

Atsakymas buvo pateiktas byloje TMI, Inc v. Maxwell.[96] Šios bylos esmė trumpai: ieškovas — statybos įmonė TMI, Inc. savo veikloje naudoja prekės ženklą „Trend Maker Homes“ ir šį prekės ženklą atitinkantį domeno vardą. Ši įmonė turėjo atsakovo Josepho Maxwello užsakymu pastatyti namą, tačiau pardavėjo siūlyti namų modeliai skyrėsi nuo ieškovo statomų namų modelių. Nepatenkintas tokiu įmonės elgesiu, atsakovas įregistravo domeno vardą trendmakerhome.com ir tinklalapyje pateikė konflikto su ieškovu aplinkybes bei kritinius pastebėjimus jo veiklos atžvilgiu. Tinklalapio viršuje buvo įdėta pastaba, jog šio tinklalapio savininkas — ne TMI, Inc. Be to, buvo sukurta skiltis, kurioje būtų talpinamos gerai savo darbą atlikusių įmonių pavadinimai. Per visą tinklalapio egzistavimo laikotarpį šioje skiltyje buvo paminėtas tik vieno asmens, atlikusio atsakovui tam tikrus darbus, vardas. Pabrėžtina, jog tokių asmenų įtraukimas į šią skiltį buvo neatlygintinas, o kituose tinklalapio skiltyse nepublikuotos jokios reklamos. Pasibaigus ginčijamo domeno vardo registracijos galiojimo laikui, J. Maxwello tinklalapis buvo pašalintas. Vis dėlto, atsakovas, gavęs ieškovo reikalavimą daugiau neregistruoti panašių į jo prekės ženklą domenų vardų, įregistravo trendmakerhome.info, bet jame nepateikė jokios kritikos ieškovo atžvilgiu.

Nors Apygardos teismas patenkino TMI, Inc. ieškinį, Apeliacinis teismas panaikino pirmosios instancijos teismo sprendimą. Pastarasis teismas pažymėjo, jog norint nustatyti FTDA įtvirtintų normų pažeidimą, reikia įrodyti jog prekės ženklas buvo naudojamas komercinėje veikloje, tuo tarpu atsakovas nevykdė jokios komercinės veiklos — nenaudojo tinklalapio prekių pardavimui, nepateikė nuorodų į trečiųjų šalių svetaines, kuriose vykdoma prekyba, nesiūlė prekės ženklo savininkui įsigyti ginčijamą domeno vardą. Teismas konstatavo, jog ne visi atsakovo veiksmai (pvz., atsakovas, registruodamas domeno vardą pateikė tikslius asmens duomenis, nesiekė gauti išpirką iš ieškovo, neįregistravo daugybę domenų vardų) atitiko ACPA įtvirtintus nesąžiningumo požymius, todėl atsakovas buvo išteisintas.

Taigi, teisminėje praktikoje vieningos nuomonės dėl domenų vardų, naudojamų tinklalapiams, kuriose kritikuojamas tam tikras asmuo, kurti nėra. Teismo sprendimas priklausys nuo konkrečios bylos faktinių aplinkybių.

Panašaus pobūdžio ginčų sprendimo UDRP arbitražinėse institucijose atveju didžioji dauguma ekspertų laikosi nuomonės jog tuomet, kai asmuo įregistruoja domeno vardą, atitinkantį ar klaidinamai

[96] TMI Inc. v. Maxwell 368 F.3d 433 (5th Cir. 2004)// http://www.internetlibrary.com/pdf/TMI-Maxwell-7th-Cir.pdf; prisijungimo laikas: 2009 11 25

panašų į prekės ženklą, teisė kritikuoti prekės ženklo savininką ar jo veiklą negarantuoja jos įgyvendinimo naudojant ginčijamą domeno vardą.[97]

Tačiau kilus ginčui dėl domenų vardų, kuriuose naudojami neigiamą nuomonę išreiškiantys arba menkinantys prekės ženklą terminai, tokie kaip <prekėsženklassšlamštas.com> (<trademarksucks.com>), <ašnekenčiu[prekėsženklas].com> (<ihate[trademark].com>), <povelnių[prekėsženklas].com> (<fuck[trademark].com>) ir pan., priimami prieštaringi sprendimai. Nuomonių skirtumas gali būti paaiškinamas tuo, kad kai kurie ekspertai atsižvelgia ir į JAV teismų praktikoje vyraujančias tendencijas. Paminėtina bylą tarp Bally Total Fitness Holding Corp. v. Faber. „Bally" prekės ženklo savininkas pateikė ieškinį, reikalaudamas, kad atsakovas, kritikos tinklalapio savininkas nebenaudotų prekės ženklo. Tačiau teismas pažymėjo, jog šiuo atveju nėra vartotojų klaidinimo elemento — joks vidutiniškai išsilavinęs asmuo nelaikytų ballysucks.com tinklalapio oficialiu Bally Total Fitness Holding Corp. ar jų remiamu tinklalapiu.[98]

Priešingos pozicijos laikėsi UDRP arbitražo dauguma byloje dėl domeno vardo airfrancesucks.com.[99] Atsakovas Virtual Dates, Inc., įregistravęs ginčijamą domeno vardą, sukūrė nusiskundimų ir komentarų tinklalapį, kuriame vartotojai buvo raginami teikti atsiliepimus apie pareiškėjo Societé Air France, prekės ženklo „Air France" savininko, teikiamas paslaugas. Ekspertų nuomonė dėl domeno vardo perleidimo pareiškėjui nesutapo. Ekspertų dauguma pasisakė už domeno vardo perleidimą, savo nuomonę grįsdami tuo, jog ginčijamas domeno vardas buvo klaidinamai panašus į prekės ženklą Air France, atsakovas neturėjo teisių į prekės ženklą ir domeno vardą įregistravo nesąžiningai. Tuo tarpu ekspertų mažuma konstatavo, jog prekės ženklo naudojimas domene varde kartu su žodžiu „šlamštas" neklaidina vartotojų dėl tinklalapyje pateiktos informacijos šaltinio.[100]

Taigi, anot ekspertų daugumos domeno vardas, sudarytas iš prekės ženklo ir neigiamo žodžio yra laikomas klaidinamai panašiu į prekės ženklą. Klaidinamas panašumas nustatomas todėl, kad domeno vardas yra sudarytas iš prekės ženklo ir žodžio iš žodyno arba ginčijamas domeno vardas yra nepaprastai panašus į prekės ženklą, arba dėl to, kad domeno vardas anglų kalbos nemokančių asmenų gali būti suprastas kaip pilnas prekės ženklo pavadinimas, o ne prekės ženklo išraiška neigiama prasme.[101] Tuo tarpu UDRP ekspertų mažuma laikosi airfrancesucks.com byloje išsakytos nuomonės.

---

[97] Samson M. Pruning the Gripe Vine// http://www.internetlibrary.com/publications/Article-GripeSiteSamson1-05_art.cfm; prisijungimo laikas: 2009 11 25

[98] Bally Total Fitness Holding Corporation v. Andrew S. Faber 29 F. Supp. 2d 1161 (C.D.Cal., Nov. 23, 1998)// http://www.internetlibrary.com/cases/lib_case27.cfm; prisijungimo laikas: 2009 11 22

[99] JAV anglų kalba žodis *sucks* yra žargonas, kuris į lietuvių kalba verčiamas kaip *„šlamštas"*.

[100] PINO Arbitražo ir tarpininkavimo centro sprendimas byloje Nr. D2005-0168 Societé Air France v. Virtual Dates, Inc, Case.

[101] WIPO Overview of WIPO Panel Views on Selected UDRP Questions, punktas 1.3// http://www.wipo.int/amc/en/domains/search/overview/index.html#17; prisijungimo laikas: 2009 11 25

4.2. Ginčų dėl domenų vardų ir fizinių asmenų vardų sprendimo probleminiai aspektai

Fiziniai asmenys domenų vardus dažniausiai registruoja, siekdami sukurti asmeninį tinklalapį, rečiau — elektriniam paštui. Asmeniniai tinklalapiai tampa puikia saviraiškos priemone, sudaro galimybes lengvai prieiti prie skirtinguose geografiniuose vietose esančių asmenų nuotraukų, informacijos, garsioms asmenybėms bendrauti su savo gerbėjais, pasekėjais, perteikti savo pažiūras ir pan. Norėdami, kad jų tinklalapiai būtų lengviau ir greičiau pasiekiami, stengiamasi pasirinkti tokį domeno vardą, kuris atitiktų jų vardą.

Asmens vardas yra jo identifikavimo priemonė socialinėje aplinkoje — vienas iš svarbiausių jo visuomeninio statuso elementų. Domeno vardo, į kurį įeina ir kito asmens vardas, registracija yra viena iš šio vardo panaudojimo formų. Tačiau šiuo atveju fizinio asmens teisės į vardą apsauga susiduria su tam tikrais sunkumais. Ginčai, susiję su fizinių asmenų vardais panašūs į ginčus, kylančius tarp prekės ženklo savininko ir domeno vardo savininko, bet fizinis asmuo atsiduria blogesnėje situacijoje negu prekės ženklo savininkas, kadangi didžioji fizinių asmenų dauguma negali remtis savo „žinomumu“, tuo tarpu prekės ženklų savininkams tai yra žymiai paprasčiau.

Žinoma, fizinio asmens vardas gali būti įregistruotas kaip prekės ženklas, tuomet kilus ginčui fizinio asmens padėtis sustiprėja, bet paprastai fiziniai asmenys negalvoja apie tokią galimybę. Be to prekės ženklo, atitinkančio asmens vardą registracija galima ne visais atvejais, pvz., tik vykdant komercinę veiklą.

Skirtingos fizinių asmenų grupės susiduria su skirtingomis jų vardų panaudojimu domeno varde problemomis, todėl juos galima suskirstyti į tris kategorijas:

a) Įžymybių vardai

Iš visų konfliktų tarp domenų vardų ir fizinių asmenų vardų, daugiausiai jų kyla registruojant domenų vardus, atitinkančius žymių muzikantų, sportininkų, aktorių bei televizijos žvaigždžių vardus. Papildomai, garsenybės turi rūpintis ir savo vaikų vardų apsauga nuo neteisėto jų panaudojimo domeno varde. Pavyzdžiui, po savaitės nuo garsios aktorės Angelinos Jolie kūdikio gimimo buvo pastebėtas didelis susidomėjimas domenų vardais, sudarytais iš jos vaiko vardo.[102]

Ginčai tarp įžymybių vardų ir domenų vardų apima domenų vardų piratų nepagrįsto praturtėjimo atvejus, t. y. domeno vardo piratas siekia praturėti parduodamas domeno vardą ne tik įžymybei, bet ir kitiems suinteresuotiems asmenims arba siekia gauti komercinę naudą domeno vardą naudodamas neteisėtu būdu, pvz., pritraukti kuo daugiau vartotojų į savo svetainę.

[102] Sheffield S. N. "Celebritysquatting": the ubiquity of celebrity culture and the unique problem it presents for domain name ownership // Villanova Sports and Entertainment Law Journal, Vol. 15, No.2, 2008. P. 422.

Daugelyje bylų PINO Arbitražo ir tarpininkavimo centras pripažindavo, jog garsenybės vardas yra saugomas kaip prekės ženklas pagal bendrosios teisės doktriną. Pavyzdžiui, byloje dėl juliaroberts.com garsi aktorė Julia Roberts pateikė pareiškimą prieš Russellą Boydą, kurio tinklalapyje buvo įdėta moters, vardu Sari Locker nuotrauka. Pastarasis pateikė siūlymą įsigyti ginčijamą domeno vardą eBay aukcione. Iki siūlymo teikimo momento, jis buvo įregistravęs daugiau nei 50 skirtingų domenų vardų, įskaitant ir tuos, kurie buvo sudaryti iš tokių aktorių kaip Alas Pacino‘as, Madeleine Stowe ir kt. vardų. Tribunolas nustatė, kad Julia‘os Roberts vardas yra saugomas kaip prekės ženklas pagal bendrosios teisės samprata, o Boyd‘as neturėjo teisių ar teisėtų interesų į šį vardą, todėl domeno vardas turi būti perleistas aktorei.[103]

Remiantis URDP arbitražo institucijų praktika, darytina išvada, kad pagrindinis klausimas, nustatant, ar įžymybės vardas yra laikytinas prekės ženklu pagal bendrąją teisę yra vardo žinomumas.[104] Tačiau atkreiptinas dėmesys į tai, kad tokiuose bylose buvo įrodomas domeno vardą įregistravusio asmens teisėto intereso nebuvimas į garsenybės vardą atitinkantį domeną vardą.

Visiškai kitaip traktuojami tie atvejai, kai domeno vardą įregistravęs asmuo veikia sąžiningai. Kaip antai, byloje dėl brucespringsteen.com domeno vardo, PINO Arbitražo ir tarpininkavimo centras turėjo nustatyti, ar atsakovas — Jeffas Burgaras gali naudotis ginčijamu domeno vardu, norėdamas kurti ir palaikyti neoficialų žinomo atlikėjo Bruce‘o Springsteeno gerbėjų tinklalapį. Nors šis asmuo jau buvo įregistravęs daugiau nei 1000 kitų garsenybių vardus atitinkančius domeno vardus, tribunolas konstatavo, kad Burgaras domeno vardą naudojo teisėtai ir ne komerciniais tikslais, o Springsteenas neįrodė, kad domeno vardas buvo įregistruotas ir naudojamas neturint į tai teisių bei nesąžiningai. Tribunolas taip pat pažymėjo, kad labai garsios įžymybės vardas gali įgyti antrinę reikšmę, kas reiškia, kad toks vardas gali būti laikomas neregistruotu prekės ženklu. Bruce‘o Springsteeno vardas tokiu ženklu nelaikytinas, kadangi nėra įrodymų, kad jo vardas sietinas ne tik su jo pagrindine veikla, susijusia su dainų atlikimu, kūrimu bei įrašymu.[105]

Tokie tribunolo sprendimai leidžia teigti, jog esamas domeno vardų ginčų sprendimo teisinis reguliavimas itin priklauso nuo prekės ženklo teisės į vardą įrodymo, todėl kyla grėsmė, jog net ir žymių asmenų, kurių vardas nelaikytinas prekės ženklu arba kurie nevykdo komercinės veiklos, teisės gali būti neapsaugotos.

ACPA, skirtingai nei UDRP, numatyta fizinių asmenų vardų apsauga, tačiau ir šis teisės aktas turi trūkumų — reikalaujama įrodyti, jog asmuo neteisėtai panaudojęs fizinio asmens vardą domeno varde,

[103] PINO Arbitražo ir tarpininkavimo centro sprendimas byloje Nr. D2000-0210 Julia Roberts v. Russell Boyd.
[104] PINO Arbitražo ir tarpininkavimo centro sprendimas byloje Nr. D2006-0560 Tom Cruise v. Alberta Hot Rods, Nacionalinio arbitražo teismo sprendimas byloje Nr. FA0205000114437 Kevin Spacey v. Alberta Hot Rods.
[105] PINO Arbitražo ir tarpininkavimo centro sprendimas byloje Nr. D2000-1532 Bruce Springsteen v. Burgar.

siekė pasipelnyti iš šio vardo, t.y. siūlė įsigyti ginčijamą domeno vardą ieškovui už tam tikrą mokestį. Kitais atvejais šio pobūdžio ginčuose ACPA remtis neįmanoma.

b) Privačių fizinių asmenų vardai

Privačių asmenų vardai, palyginus su politikų ir įžymybių vardais, yra mažiau svarbūs, kadangi ginčų, susijusių su neteisėtu fizinio asmens vardo panaudojimu domeno varde yra žymiai mažiau. Vis dėlto, tokie ginčai kyla, kai asmens vardas įgija antrinę reikšmę dėl asmens vykdomos komercinės veiklos. Tie vardai, kurie nėra žinomi ar neįgijo prekės ženklo statuso, yra mažiau patrauklūs domeno vardų piratams, todėl dėl jų ginčai kyla retai. Tačiau galima ir tokia situacija, kai sutampa kelių asmenų vardai, o vienas iš jų naudoja vardą be kito sutikimo. Pirmuoju atveju taikytina pramoninės nuosavybės teisė, įskaitant ir UDRP, antruoju — domenų vardų registravimo principas „kas pirmesnis — tas teisesnis“.

Teoriškai galima ir tokia situacija, kai asmuo įregistruoja kitų asmenų vardams tapačius domeno vardus, siekdamas išgauti išpirką arba pasipelnyti, siūlant svetainių prieglobos paslaugas. Pirmoji situacija panaši į klasikinį domenų vardų piratavimą, tačiau prekių ženklų teisė yra netaikytina dėl asmens vardo nekomercinio pobūdžio. Pagal JAV teisę tokiam ginčui išspręsti taikytinas ACPA, kuriame įtvirtinta civilinė atsakomybė už domeno vardo sudaryto iš ar klaidinamai panašaus į fizinio asmens vardą registraciją be šio asmens sutikimo, jeigu domeno vardą įregistravęs asmuo siekia parduoti jį tam asmeniui arba trečiajai šaliai.[106] Antrosios situacijos atveju vienareikšmio atsakymo nėra. Jei asmuo, įregistravęs domeno vardą fiziniam asmeniui pareikalavus perleis domeno vardą, domeno vardo piratavimo požymių nebus, bet jei šis asmuo po fizinio asmens prašymo perleisti domeno vardą pareikalaus išpirkos, tokia veikla priskirtina domeno vardo piratavimui ir gali būti taikomas ACPA.

Ginčai kyla ir tuomet, kai asmuo registruoja domeno vardą, kuris sutampa tiek su jo turimu vardu tiek su prekės ženklo pavadinimu. Tokiu atveju, nustatyti jo nesąžiningumą yra labai sunku, ypač, jeigu fizinis asmuo nereikalauja išpirkos iš prekių ženklų savininko, nesistengia suklaidinti vartotojų, nukreipti vartotojų srautą į savo tinklalapį. Ir nors pagal esamą teisinį reguliavimą pirmumo teisė suteikiama prekių ženklų savininkų interesų užtikrinimui, fiziniam asmeniui palikta galimybė apginti savo interesus, jei jis domeno vardą įregistravo sąžiningai. Kaip antai, byloje dėl domeno vardo armani.com ginčijamą domeno vardą įregistravo asmuo, kurio pilnas vardas yra Anand Ramnath Mani (sutrumpintai A. R. Mani).[107] Prekių ženklų „Armani“, „Giorgio Armani“, „Emporio Armani“ savininkas — kompanija G. A. Modefine S. A. pareikalavo, kad atsakovas perleistų domeno vardą, nurodydama, jog asmuo, įregistravęs šį domeno

[106] 15 U. S. Code Sec. 8131 (1)(A)// http://www.law.cornell.edu/uscode/html/uscode15/usc_sec_15_00008131----000-.html; prisijungimo laikas: 2009 11 10

[107] PINO Arbitražo ir tarpininkavimo centro sprendimas byloje Nr. D2001-0537 G. A. Modefine S.A. v. A.R. Mani.

vardą, neturėjo teisės registruoti domenų vardų, identiškų ar panašių į jai priklausančius prekės ženklus bei pažymėjo, kad atsakovas galėjo įregistruoti domeno vardą, labiau atskirianti jį nuo pareiškėjo prekių ženklų, pvz., anandrmani.com ar a-r-mani.com. Kompanijos atstovai taip pat teigė, kad ginčijamas domeno vardas nenaudojamas kaip svetainės adresas, ir nėra garantijos, kad A. R. Mani ateityje šio vardo nepradės naudoti nesąžiningai. Tačiau A. R. Mani pateikė įrodymų, jog domeno vardą naudojo sąžiningai — asmens tapatybę patvirtinančių dokumentų kopijas, elektroniniu laiškų kopijas, iš kurių matyti, kad domeno vardas naudojamas elektroninio pašto adresui sudaryti, ir pareiškimas buvo atmestas.

Taigi, remiantis tiek JAV teismų, tiek arbitražinių institucijų praktika matyti, jog pirmenybė teikiama prekių ženklų savininkų teisių apsaugai. Kai kurie autoriai fiziniams asmenims, nenaudojantiems savo vardo kaip prekės ženklo pataria remtis civiline teise, kuri gina asmens teisę į vardą.[108] (Belczyk, 2002) Pavyzdžiui, JAV Diller v. Steurken byloje, atsakovas, įregistravęs daugybę įžymybių vardus atitinkančių domenų vardų, sukūrė tinklalapį, kuriame paskelbė šių domenų vardų sąrašą, siekdamas juos parduoti. Šiame sąraše taip pat buvo ir barrydiller.com domeno vardas, kuris atitiko ieškovo Network‘s, Inc. generalinio direktoriaus vardą. Atsakovo tinklalapyje, adresu barrydiller.com, buvo įdėta ieškovo nuotrauką, minimi jo vardas bei jo kompanijos pavadinimas. JAV teismas nusprendė, kad asmens vardo ir nuotraukos naudojimas be jo sutikimo pažeidė ieškovo teises, todėl domeno vardas turi būti perleistas ieškovui.[109] Atkreiptinas dėmesys, jog civilinė teisė tokio teisių gynimo būdo kaip domeno vardo perleidimas nenumato, todėl teismas, neatsižvelgiant į tai, jog domeno vardas buvo įregistruotas prieš ACPA įsigaliojimą, rėmėsi šiuo teisės aktu ir tokiu būdu užtikrino minėto teisių gynimo būdo įgyvendinimą. Vis dėlto, kyla klausimas, ar tuose valstybėse, kuriuose nėra panašių į ACPA teisės aktų, civilinė teisė bus tinkama analogiškų reikalavimų įgyvendinimo užtikrinimui.

Asmenys, kurių teisės buvo pažeistos dėl tikrovės neatitinkančių ir asmens garbę ir orumą žeminančių duomenų paskleidimo registruojant ir naudojant jų vardą atitinkantį domeno vardą, gali remtis minėtus veiksmus draudžiančiomis civilinės teisės normomis. (Belczyk, 2002) Šis teiginys yra abejotinas, kadangi, kaip jau minėta, daugelio valstybių civilinė teisė nepripažįsta domeno vardo perleidimo kaip teisių gynimo būdo. Pabrėžtina ir tai, jog dažniausiai domenų vardų piratai registruoja domenų vardus išpirkai gauti, o ne šmeižikiško turinio tinklalapiams kurti. Tokiu atveju, anot Belczhyk (2002), galima kreiptis į UDRP arbitražinę instituciją, kuri turi teisę priimti sprendimą, įpareigojanti perleisti domeno vardą. Tačiau ir šiuo atveju susiduriama su įvairiomis teisinėmis problemomis. Pirma, UDRP taikoma tik bendriniams bei šalies kodo aukščiausio lygio domenų vardams, kurių administratoriai sutiko prisijungti

[108] Belczyk T. Domain names: the special case of personal names // Boston University Law Review, Vol. 82 , 2002.
[109] Diller v. Steurken. 712 N.Y.S.2d 311 (N.Y. County S. Ct. 2000)//
http://www.finnegan.com/publications/updatenewsletters/pubdetail.aspx?pub=12255; prisijungimo laikas: 2009 11 25

prie šios strategijos, tuo tarpu ginčai kyla ir dėl kitų šalies kodo aukščiausio lygio domenų vardų. Antra, šalys per 10 dienų nuo arbitražinės institucijos sprendimo priėmimo dienos gali kreiptis į teismą su ieškiniu dėl to paties ginčo sprendimo, o organizacija, kurioje buvo įregistruotas ginčijamas domeno vardas neturi teisės imtis jokių priemonių tol, kol ginčas nebus galutinai išspręstas. Trečia, pareiškėjas privalo įrodyti, kad jo vardas yra pripažįstamas registruotu ar neregistruotu prekės ženklu, kitaip asmens pareiškimas bus atmestas. Pasak Tamarah'os Belczhyk, norint išvengti pastarosios problemos, asmens vardą reikia įregistruoti kaip prekės ženklą, tačiau ir ši nuomonė kritikuotina, nes prekių ženklą galima atšaukti, jei jis nenaudojamas tam tikrą laiką. Tikėtina, jog fizinio asmens vardo naudojimas, nesusijęs su komercinės veiklos vykdymu nepatenkins prekių ženklo naudojimo reikalavimų ir atsiras teisinių prielaidų prekių ženklo registracijai panaikinti. Be to, prekių ženklą gali registruoti tik įmonės ar bendrovės.

c) Politikų vardai

Domenų vardų piratai, pradėję nuo kompanijų ir įžymybių domenų vardų piratavimo, palaipsniui pradėjo verstis ir politikų vardus atitinkančių domeno vardų neteisėtu registravimu. Labiausiai juos domina domenų vardai, susiję su kandidatais į valstybės vadovo postą bei rinkimų kampanija. Pavyzdžiui, prieš 2004 metų JAV prezidento rinkimus buvo įregistruoti 1604 domenų vardai, sudaryti iš prezidento George'o W. Busho ar senatoriaus John'o Kerry vardų, ir tik vienas procentas šių domenų vardų priklausė kandidatų rinkimų kampanijos atstovams.[110]

Dabartinė prekių ženklų teisė nėra efektyvus politiko vardo apsaugos nuo neteisėto jo panaudojimo įrankis — esami teisės aktai užtikrina tik tų politikų vardų apsaugą, kurių vardai yra laikomi prekės ženklais ir saugo nuo šių vardų panaudojimo domeno varde, kai asmuo jį įregistruoja bei naudoja nesąžiningai. Realybėje politiko vardas paprastai naudojamas ne prekėms ar paslaugoms atskirti, o atkreipti visuomenės dėmesį į aktualią problemą rinkimų kampanijos metu, todėl tokio vardo pripažinimas prekės ženklu galimas tik išskirtiniais atvejais. Tokio atvejo pavyzdžiu yra Hillary Clinton vardas. Byloje Hillary Rodham Clinton v Michele Dinoia Nacionalinis arbitražo forumas konstatavo, jog žymios politikės vardas laikytinas prekės ženklu pagal bendrąją teisę dėl jos politinės veiklos bei rašytojos karjeros, kurios parašyti darbai naudojami komerciniais tikslais.[111]

---

[110] Gnatek T. No Jackpot for Domain-Name Speculators// http://www.nytimes.com/2004/10/14/technology/circuits/14pols.html; prisijungimo laikas: 2009 11 10

[111] Nacionalinio arbitražo teismo sprendimas byloje Nr. FA0502000414641 Hillary Rodham Clinton v. Michele Dinoia a/k/a SZK.com.

Mokslininkės J. D. Lipton nuomone, galimos dvi politiko vardo pažeidimo registruojant ir naudojant domeno vardą situacijos — politinių domenų vardų piratavimas (political cybersquatting) ir apgaulingai naudojant politiko vardą domeno varde (political cyberfraud).[112]

Politinių domenų vardų piratavimas reiškia nesąžiningą politiko vardą atitinkančio domeno vardo registraciją ir naudojimą, turint tikslą gauti išpirką iš politiko arba parduoti šį domeno vardą trečiajai šaliai. Iš pateikto apibrėžimo matyti, jog ši veikla yra panaši į tradicinį domeno vardo užgrobimą, kuris yra draudžiamas tiek pagal UDRP, tiek pagal ACPA. Tačiau pirmame teisės akte įtvirtintas draudimas netaikomas politiniam domenų vardų piratavimui, jei politiko vardas nėra prekės ženklas ir tokio vardo naudojimas domeno varde nepažeidžia prekių ženklų teisės. Tuo tarpu ACPA numato civilinę atsakomybę už domeno vardo, sudaryto iš ar klaidinamai panašaus į, ar tapataus fizinio asmens vardui, registraciją be šio asmens sutikimo, jeigu domeno vardą įregistravęs asmuo siekia parduoti jį tam asmeniui arba trečiajai šaliai. Tačiau šis teisės aktas, būdamas ne pasaulinio masto, taikytinas tik JAV kylantiems ginčams.

Apgaulingas politiko vardo naudojimas domeno varde reiškia politiko vardą atitinkančio domeno vardo registravimą, turint ketinimų skelbti tinklalapyje klaidinančią ar politiką diskredituojančią informaciją arba naudojantis politiko vardu apgaulės būdų pritraukti finansinių rėmėjų ir tokiu būdu pasipelnyti.[113] Mūsų nuomone, tokiais atvejais minėtos veikos labiau atitinka civilinėse ir baudžiamosiose įstatymuose numatytų veikų požymius, todėl apgaulingo politiko vardo naudojimo domeno varde situacijos turėtų būtų sprendžiamos remiantis šių teisės aktų normomis.

Svarbu paminėti ir tuos atvejus, kai domeno vardą registruojantis asmuo siekia ji naudoti politiko veiklos kritikai. Šiuo atveju susiduria dvi teisės — teisė į fizinio asmens vardo apsaugą ir teisė į žodžio laisvę. Iš vienos pusės, vartotojai, surinkę naršyklėje politiko vardą atitinkantį tinklalapio adresą tikisi gauti oficialią informaciją apie politiką ir jo veiklą, todėl kitų asmenų publikuojama informacija, pvz. kritika, gali klaidinti vartotojus. Kita vertus, žodžio laisvė yra vienas iš demokratijos pagrindų, kitų žmogaus teisių bei laisvių realizavimo prielaida. Ši laisvė taikytina ne tik tada, kai į ją palankiai žiūrima, bet ir tada, kai ji kažkam nepatinka, tai būtina vardan pliuralizmo ir pakantumo. Autorės nuomone, dėl pastarosios priežasties turėtų būti leidžiama registruoti domeno vardus, norint kritikuoti politiko veiklą.

Galima situacija, kai į tą patį domeno vardą teisėtai pretenduoja politikas ir prekės ženklo savininkas.[114] Anot Lipton, tokiems konfliktams spręsti turėtų būti sukurta laikino privalomojo licencijavimo sistema, pagal kurią atitinkamas domeno vardas rinkimų kampanijos metu priklausytų

[112] Lipton J. D. Who owns "hillary.com"? Political Speech and the First Amendment in Cyberspace // Boston College Law Review, Vol. 49, No. 1, Spring 2008. P. 59.
[113] Ten pat, p. 92.
[114] Hillary Clinton, garsi politikė ir rašytoja, kurios vardas įgijo antrinę reikšmę ir pripažintinas prekės ženklu, galėtų pretenduoti į domeno vardą hillary.com, priklausantį įmonei Hillary Software, Inc., prekiaujančiai programine įranga.

politikui, o vėliau galėtų būti perleistas ar grąžintas teisėtam prekės ženklo savininkui. Šios sistemos įgyvendinimo ir priežiūros sąlygos, būdai ir pan. galėtų būti įtvirtinti nacionaliniuose teisės aktuose arba tarptautinės organizacijos priimtame teisės akte, panašiame į UDRP.[115] Mūsų manymu, minėta sistema turi trūkumų.

Visų pirma, kaip turi būti elgiamasi, jei domeno vardas, atitinkantis politiko vardą ar panašus į jį, yra įregistruotas ir tam tikrą laiko tarpą naudojamas prekės ženklo savininko komercinėje veikloje? Ar nustačius, kad ir politikas turi teisėtą pagrindą į šį domeno vardą, o ginčijamas domeno vardas turi būti perleistas rinkimų kampanijos laikotarpiui nebus pažeistos prekės ženklo savininko teisės? Į šį klausimą reikia atsakyti teigiamai, kadangi netekęs domeno vardo, kurį naudoja komercinėje veikloje ir pagal kurį jis yra atpažįstamas elektroninėje erdvėje, prekės ženklo savininkas patirs nuostolių. Kokie turėtų būti politiko veiksmai, jei jis, laimėjęs rinkimus, nuspręs ir toliau naudotis domeno vardu? Ar teisinga jį versti mokėti mokestį prekės ženklo savininkui, atsižvelgiant į domeno vardo rinkos kainą? Be to, domeno vardai naudojami ne tik kaip tinklalapio adresas elektroninėje erdvėje, bet ir kaip elektroninio pašto adreso dalis. Tais atvejais, kai domeno vardas bus naudojamas ir elektroniniam paštui, laikinai perleidus domeno vardą politikui, visa prekės ženklo savininko korespondencija bus siunčiama į politiko, taip pat nusprendusio naudoti domeno vardą elektroniniam paštui, pašto dėžutę.

Kitas ir labiau priimtinas anksčiau minėto ginčo sprendimo būdas — dalijimasis domeno vardu.[116] Šiuo atveju abi šalys turi galimybę naudotis tuo pačiu domeno vardu ir eliminuojama vienos šalies teisių pažeidimo galimybė.

Darytina išvada, kad rinkimų kampanijos metu domenų vardai tampa svarbia politiko pažiūrų išreiškimo, bendravimo su rinkėjais priemone, todėl turėtų būti įtvirtintą veiksmingą ginčų dėl domenų vardų ir politikų vardų sprendimo sistema.

Vienas iš galimų anksčiau išvardytų domeno vardų ir fizinių asmenų santykio problemų sprendimo variantų — uždrausti bet kokio pobūdžio domenų vardų piratavimą. Kitaip tariant, valstybių nacionaliniuose ar tarptautiniuose teisės aktuose turėtų būti įtvirtintas draudimas registruoti domeno vardus, atitinkančius ar panašius tiek į prekių ženklus, tiek į fizinių asmenų vardus, neturint teisės ar teisėto pagrindo į juos bei siekiant pasipelnyti iš jų pardavimo teisėtiems savininkams arba tretiesiems asmenims. Iš fizinių asmenų neturi būti reikalaujama prekės ženklo teisių į atitinkamą vardą įrodymo.

Atkreiptinas dėmesys, kad didžioji dauguma ginčų, susijusių su domenų vardais ir šiame darbe analizuojamais objektais, buvo sprendžiama remiantis UDRP. Manytina, jog tokį šalių pasirinkimą lemia

[115] Ten pat, p. 117.
[116] Plačiau žiūr.: 4.4 poskyrį.

ne tik privalomas administracinės procedūros pagal UDRP privalomumas, bet ir galimybė išspręsti kilusį ginčą greitai, pigiai, efektyviai ir tarptautiniu lygiu.[117] Be to, nacionalinių teisės aktų keitimas yra sudėtingas ir ilgai besitęsiantis procesas, nesuteikiantis galimybės harmonizuoti teisės aktų tarptautiniu mastu. Dėl šių priežasčių svarstytinas mokslininkės J. D. Lipton (2008) pasiūlymas.

Minėta mokslininkė siūlo priimti Ginčų dėl domenų vardų ir fizinių asmenų vardų sprendimo strategiją (angl. Personal Domain Name Resolution Policy, toliau PDRP).[118] Jos nuomone, sutartyse dėl domenų vardų .com registravimo turėtų būti įtraukta sąlyga, pagal kurią būtų įsipareigojama ginčus dėl domenų vardų ir fizinių asmenų spręsti remiantis PDRP. Anot jos, PDRP vidinė struktūra būtų panaši į UDRP, joje būtų perimtos bendros UDRP sąvokos, domenų vardų registravimo organizacijų įgaliojimai, arbitražinės institucijos priimamų sprendimų rūšys, ginčo sprendimo procedūriniai klausimai. Kaip ir UDRP, taip ir PDRP neužkirstų kelio asmenims, nepatenkintiems arbitražinės institucijos sprendimu, kreiptis į teismą su ieškiniu dėl to paties ginčo sprendimo.

Skundo pagrindimo esmę sudarytų argumentai, kuriais būtų bandoma įrodyti PDRP strategijoje nurodytas visas aplinkybes:

1. *asmens įregistruotas domeno vardas paraidžiui sutampa su pareiškėjo vardu.*

Ši nuostata reiškia, kad pareiškėjas turėtų įrodyti, jog jo vardas yra tapatus ginčijamam domeno vardui. Sąvoka „pareiškėjo vardas“ turėtų apimti tiek jo asmens tapatybę patvirtinančiose dokumentuose nurodytą vardą, tiek vardą, kuriuo jis yra visuotinai žinomas, pvz., apimtų ne tik garsios dainininkės pilnąjį vardą “Cheryl Sarkisian LaPiere, bet ir jos gerai žinomą sutrumpintą vardą Cher;

2. *atsakovas neturi jokių teisių ar teisėtų interesų į domeno vardą.*

Šis reikalavimas yra būtinas tuomet, kai, pvz., pareiškėjo ir atsakovo vardai sutampa. Situacijoms, kai abi šalys turėtų teisėtą pagrindą į domeno vardą, turėtų būti taikytinas „kas pirmesnis — tas teisesnis“ principas, arba kituose šio darbo poskyriuose aptariamas dalijimasis domenų vardais.

3. *domeno vardas buvo įregistruotas ir yra naudojamas neteisėtais komerciniais tikslais.*

Tokios veiklos pavyzdžiai galėtų būti įtvirtinti PDRP ir apimti, pvz., asmens vardo naudojimą domeno varde, siekiant parduoti, reklamuoti prekes ar teikti paslaugas susijusias ir nesusijusias su pareiškėjo vardu, rinkti lėšas ir pan. be šio asmens sutikimo.

Paminėtina, jog tuomet kai asmens vardas gali būti pripažintas prekės ženklu gali kilti UDRP ir PDRP nuostatų kolizija. J. D. Lipton nuomone, minėtu atveju UDRP taikymas yra diskutuotinas. Tokiu

[117] Lipton J. D. Who owns “hillary.com”? Political Speech and the First Amendment in Cyberspace // Boston College Law Review, Vol. 49, No. 1, Spring 2008. P. 66.
[118] Lipton J. D. Celebrity in cyberspace: a personality rights paradigm for Personal domain name disputes// http://papers.ssrn.com/sol3/Delivery.cfm/SSRN_ID1124596_code188170.pdf?abstractid=1124596&mirid=2; prisijungimo laikas: 2009 11 25

atveju geriausia išeitis — PDRP įtvirtinti nuostata, pagal kurią esant minėtai situacijai UDRP ir PDRP procedūros būtų apjungtos, suteikiant galimybę arbitražui remiantis bylos faktinėmis aplinkybėmis nustatyti, ar asmens vardas naudojamas kaip prekės ženklas ir atsižvelgiant į gautus rezultatus taikyti viena iš minėtų strategijų.

Mūsų nuomone, J. D. Lipton pasiūlymui galima pritarti iš dalies. Viena vertus, tokios strategijos taikymas tik .com domenų vardų ginčams spręsti suteiktų galimybę patikrinti PDRP veiksmingumą ir jos priėmimo būtinybę. Kita vertus, siūlomo teisės akto nuostatas paprasčiau inkorporuoti į UDRP. Tokiu atveju būtų išvengta ir anksčiau minėtu problemų, susijusių su UDRP ir PDRP procedūrų apjungimu.

4.3. Ginčų dėl domenų vardų ir kultūriškai reikšmingų vardų bei geografinių vietų pavadinimų sprendimo probleminiai aspektai

Palyginus su prekių ženklų ir fizinių asmenų vardų teisine apsauga ginčuose dėl domenų vardų, konfliktų dėl domenų vardų ir kultūriškai reikšmingų vardų bei geografinių vietų pavadinimų atveju sunkiau nustatyti, kokios socialinės ir kultūrinės vertybės turi būti saugomos, kurie asmenys ar jų grupės, valstybės institucijos turi tinkamą pagrindą ar teisę į kultūriškai reikšmingus ir geografinių vietų pavadinimus. PINO savo 2001 metų pranešime, susijusiame su domenų vardų sistemos vystymusi pažymėjo, kad šios problemos svarstytinos ateityje.[119] Tačiau iki šiol šiai probleminei sričiai tarptautinė bendruomenė nėra skyrusi pakankamai dėmesio.

Galimas nuosavybės teisinio režimo taikymas atitinkamiems kultūriškai reikšmingiems ar geografinių vietų pavadinimams, tačiau tokiu atveju atsiranda fizinių ar juridinių asmenų teisių, susijusių su šių asmenų galimybe panaudoti šiuos pavadinimus savo domeno varde, pažeidimo grėsmė.

Akivaizdus galimo susidūrimo su kelių subjektų komercinių, asmeninių ir kultūrinių interesų konfliktu pavyzdys yra madonna.com domeno vardas, kuris šiuo metu įregistruotas garsios dainininkės Madonnos vardu. Be to, jos vardas yra įregistruotas ir kaip prekės ženklas. Vis dėlto, religinės bendruomenės taip pat turi teisėtą pagrindą į anksčiau minėtą domeno vardą, tačiau pagal dabartinį domeno vardų ginčų reguliavimo modelį religinė bendruomenė, norėdama pateikti pareiškimą vienai iš domenų vardų ginčų sprendimo pagal UDRP arbitražinei institucijai, turėtų įregistruoti šį pavadinimą kaip prekės ženklą arba šis pavadinimas turėtų įgyti antrinę reikšmę. Net ir tuo atveju, kai pavadinimas atitiks minėtus reikalavimus, religinė bendruomenė negalėtų tikėtis palankaus sprendimo dėl domeno vardo perleidimo jai arba registracijos panaikinimo, kadangi pagal UDRP būtina įrodyti atsakovo nesąžiningumą

[119] The recognition of Rights and The Use of Names in the Internet Domain Name System, Report of the Second WIPO Internet Domain Name Process, 297 punktas// http://www.wipo.int/amc/en/processes/process2/report/html/report.html#6; prisijungimo laikas: 2009 11 10

registruojant domeno vardą bei jį naudojant. Remiantis PINO Arbitražo ir tarpininkavimo centro gausia praktika, darytina išvada, jog Madonna būtų pripažinta teisėta domeno vardo savininke ir konfliktas atitiktų ginčo tarp kelių asmenų, turinčių teisėtą pagrindą į domeno vardą požymius.[120]

Su panašiomis problemomis susiduriama ir geografinių pavadinimų atveju, kai viena iš šalių, dažniausiai valstybės institucija, siekia uždrausti komerciniai įmonei geografinės vietos pavadinimą naudoti domeno varde. Daugelyje PINO Arbitražo ir tarpininkavimo centro bylose ekspertai konstatavo, jog tuomet kai valstybės institucija nėra įregistravusi atitinkamą pavadinimą kaip prekės ženklą arba jis nėra įgijęs antrinės reikšmės arba jei pavadinimas yra įregistruotas kaip prekės ženklas, bet domeno vardo savininkas įregistravo ir jį naudojo sąžiningai — pirmenybė teikiama prekės ženklo savininkui.[121] Šie sprendimai prekės ženklo savininkui suteikia pagrindą monopolizuoti geografinių vietų pavadinimų naudojimą savo komercinėje veikloje, tokiu būdu nepagrįstai išplėsdami UDRP taikymo sritį bei dar labiau sustiprindami prekių ženklų savininkų interesų apsaugą elektroninėje erdvėje.[122] Panašios bylos dėl savo sudėtingumo — nustatymo, kas turi daugiau teisių į geografinės vietos pavadinimą atitinkantį domeno vardą — turėtų būti sprendžiamos nacionaliniuose teismuose, atsižvelgiant į kiekvienos šalies teisės aktų specifiką nagrinėjamuoju klausimu.

4.4. Kelių asmenų, turinčių teisėtą interesą į domeno vardą, konfliktų sprendimo probleminiai aspektai

Šios grupės konfliktai kyla tarp prekės ženklų savininkų, fizinių asmenų, turinčių teisėtą pagrindą į domeno vardą. Šiuo metu tokios situacijos nėra nagrinėjamos pagal UDRP. Juose numatyta, kad domeno vardo registracija turėtų būti panaikinta arba domeno vardas perleistas tik tais atvejais, kai vienas asmuo turi teisėtą pagrindą į prekės ženklą atitinkantį ar panašų į jį domeno vardą, o kitas asmuo įregistravo ar naudoja domeno vardą nesąžiningai.

Kai kurių autorių teigimu, šiuos konfliktus be jokio teisinio reguliavimo savaime išspręs rinkos dėsniai. Kartais didesnės įmonės laimės, kartais pralaimės. Tačiau akivaizdu, kad šiuo metu galiojanti tradicinė prekių ženklų teisė netinkama tokių ginčų sprendimui. Be to, mažai kreipiama dėmesio į alternatyvius tokių ginčų sprendimo metodus.

---

[120] Plačiau žiūr.: 4.4 poskyrį.

[121] Plačiau žr.: PINO Arbitražo ir tarpininkavimo centro sprendimus bylose Nr. D2000-0505 Excelentisimo Ayuntamiento de Barcelona v. Barcelona.com, Inc., Nr. D2001-0002 Port of Helsinki v. Paragon International Projects Ltd., Nr. D2001-0047 Brisbane City Counsel v. Warren Bolton Consulting Pty Ltd., Nr. D2001-1500 Stadt Heidelberg v. Media Factory, Nr. D2003-0576 City of Lake Worth v. John C. Becker, Inc.

[122] Stewart I. L. The Best Laid Plans: How Unrestrained Arbitration Decisions Have Corrupted the Uniform Domain Name Dispute Resolution Policy// http://www.law.indiana.edu/fclj/pubs/v53/no3/stewart.pdf; prisijungimo laikas:2009 11 25

Vienas iš galimų būdų išspręsti tokio pobūdžio ginčus — dalijimasis domeno vardu.[123] (Lipton, 2005) Šiuo atveju abi šalys įregistruoja vieną domeno vardą, o pagrindiniame tinklalapyje patalpina nuorodas į kiekvienos šalies atitinkamą tinklalapį.

Dažniausiai šis metodas pasirenkamas tuomet, kai parduodama verslo dalis, o prekės ženklą savo prekėms parduoti ar paslaugoms teikti naudoja ir verslo savininkas ir investuotojas. Pavyzdžiui, 1991 metais kompanija Playtex pardavė savo verslo dalį kompanijai Hanes. Playtex prekės ženklai, susiję su aprangos pardavimu kartu su verslo dalimi buvo parduotos kitai įmonei, o prekės ženklai, susiję su kūdikių prekių pardavimų liko pirminei įmonei. Kadangi abi įmonės buvo vieno prekės ženklo savininkės, ir pretendavo į domeno vardą playtex.com, turėdamos teisėtą pagrindą į jį, jos susitarė juo pasidalinti ir sukūrė bendrą tinklalapį, kuriame pateikiamos nuorodos į kiekvienos įmonės tinklalapius.[124]

Pažymėtina, jog dalijimasis domeno vardais suteikia vartotojams papildomas galimybes lengviau pasiekti jų ieškomą informacija. Be to, šis metodas suteikia galimybę išvengti nereikalingų išlaidų, nes nė viena iš kompanijų nesiekia monopolizuoti prekės ženklus atitinkančius domeno vardus teisminiu ar arbitražo būdu.[125]

Tačiau dabar šis metodas dar nėra populiarus dėl kelių priežasčių. Pirma, jis remiasi savanoriškumo principu, todėl dažnai didesnės kompanijos nenori bendradarbiauti su mažesnėmis įmonėmis. Antra, domeno vardą teisėtai įregistravęs asmuo žino, kad jo teisė į domeno vardą gali būti apginta, todėl vengia domeno vardo dalijimosi su kita teisėtą interesą turinčią šalimi. Trečia, asmenims trūksta žinių kaip įgyvendinti domeno vardo dalijimąsi. Dėl šių priežasčių bei siekiant paskatinti tokį ginčų sprendimo būdą verta atkreipti į mokslininkės J. D. Lipton pasiūlymą ICANN. Jos manymu, ji turėtų paruošti dalijimosi domenų vardais skatinimo gaires, kuriuose turėtų būti rekomenduojama įsteigti naują ar paskirti jau esančią organizaciją, kurios pagrindinė funkcija — teikti informaciją, susijusią su techniniais pagrindinio tinklalapio dalijimosi aspektais bei nuorodų jame talpinimo. Ši paslauga galėtų būti nemokama, o jos išlaidos galėtų būti iš dalies dengiamos domeno vardo registravimo lėšomis. Informacijos teikimas taip pat galėtų būti apmokestintas, tačiau mokestis neturi viršyti teisminio ar kitų alternatyvių ginčų sprendimo būdų kainos.[126]

---

[123] Lipton D. J. Beyond cybersquatting: taking domain name disputes past trademark policy // Wake Forest Law Review, Vol. 40, No. 4, 2005. P. 41.
[124] www.playtex.com; prisijungimo laikas: 2009 11 10
[125] Lipton J. D. A winning solution for youtube and utube? Corresponding trademarks and domain name Sharing // Harvard Journal of Law & Technology ,Vol. 21, No. 2 Spring 2008. P. 533.
[126] Lipton D. J. Beyond cybersquatting: taking domain name disputes past trademark policy // Wake Forest Law Review, Vol. 40, No. 4, 2005. P. 42.

Remiantis anksčiau kilusių ginčų analizę, galima teigti, kad daugelyje situacijų egzistuoja daug kliūčių sėkmingoms deryboms dėl domeno vardo dalijimosi, todėl būtina trečioji nešališką šalis, kuria galėtų tapti UDRP arbitražinė institucija, padėsianti šalims išspręsti kylančias derybų metu problemas.

Šiam tikslui pasiekti bei įtvirtinti analizuojamo būdo naudojimą, iš pradžių reikėtų pakeisti kai kurias UDRP nuostatas, nes nacionalinių teisės aktų keitimas — gana ilgai trunkantis procesas ir jie taikytini tik valstybės viduje.

Taigi, papildytoje UDRP ir domeno vardo registravimo sutartyje turėtų būti numatyta, jog principas „kas pirmesnis — tas teisesnis“ gali būti netaikomas tais atvejais, kai tą patį domeno vardą teisėtai siekia įregistruoti kelios šalys. Šiuose pakeitimuose turi būti įtvirtinta pirmenybė domeno vardo dalijimuisi tais atvejais, kai nei viena iš šalių neatlieka nesąžiningų veiksmų, numatytų UDRP bei į domeno vardą pretenduoja ne daugiau nei keturios šalys, kitaip tinklalapio struktūra taptų sudėtinga paprastiems vartotojams ir panaši į paieškos sistemų pateikiamų paieškos rezultatų sąrašą.

Šių nuostatų įtraukimas į UDRP paskatintų domeno vardą įregistravusį asmenį dalyvauti domeno vardo dalijimosi veikloje bei įgalintų arbitražinę institucija priimti sprendimą ne tik dėl domeno vardo perleidimo teisėtam savininkui arba domeno vardo registracijos panaikinimo, bet ir dėl domeno vardo dalijimosi. Kitaip tariant, UDRP būtų papildytas nauja nuostata, leisiančia pareiškėjui reikalauti, o arbitražinei institucijai priimti, domeno vardo dalijimosi sprendimą.

Pagal papildytą UDRP pareiškėjui turi būti suteikta teisė reikalauti domeno vardo dalijimosi ne tik konkuruojančių interesų į domeno vardą konflikto, bet ir domeno vardo užgrobimo atveju, t. y. pareiškėjas galėtų ginčyti, jog atsakovas domeno vardą įregistravo sąžiningai ir siekti ne domeno vardo panaikinimo ar perleidimo, o dalijimosi juo. Atitinkamai atsakovas, norėdamas išvengti nepagrįsto domeno vardo dalijimosi, privalo turėti galimybę pateikti įrodymų, jog pareiškėjas neturi pakankamo intereso į domeno vardo dalijimąsi, arba prekės ženklą įregistravo tik tam, kad priverstų dalintis ginčijamų domeno vardu, arba grasino domeno vardo dalijimosi galimybe, arba reikalavo išpirkos iš domeno vardo turėtojo už prekės ženklo nenaudojimą domeno varde.[127] Neįrodžius šių faktų, arbitražas galėtų priimti sprendimą dėl domeno vardo dalijimosi.

Anksčiau minėto sprendimo įgyvendinimo procedūrą turėtų apimti:

✓ pranešimo siuntimą domeno vardo registratoriui apie priimtą arbitražo sprendimą. Šia funkcija turėtų atlikti pati arbitražinė institucija;

✓ subjekto, atsakingo už jungtinio domeno vardo registravimą bei bendro tinklalapio administravimą, paskyrimo.

[127] Lipton J. D. A winning solution for youtube and utube? Corresponding trademarks and domain name Sharing // Harvard Journal of Law & Technology ,Vol. 21, No. 2 Spring 2008. P. 537.

Šalims paskyrus atsakingąjį subjektą, kuriuo gali būti abiejų šalių valdomas naujas verslo subjektas, abiejų šalių paskirtas fizinis asmuo, nepriklausoma komercines paslaugas teikianti įmonė arba ICANN valdoma organizacija, domeno vardo registratorius, kuriame buvo registruotas abiem šalims priklausantis domeno vardą, remdamasis arbitražo atsiųstų pranešimu perleidžia domeno vardą šalių paskirtam subjektui.[128]

Kadangi domeno vardo dalijimasis reikalauja ir techninių svetainių administravimo žinių bei papildomų išlaidų, ICANN turėtų paruošti dalijimosi domeno vardu pagalbos mechanizmą.

Taigi, galima teigti, kad domeno vardo dalijimosi būdo įtvirtinimas UDRP leistų įvertinti šio būdo veiksmingumą, sprendžiant kelių asmenų, turinčių teisėtą interesą į domeno vardą, konfliktus bei galėtų paskatinti šalių susitarimą dėl domeno vardo dalijimosi be trečiosios šalies įsikišimo.

4.5. Ginčų dėl domenų vardų sprendimo Lietuvos Respublikoje probleminiai aspektai

Šio darbo ankstesniuose skyriuose jau minėta, jog Lietuvos Respublikoje nėra teisės aktų, tiesiogiai reguliuojančių teisinę apsaugą nuo neteisėto ir nesąžiningo prekių ženklų, fizinių asmenų vardų, juridinių asmenų pavadinimų panaudojimo domenų varduose, todėl bylose dėl šių objektų ir domenų vardų teismai taiko teisės analogiją ir remiasi EB Reglamentu Nr. 874/2004 (toliau: Reglamentas), kuriuo vadovaujantis jau išnagrinėta daugiau nei 5000 bylų dėl domenų vardų vien Čekijos arbitražo teisme, nagrinėjančiame ginčus dėl .eu domenų vardų. Atsižvelgiant į šį faktą, šiame poskyryje bus nagrinėjamos šio Reglamento svarbiausios nuostatos ir jų taikymo problematika.

Šiame reglamente įtvirtinta, jog tuomet, kai .eu domeno vardo registracija yra ginčijama arba ja piktnaudžiaujama, arba registro priimtas sprendimas prieštarauja Reglamentui arba Reglamentui Nr. 733/2002 dėl .eu aukščiausio lygio domeno įdiegimo, ginčas dėl domeno vardo gali būti sprendžiamas tiek teismine, tiek neteismine tvarka.[129] Pasirinkus alternatyvų ginčo sprendimo būdą, byla nagrinėjama Čekijos arbitražo teisme, kuris gali įpareigoti atsakovą perleisti ginčijamą domeno vardą ieškovui arba panaikinti šio domeno vardo registraciją, bet negali priimti sprendimo dėl žalos atlyginimo.[130] Alternatyvia ginčų sprendimo tvarka priimti sprendimai šalims ir registrui yra privalomi, išskyrus atvejus, kai pradedamas teismo procesas.

---

[128] Ten pat, p. 538.

[129] 2004 m. balandžio 28 d. Komisijos reglamento (EB) Nr. 874/2004 nustatančio .eu aukščiausio lygio domeno įdegimo ir funkcijų viešosios tvarkos taisykles bei registracijai taikomus principus 21 straipsnis// http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=DD:13:34:32004R0874:LT:PDF; prisijungimo laikas: 2009 11 10

[130] .eu Alternative Dispute Resolution Rules, B 11 (b) punktas// http://eu.adr.eu/html/en/adr/adr_rules/eu%20adr%20rules.pdf; prisijungimo laikas: 2009 11 10

Ginčų sprendimo procedūra pagal Reglamentą panaši į UDRP procedūrą, tačiau pagal ją sprendžiami ne tik ginčai dėl domenų vardų ir prekių ženklų, bet ir dėl domenų vardų bei kitų objektų, saugomų nacionaliniais arba Europos Sąjungos teisės aktais.

Pagal Reglamento 21 straipsnį registruotas domeno vardas gali būti panaikintas atitinkama neteismine ar teismine tvarka, kai tas vardas yra toks pat ar klaidinančiai panašus į vardą, į kurį pagal šalių ir/arba Europos Sąjungos teisę pripažįstama arba nustatoma ankstesnė teisė. Ankstesnės teisės suprantamos kaip bet kurios teisės apibrėžtos ir nurodytos Reglamento (EB) Nr. 874/2004 10 straipsnyje, ir, inter alia, reiškia teisę į registruotus šalių ir ES prekės ženklus, geografines nuorodas ar kilmės vietos nuorodas ir, tokia apimtimi, kokia juos gina šalies teisė valstybėje narėje, kurioje jie turimi: prekės ženklus, firmos vardus, verslo identifikatorius, įmonių pavadinimus, pavardes ir skiriamuosius apsaugotų literatūros ir meno kūrinių pavadinimus.

Kalbant apie aplinkybes, kuriomis remiantis gali būti priimtas sprendimas išregistruoti ar perleisti domeno vardą, pažymėtina tai, jog iš atsakovo, skirtingai nei UDRP strategijoje, nereikalaujama įrodyti visas Reglamento 21 straipsnyje nurodytas aplinkybes. Tai reiškia, kad ieškovas turi įrodyti, kad ginčijamas domeno vardas yra tapatus ar klaidinamai panašus į Reglamente minimus jam priklausančius objektus (prekės ženklą, firmos vardą ir t. t.) ir atsakovo užregistruotas pastarajam neturint į tą vardą teisių ar teisėtų interesų arba užregistruotas ir yra naudojamas nesąžiningai.

Reikalavimas įrodyti vieną iš pastarųjų dviejų aplinkybių atrodo pagrįstas, kadangi kaip parodė UDRP arbitražinių institucijų sprendimų praktika, nemažai domenų vardų teisėtai gali būti naudojami tik pvz., prekės ženklų savininkų dėl jų prekės ženklo žinomumo ir reputacijos, todėl domeno vardo savininko ketinimas netinkamai ir nesąžiningai naudoti domeno vardą, atitinkantį ar klaidinamai panašų į prekės ženklą yra akivaizdus ir be aktyvaus domeno vardo naudojimo. Tokiais atvejais yra beprasmiška priversti ieškovą laukti, kol domeno vardo savininkas pradės jį naudoti.[131]

Reglamento 21 straipsnio 1 dalyje nurodyta pirmoji aplinkybė — ieškovo turimos ankstesnės teisės, pagal kurią ieškovas turi įrodyti, jog jis turi ankstesnes teises, pvz. į prekės ženklą.[132] Norėdamas įrodyti, kad turi ankstesnes teises į prekės ženklą, ieškovas turi pateikti įrodymų, pvz., prekės ženklo registracijos liudijimą. Teisės į neregistruotą prekės ženklą vertinamos kiekvienoje byloje atskirai. Faktas, kad ieškovo firmos pavadinimas apima atitinkamus žodžius ne visuomet suteikia pirmumo teisę į ginčijamą domeno vardą. Pavyzdžiui, byloje dėl vinos.eu domeno vardo, Čekijos arbitražo teismas, priimdamas sprendimą

[131] Bettinger T. Domain name law and practice : an international handbook. – Oxford; New York (N.Y.): Oxford University Press, 2005. P. 1149.
[132] Čekijos arbitražo teismo sprendimas byloje Nr. 03589 Valcke Bbvba, director Guido Valcke v. Zheng Qingying dėl domeno vardo houtland

rėmėsi ir ieškovo vietos valstybės teisės aktais, kuriuose įtvirtinti tam tikri firmų vardų naudojimo reikalavimai. Jei firmos vardo naudojimas neatitinka šiuos reikalavimus, teisė į firmos vardą gali būti nepripažįstama. Tokiu atveju, ieškovas negali įrodyti ankstesnių teisių į pavadinimą, šiuo atveju į pavadinimą „vinos“.[133]

Taigi, nustatant, ar ieškovas turi ankstesnes teises minimas Reglamento 21 straipsnyje, Čekijos arbitražo teismas remiasi ir ieškovo vietos valstybės teise.

Reglamento 21 straipsnio 1 dalies a punkte įtvirtinta antroji aplinkybė — atsakovo teisių ar teisėtų interesų į domeno vardą nebuvimas. Reglamentas, kaip ir UDRP, suteikia galimybę atsakovui atsakyti į ieškovo kaltinimus, remiantis šiomis aplinkybėmis:

1. prieš bet kokį įspėjimą apie alternatyvią ginčų sprendimo tvarką domeno vardo savininkas naudojo domeno vardą ar pavadinimą, atitinkantį domeno vardą, siūlydamas prekes ar paslaugas, arba rengėsi tai daryti ir tokį rengimąsi galima įrodyti;

2. domeno vardo savininkas, kuris yra įmonė, organizacija ar fizinis asmuo, buvo ir yra plačiai žinomas domeno vardu, netgi kai nėra pagal šalių ir (arba) Bendrijos teisę pripažįstamos ar nustatytos teisės;

3. domeno vardo savininkas teisėtai ir nekomerciniais tikslais ar sąžiningai naudoja domeno vardą, nesiekdamas suklaidinti vartotojų ar pakenkti vardo, į kurį pagal šalių ir (arba) Bendrijos teisę yra pripažįstama ar nustatyta teisė, reputacijai.[134]

Reglamento 21 straipsnio 1 dalies b punkte įtvirtinta trečioji aplinkybė — nesąžiningas domeno vardo įregistravimas ar naudojimas, kuris gali būti įrodytas tuomet, kai

1. iš aplinkybių matyti, kad domeno vardas buvo užregistruotas ar įsigytas visų pirma siekiant parduoti, išnuomoti ar kitaip perduoti tą domeno vardą pavadinimo, į kurį pagal šalių ir (arba) Bendrijos teisę yra pripažįstama ar nustatyta teisė, savininkui;

2. arba domeno vardas buvo užregistruotas siekiant, kad pavadinimo, į kurį pagal šalių ir (arba) Bendrijos teisę yra pripažįstama ar nustatyta teisė, savininkas ar valstybės įstaiga negalėtų parinkti tokį pavadinimą atitinkančio domeno vardo, jeigu:

a. galima įrodyti, kad besiregistruojantysis elgiasi būtent taip; arba

b. domeno vardas tinkamu būdu nebuvo naudojamas ne mažiau kaip dvejus metus po registracijos datos; arba

---

[133] Čekijos arbitražo teismo sprendimas byloje Nr. 03896 VINOS LTD, Johann Sebastian Guevara Kamm v. Ovidio Limited, Ovidio Limited dėl domeno vardo vinos.

[134] Komisijos Reglamento (EB) Nr. 874/2004, nustatančio .eu Aukščiausio lygio domeno įdiegimo ir funkcijų viešosios tvarkos taisykles bei registracijai taikomus principus 21 straipsnio 2 dalis// http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=DD:13:34:32004R0874:LT:PDF; prisijungimo laikas: 2009 11 10

c. yra toks atvejis, kad pradėjus alternatyvų ginčo sprendimo procesą domeno vardo, į kurį pagal šalių ir (arba) Bendrijos teisę yra pripažįstama ar nustatyta teisė, savininkas arba valstybės įstaigos domeno vardo savininkas paskelbė apie savo ketinimus naudoti tą domeno vardą tinkamu būdu, bet to nepadarė per šešis mėnesius nuo alternatyvaus ginčo sprendimo proceso pradžios datos;

3. domeno vardas buvo užregistruotas visų pirma siekiant sužlugdyti profesinę konkurento veiklą; arba

4. domeno vardas buvo sąmoningai naudojamas interneto vartotojams pritraukti siekiant komercinės naudos domeno vardo tinklalapio savininkui ar kitai interneto svetainei, sukūrus painiavos su pavadinimu, į kurį pagal šalių ir (arba) Bendrijos teisę yra pripažįstama ar nustatyta teisė, arba painiavos su valstybės įstaigos pavadinimu galimybę, kai tokios painiavos galimybė iškyla dėl domeno vardo savininko tinklalapio ar svetainės arba jo tinklalapyje ar svetainėje siūlomo produkto ar paslaugos šaltinio, finansavimo, ryšių ar paramos; arba

5. užregistruotas domeno vardas yra asmens vardas, o domeno vardo savininko ir užregistruoto domeno vardo nesieja jokie įrodomi ryšiai.[135]

Kaip matyti, atsakovo teisių ar teisėtų interesų į domeno vardą buvimą arba atsakovo nesąžiningumą įrodančios aplinkybės yra panašios į UDRP strategijoje įtvirtintas aplinkybes bei yra traktuojamos panašiai kaip ir UDRP arbitražinių institucijų.

Vis dėlto, paminėtinas bylų sprendimas dėl domenų vardų, sudarytų iš prekės ženklo pavadinimo ir neigiamo žodžio, pvz., sucks. Šio pobūdžio ginčų sprendimų praktiką taikant Reglamentą yra negausi. Paminėtina bylą dėl domeno vardo airfrancesucks.eu.[136] Šioje byloje Čekijos arbitražo teismas pažymėjo, jog žodžių, išreiškiančių neigiamą reikšmę nepašalina vartotojų suklaidinimo galimybės. Tačiau šiuo atveju tinklalapyje nebuvo pateikiama prekės ženklo ar jo savininko veiklos kritika, atsakovas iš tiesų įregistravo ir naudojo domeno vardą nesąžiningai, todėl lieka neaišku kaip būtų vertinamas anksčiau minėto domeno vardo naudojimas kritikos tinklalapiui kurti ir palaikyti.

Kita vertus, toje pačioje byloje teismas pažymėjo, jog jis nėra saistomas ankstesnių teismo sprendimų ir kiekviena byla yra nagrinėjama remiantis tos bylos faktinėmis aplinkybėmis.

---

[135] Komisijos Reglamento (EB) Nr. 874/2004, nustatančio .eu Aukščiausio lygio domeno įdiegimo ir funkcijų viešosios tvarkos taisykles bei registracijai taikomus principus 21 straipsnio 3 dalis// http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=DD:13:34:32004R0874:LT:PDF; prisijungimo laikas: 2009 11 10

[136] Čekijos arbitražo teismo sprendimas byloje Nr. 04141 Société Air France, Jean-Marc BARDY v. Lexicon Media, Ltd. Dėl domeno vardo AIRFRANCESUCKS, AIRFRANCE-JP.

Kadangi Reglamentas yra tiesiogiai taikytinas Europos Sąjungos valstybėse narėse, juo remiantis galima spręsti ginčus dėl domenų vardų ir Lietuvos Respublikoje. Šį teiginį patvirtinta Lietuvos Respublikos teismai, sprendimus dėl domenų vardų priimdami remiantis Reglamentu.[137]

Vis dėlto, kaip jau minėta anksčiau, bylų nagrinėjimas teismuose yra pakankamai brangus, ilgai trunkantis procesas, todėl siūlytina įtvirtinti privalomą arbitražinį ginčų dėl domenų vardų sprendimą Lietuvos Respublikos teisės aktuose, kuriose šiuo metu galimybė ginčus dėl intelektinės nuosavybės, įskaitant ir ginčus dėl domenų vardų, spręsti arbitraže nenumatyta. Jei būtų pakeisti teisės aktai ir atsirastų galimybė ginčus dėl domenų vardų nagrinėti arbitraže — praktika dėl domenų vardų registracijos būtų sukurta žymiai greičiau, ir ginčai dėl domenų vardų būtų sprendžiami efektyviau.

Kita vertus, Lietuva galėtų pasekti kitų valstybių, kurių nacionalinių šalies kodo domenų vardų administratoriai arba prisijungė prie UDRP Strategijos, arba įdiegė savo nacionalines UDRP versijas, labai nesiskiriančias nuo pačios UDRP, pavyzdžiu. Tačiau, kaip pažymi D. Sauliūnas (2007) mokestis PINO, Nacionaliniam Arbitražo forumui ar kitai UDRP paslaugas teikiančiai ginčų sprendimo institucijai yra pakankamai didelis, todėl .lt domeno vardo administratorius galėtų sukurti savo lietuviškąją UDRP versiją bei ginčus pavesti spręsti atitinkamai institucijai ar organizacijai, kurios nariais galėtų būti nešališkai parinkti nepriklausomi intelektinės nuosavybės ir domenų vardų teisės ekspertai. Be to, domeno vardo registracijos sutartis turėtų būti papildyta sąlyga, jog kilus ginčams dėl domeno vardo šalys pirmiausia privalo jį spręsti remdamosi ginčų dėl .lt domeno vardo sprendimo strategija.

[137] Plačiau žiūr.:Vilniaus Apygardos Teismo sprendimas byloje AB „Pieno žvaigždės“ prieš E. K. Civilinė byla Nr. 2-1061-623/08, Vilniaus Apygardos Teismo sprendimas byloje Burger King Corporation prieš SC Burger King SRL. Civilinė byla Nr. 2-846-553/2008, Lietuvos Aukščiausiojo Teismo nutartis byloje UAB „Baldų centras“ prieš UAB „Neiseris“. Civilinė byla Nr. 3K-3-272/2009

IŠVADOS

1. Domeno vardo sąvoka Lietuvos Respublikos, Europos Sąjungos, užsienio valstybių teisės aktuose, moksliniuose straipsniuose apibrėžiama skirtingai. Vis dėlto, norminiuose teisės aktuose domeno vardo samprata turėtų būti suvienodinta ir apibrėžta atsižvelgiant ne tik į jo tiesioginę techninę, bet ir socialinę funkciją.
2. Išnagrinėjus šio baigiamojo darbo temą, nustatyta, jog nėra bendros nuomonės dėl domeno vardo teisinės prigimties — domeno vardas gali būti suprantamas kaip nuosavybės teisės, prievolinių santykių objektas, kaip naujas intelektinės nuosavybės arba *sui generis* objektas, arba kaip tapatus prekės ženklui objektas.
3. Tokių objektų kaip prekių ar paslaugų ženklų, firmų pavadinimų, fizinių asmenų (įžymybių, politikų, privačių fizinių asmenų) vardų, geografinių vietų pavadinimų, kultūriškai reikšmingų vardų persikėlimas į elektroninę erdvę bei glaudaus ryšio egzistavimas tarp šių objektų ir domenų vardų neišvengiamai nulėmė interesų konfliktų kilimą tarp šių objektų savininkų.
4. Įvairaus pobūdžio ginčai, susiję su domenų vardų įregistravimu ir naudojimu sprendžiami tiek teismine, tiek neteismine tvarka, tačiau abiem atvejais susiduriama su nepagrįstu intelektinės nuosavybės teisės išplėtimu naujiems teisiniams santykiams reguliuoti bei teisės aktų, reglamentuojančių domenų vardų ir minėtų objektų santykius, taikymo nenuoseklumu. Tokiu būdu pramoninės nuosavybės objektų savininkų interesų apsaugą užtikrinama, o fiziniams asmenims galimybė ginti savo interesus suteikiama ne visada.
5. Interneto Korporacija paskirtiems vardams ir skaičiams priimdama Vieninga ginčų dėl domenų vardų sprendimo strategiją suteikė galimybę greitai, paprastai ir realiuoju laiku prekių ar paslaugų ženklų savininkams kovoti su domenų vardų piratais, tačiau ji yra neveiksminga ginčų tarp domenų vardų ir fizinių asmenų vardų, kultūriškai reikšmingų vardų atveju bei konfliktų tarp kelių asmenų, turinčių teisėtą pagrindą į domeno vardą. Dėl šios priežasties siūloma papildyti UDRP strategija nuostatomis, leisiančiomis fiziniams asmenims kreiptis į UDRP arbitražines institucijas dėl jų vardo gynimo nuo nesąžiningo naudojimo domeno varde bei suteikiančiomis galimybę paprasčiau įgyvendinti dalijimąsi domeno vardu.
6. Lietuvos Respublikoje nėra teisės aktų, tiesiogiai reglamentuojančių pramoninės nuosavybės ir kitų objektų (fizinio asmens vardas, geografinės vietos pavadinimas) santykio su domenų vardais, įtvirtinančių teisinę apsaugą nuo neteisėto domenų vardų naudojimo bei pažeistų teisių gynimo būdus. Tačiau, kaip rodo besiformuojanti šioje srityje Lietuvos Respublikos teismų praktika, ginčai dėl domenų vardų gali būti sprendžiami interpretuojant kai kuriuos Lietuvos Respublikos

Civilinio Kodekso straipsnius, Lietuvos Respublikos Prekių ženklų, Konkurencijos įstatymų nuostatas bei taikant teisės analogiją — EB Reglamentą 874/2004, nustatantį .eu Aukščiausio lygio domeno įdiegimo ir funkcijų viešosios tvarkos taisykles bei registracijai taikytinus principus.

7. Bylų nagrinėjimas teismuose yra pakankamai brangus, ilgai trunkantis procesas. Siekiant palengvinti ir paspartinti ginčų dėl domenų vardų nagrinėjimą siūloma įdiegti privalomą administracinį ikiteisminį .lt domenų vardų ginčų dėl nesąžiningos registracijos nagrinėjimo sistemą, šiam tikslui įsteigiant specialią instituciją.

LITERATŪROS SĄRAŠAS

Lietuvos Respublikos teisės aktai:

1. **Lietuvos Respublikos Civilinis kodeksas.** http://www3.lrs.lt/pls/inter3/dokpaieska.showdoc_l?p_id=350494 [žiūrėta 2009 09 29]
2. **Lietuvos Respublikos Komercinio arbitražo įstatymas.** http://www3.lrs.lt/pls/inter3/dokpaieska.showdoc_l?p_id=325446 [žiūrėta 2009 06 13]
3. **Lietuvos Respublikos Konkurencijos įstatymas.** http://www3.lrs.lt/pls/inter3/dokpaieska.showdoc_l?p_id=308994 [žiūrėta 2008 12 20]
4. **Lietuvos Respublikos Prekių ženklų įstatymas.** http://www3.lrs.lt/pls/inter3/dokpaieska.showdoc_l?p_id=279274 [žiūrėta 2008 12 20]
5. **Lietuvos Respublikos nutarimas dėl Lietuvos vardo vartojimo interneto domenų varduose taisyklių patvirtinimo.** http://www3.lrs.lt/pls/inter3/dokpaieska.showdoc_l?p_id=354671&p_query=domeno%20vardas&p_tr2=2 [žiūrėta 2009 11 25]
6. **.LT Domeno procedūrinis reglamentas**. http://www.domreg.lt/public?pg=8A7FB6 [2008 12 20]

Tarptautiniai teisės aktai:

7. **Domain Name Act.** http://www.finlex.fi/en/laki/kaannokset/2003/en20030228.pdf [žiūrėta 2009 09 29]
8. **.eu Alternative Dispute Resolution Rules.** http://eu.adr.eu/html/en/adr/adr_rules/eu%20adr%20rules.pdf [žiūrėta 2009 11 25]
9. **Europos mediatorių elgesio kodeksas.** http://www.teismai.lt/teismai/mediacija/europos_mediatoriu_elgesio_kodeksas.asp. [žiūrėta 2009 06 13]
10. **Komisijos reglamentas (EB) Nr. 874/2004, nustatantis .eu Aukščiausio lygio domeno įdiegimo ir funkcijų viešosios tvarkos taisykles bei registracijai taikomus principus.** http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=DD:13:34:32004R0874:LT:PDF [žiūrėta 2009 10 10]
11. **Rules for Uniform Domain Name Dispute Resolution Policy.** http://www.icann.org/en/udrp/udrp-rules-24oct99.htm [žiūrėta 2009 06 13]
12. **Uniform Domain Name Dispute Resolution Policy.** http://www.icann.org/en/udrp/udrp.htm [žiūrėta 2009 06 13]

13. **U. S. Code.** http://www4.law.cornell.edu/uscode/ [žiūrėta 2009 09 29]

Lietuvos Respublikos ir užsienio šalių teismų praktika:

14. Bally Total Fitness Holding Corporation v. Andrew S. Faber 29 F. Supp. 2d 1161 (C.D.Cal., Nov. 23, 1998)// http://www.internetlibrary.com/cases/lib_case27.cfm; [2009 11 22]
15. Bosley Medical Institute, Inc., et al. v. Michael Steven Kremer, 2005 U.S. App. LEXIS 5329 (2005). http://www.internetlibrary.com/cases/lib_case369.cfm. [2009-11-10]
16. Coca-Cola Co. v. Purdy, No. 02-1782, 2002 U.S. Dist. LEXIS 17117 (D. Minn. Sept. 5, 2002)
17. Diller v. Steurken. 712 N.Y.S.2d 311 (N.Y. County S. Ct. 2000)
18. Gateway 2000, Inc. v. Gateway.com, Inc., No. 5:96-CV-1021-BR(3), 1997 U.S. Dist. LEXIS 2144
19. Hasbro, Inc. v. Clue Computing, Inc. (66 F.Supp. 2d 117, 119 (D. Mass., 1999))
20. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo nutartis byloje UAB „Balionų šalis" prieš UAB „Vilbalas". Civilinė byla Nr. 3K-3-408/2004
21. Lietuvos Apeliacinio Teismo sprendimas byloje UAB „Švyturys - Utenos alus" prieš M. K. Civilinė byla Nr. 2A-292/2008
22. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo nutartis byloje UAB „Baldų centras" prieš UAB „Neiseris". Civilinė byla Nr. 3K-3-272/2009
23. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo nutartis byloje Dėl erdvinių prekių ženklų teisinės apsaugos ir nesąžiningos konkurencijos. Civilinė byla Nr. 3K-3-150/2005
24. Vilniaus Apygardos Teismo sprendimas byloje AB „Pieno žvaigždės" prieš E. K. Civilinė byla Nr. 2-1061-623/08
25. Vilniaus Apygardos Teismo sprendimas byloje Burger King Corporation prieš SC Burger King SRL. Civilinė byla Nr. 2-846-553/2008
26. Planned Parenthood Federation of America Inc. v. Bucci, (42 U.S.P.Q. 2d 1430, 1432 (S.D.N.Y. 1997)
27. TMI Inc. v. Maxwell 368 F.3d 433 (5th Cir. 2004)// http://www.internetlibrary.com/pdf/TMI-Maxwell-7th-Cir.pdf [žiūrėta 2009 11 25]

Arbitražinių institucijų sprendimai

28. Čekijos arbitražo teismo sprendimas byloje Nr. 04141 Société Air France, Jean-Marc BARDY v. Lexicon Media, Ltd. Dėl domeno vardo AIRFRANCESUCKS, AIRFRANCE-JP
29. Čekijos arbitražo teismo sprendimas byloje Nr. 03589 Valcke Bvba, director Guido Valcke v. Zheng Qingying dėl domeno vardo houtland

30. Nacionalinio Arbitražo forumo sprendimas byloje Bama Rags, Inc. vs. John Zuccarini. Bylos Nr. FA0003000094381
31. Nacionalinio Arbitražo forumo sprendimas byloje Channel 5 Broadcasting Limited v. PT Pancawana Indonesia. Bylos Nr. FA0107000098415
32. Nacionalinio Arbitražo forumo sprendimas byloje Compusa Management Company v. Customized Computer Training. Bylos Nr. FA0006000095082
33. Nacionalinio Arbitražo forumo sprendimas byloje Hillary Rodham Clinton v. Michele Dinoia a/k/a SZK.com. Bylos Nr. FA0502000414641
34. Nacionalinio Arbitražo forumo sprendimas byloje Kevin Spacey v. Alberta Hot Rods. Bylos Nr. FA0205000114437
35. Nacionalinio Arbitražo forumo sprendimas byloje Love Your Neighbor Corp. v. EMC a/k/a Dennis Cail. Bylos Nr. FA0106000097345
36. Nacionalinio Arbitražo forumo sprendimas Morgan Stanley v. Michael Woods. Bylos Nr. FA0512000604103
37. Nacionalinio Arbitražo forumo sprendimus byloje Stevland Morris a/k/a Stevie Wonder v. Unofficial Fan Club c/o Web Master. Bylos Nr. FA0504000453986
38. PINO Arbitražo ir tarpininkavimo centro sprendimas byloje Brisbane City Counsel v. Warren Bolton Consulting Pty Ltd. Bylos Nr. D2001-0047
39. PINO Arbitražo ir tarpininkavimo centro sprendimas byloje Bruce Springsteen v. Burgar. Bylos Nr. D2000-1532
40. PINO Arbitražo ir tarpininkavimo centro sprendimas byloje City of Lake Worth v. John C. Becker, Inc. Bylos Nr. D2003-0576
41. PINO Arbitražo ir tarpininkavimo centro sprendimas byloje Do the Hustle, LLC v. Tropic Web. Bylos Nr. D2000-0624
42. PINO Arbitražo ir tarpininkavimo centro sprendimas byloje EasyJet AirLine Company Ltd v. Andrew Steggles. Bylos Nr. D2002-1160
43. PINO Arbitražo ir tarpininkavimo centro sprendimas byloje Excelentisimo Ayuntamiento de Barcelona v. Barcelona.com, Inc. Bylos Nr. D2000-0505
44. PINO Arbitražo ir tarpininkavimo centro sprendimas byloje G. A. Modefine S.A. v. A.R. Mani. Bylos Nr. D2001-0537
45. PINO Arbitražo ir tarpininkavimo centro ir Howard Jarvis Taxpayers Association v. Paul McCauley. Bylos Nr. D2004-0014

46. PINO Arbitražo ir tarpininkavimo centro sprendimas byloje Janine Turner v. Mercedita Kyamko. Bylos Nr. D2004-1036
47. PINO Arbitražo ir tarpininkavimo centro sprendimas byloje Julia Roberts v. Russell Boyd. Bylos Nr. D2000-0210
48. PINO Arbitražo ir tarpininkavimo centro sprendimas byloje IKB Deutsche Industriebank AG v. Bob Larkin. Bylos Nr. D2002-0420
49. PINO Arbitražo ir tarpininkavimo centro sprendimas byloje Kirkland & Ellis v DefaultData.com, American Distribution Systems, Inc. Bylos Nr. D2004-0136
50. PINO Arbitražo ir tarpininkavimo centro sprendimas byloje Medimmune, Inc. v. Jason Tate. Bylos Nr. D2006-0159
51. PINO Arbitražo ir tarpininkavimo centro sprendimas byloje Mission KwaSizabantu v. Benjamin Rost. Bylos Nr. D2000-0279
52. PINO Arbitražo ir tarpininkavimo centro sprendimas byloje No Slippy Hair Clippy v. Damage Sports Inc. Bylos Nr. D2004-0757
53. PINO Arbitražo ir tarpininkavimo centro sprendimas byloje PAA Laboratories GmbH v. Printing Arts America. Bylos Nr. D2004-0338,
54. PINO Arbitražo ir tarpininkavimo centro sprendimas byloje Peter Tong v. Chris Irving. Bylos Nr. D2001-0244
55. PINO Arbitražo ir tarpininkavimo centro sprendimas byloje Port of Helsinki v. Paragon International Projects Ltd. Bylos Nr. D2001-0002
56. PINO Arbitražo ir tarpininkavimo centro sprendimas byloje Sears, Roebuck and Co v. Hanna Law Office. Bylos Nr. D2000-0669
57. PINO Arbitražo ir tarpininkavimo centro sprendimas byloje SGS Société Générale de Surveillance S.A. v. Inspectorate. Bylos Nr. D2000-0025
58. PINO Arbitražo ir tarpininkavimo centro sprendimas byloje Societé Air France v. Virtual Dates, Inc. Bylos Nr. D2005-0168
59. PINO Arbitražo ir tarpininkavimo centro sprendimas byloje Société des Hotels Meridien SA v. United States of Moronica. Bylos Nr. D2000-0405
60. PINO Arbitražo ir tarpininkavimo centro sprendimas byloje Stadt Heidelberg v. Media Factory. Bylos Nr. D2001-1500
61. PINO Arbitražo ir tarpininkavimo centro sprendimas byloje Tata Sons Limited v. Hasmukh Solanki. Bylos Nr. D2001-0974

62. PINO Arbitražo ir tarpininkavimo centro sprendimas byloje Telaxis Communications Corp. v. William E. Minkle. Bylos Nr. D2000-0005
63. PINO Arbitražo ir tarpininkavimo centro sprendimas byloje Telstra Corporation v. Ozurls. Bylos Nr. D2001-0046
64. PINO Arbitražo ir tarpininkavimo centro sprendimas byloje Time Inc. v. Chip Cooper. Bylos Nr. D2000-1342
65. PINO Arbitražo ir tarpininkavimo centro sprendimas byloje Tom Cruise v. Alberta Hot Rods. Bylos Nr. D2006-0560
66. PINO Arbitražo ir tarpininkavimo centro sprendimas byloje VeriSign Inc. v. VeneSign C A. Bylos Nr. D2000-0303
67. PINO Arbitražo ir tarpininkavimo centro sprendimas byloje Weatherall Green & Green v. Everymedia.com. Bylos Nr. D2000-0026
68. PINO Arbitražo ir tarpininkavimo centro sprendimas byloje World Wrestling Federation Entertainment, Inc. v. Ringside Collectibles. Bylos Nr. D2000-1306

Vadovėliai, monografijos:

69. **Bettinger T.** Domain name law and practice: an international handbook. – Oxford; New York (N.Y.): Oxford University Press, 2005. – 1352 p. - ISBN 0199278253 9780199278251
70. **Civilka M. ir kt.** Informacinių technologijų teisė. - Vilnius: NVO Teisės institutas, 2004. – 459 – 501 p. – ISBN 9955-9744-0-0
71. **Computer Law. Sixth Edition** / edited by Chris Reed and John Angel. - Oxford: Oxford University Press, 2007. – ISBN 978-0-19-920596-7
72. **Kelleher D., Murray K.** IT Law in the European Union. - London: Sweet & Maxwell, 1999. – ISBN 0-421-63640-8
73. **Kiškis M. ir kt.** Teisės informatika ir informatikos teisė. — Vilnius: Mykolo Romerio universiteto Leidybos centras, 2006. — 267 p. — ISBN 9955-19-048-5
74. **Lindsay D.** International domain name law: ICANN and the UDRP. - Oxford; Portland (Or.): Hart Publishing, 2007. – 489 p. - ISBN 1841135844 97818741135847
75. **Reed C.** Internet: law text and materials / Second Edition. - Cambridge: Cambridge University Press, 2004. – ISBN 0-521-60522-9
76. **Sauliūnas D.** Interneto domenų vardai ir jų teisinė apsauga (Rankraštis): daktaro disertacija: socialiniai mokslai, teisė (01 S). – Vilnius: Mykolo Romerio universitetas, 2007

77. **Švilpaitė E.** Nuosavybės teisės apribojimai pagal 1950 m. Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos Pirmojo protokolo 1 straipsnį (Rankraštis): daktaro disertacija: socialiniai mokslai, teisė (01 S). — Vilnius: Mykolo Romerio universitetas, 2005
78. **Žilinskas V. ir kt.** Intelektinė nuosavybė ir jos teisinė apsauga. — Klaipėda: Klaipėdos universiteto leidykla, 2007. — 559 p. — ISBN 9789955181736

Straipsniai ir publikacijos:

79. **Belczyk T.** Domain names: the special case of personal names // Boston University Law Review, No. 82, 2002. p. 485-525. http://heinonline.org/HOL/Page?handle=hein.journals/bulr82&id=1&size=2&collection=journals&index=journals/bulr [žiūrėta 2009 12 02]
80. **Brooks W.** Wrestling Over the Worl Wide Web // Hamline Journal of Public Law and Policy — 2000-2001, No. 22, p. 297-334. http://heinonline.org/HOL/Page?handle=hein.journals/hplp22&id=1&size=2&collection=journals&index=journals/hplp [žiūrėta 2009 12 02]
81. **Froomkin M. A.** Icann's „Uniform Dispute Resolution Policy" — causes and (partial) cures // Brooklyn Law Review. 2002, T. 67, Nr. 3, p. 608-718. http://osaka.law.miami.edu/~froomkin/articles/udrp.pdf [žiūrėta 2009 10 03]
82. **Gutierrez O. R.** Get Off My URL! Congress Outlaws Cybersquatting in the Wild West of the Internet // Santa Clara Computer and High Technology Law Journal — 2000, Vol. 17, No. 1, p. 139-167. http://www.chtlj.org/sites/default/files/media/articles/v017/v017.i1.Gutierrez.pdf [žiūrėta 2009 10 03]
83. **Lipton J. D.** A winning solution for youtube and utube? Corresponding trademarks and domain name Sharing // Harvard Journal of Law & Technology ,Vol. 21, No. 2 Spring 2008, p. 509-545. http://heinonline.org/HOL/Page?handle=hein.journals/hjlt21&id=1&size=2&collection=journals&index=journals/hjlt [žiūrėta 2009 12 02]
84. **Lipton J. D.** Beyond cybersquatting: taking domain name disputes past trademark policy // Wake Forest Law Review, Vol. 40, No. 4, 2005. http://papers.ssrn.com/sol3/Delivery.cfm/SSRN_ID770246_code188170.pdf?abstractid=770246&rulid=9266539&mirid=1 [žiūrėta 2009 10 23]
85. **Lipton J. D.** Celebrity in cyberspace: a personality rights paradigm for Personal domain name disputes, 2008. http://papers.ssrn.com/sol3/Delivery.cfm/SSRN_ID1124596_code188170.pdf?abstractid=1124596&mirid=2 [žiūrėta 2009 11 25]

86. **Lipton J. D.** Who owns “hillary.com”? Political Speech and the First Amendment in Cyberspace // Boston College Law Review, Vol. 49, No. 1, Spring 2008. http://papers.ssrn.com/sol3/Delivery.cfm/SSRN_ID983957_code691672.pdf?abstractid=982430&mirid=1 [žiūrėta 2009 11 10]
87. **Mediacija. Teisminė mediacija.** http://www.infolex.lt/portal/start.asp?Tema=1&str=21130 [žiūrėta 2009 06 13]
88. **Sabutis E.** Ar pakanka šiuo metu galiojančių pramoninės nuosavybės įstatymų antro lygio adresu srities (domain) reguliavimui internete? // International Journal of Baltic Law, issue: 1, 2002, p. 90-117 http://vaidila.vdu.lt/~teise/IJBL/tom1/nr1/05-Sabutis.pdf [žiūrėta 2009 10 03]
89. **Sanderson M. T.** Candidates, Squatters, and Gripers: A Primer on Political Cybersquatting and a Proposal for Reform // Election law journal. – Vol. 8, No. 1, 2009. http://www.capdale.com/files/Publication/08a37d29-50a6-49e7-99ca-8a4e468483e2/Presentation/PublicationAttachment/9f123159-898b-4a30-8d3d-8e18a48e40fe/elj.2008.pdf [žiūrėta 2009 11 25]
90. **Sauliūnas D.** Alternatyvūs ginčų sprendimo būdai internetu (Online ADR) // Jurisprudencija. — Vilnius, 2003, Nr. 41(33), p. 39-48. - ISSN 1392-6195
91. **Sauliūnas D.** Aspects of Cybersquatting in the Baltic States // Basic IT & T review: a business journal for information society. - Riga, 2007, Nr.3, p. 1-2. - ISSN 1407-9313 http://www.ebaltics.com/print.php?sadala=7&id=4597 [žiūrėta 2008 11 30]
92. **Sauliūnas D.** Europos sąjungos identitetas internete: <.eu> domeno vardo teisinio reguliavimo problemos // Jusrisprudencija — 2004, Nr. 58(50). p. 127-137. — ISSN 1392-6195
93. **Sauliūnas D.** Problems of legal nature of internet domain names // Jurisprudencija. — Vilnius, 2003, Nr. 47(39), p. 29-37. — ISSN 1392-6195
94. **Sheffield S. N.** "Celebritysquatting": the ubiquity of celebrity culture and the unique problem it presents for domain name ownership // Villanova Sports and Entertainment Law Journal, Vol. 15, No.2, 2008. p. 409-439. http://heinonline.org/HOL/Page?handle=hein.journals/vse15&id=1&size=2&collection=journals&index=journals/vse [žiūrėta 2009 12 02]
95. **Stulpinas A.** Prekę saugo ženklas, o ženklą – įstatymas // Diena Nr.117, 1994
96. **Štitilis D.** Prekių ženklų naudojimas elektroninėje erdvėje: teisiniai aspektai // Jurisprudencija. – Vilnius, 2003, Nr. 41 (33), p. 39-48. — ISSN 1392-6195

97. **Tatol R.** Domeno vardų ir prekių ženklų santykio problema. // Vadovas ir pasaulis. — Vilnius, 2006, Nr. 12, p.72-75. http://www.ecovis.lt/Files/File/R.%20Tatol%20ViP%202006%20Nr.%2012.pdf [žiūrėta 2009 11 25]
98. **The recognition of Rights and The Use of Names in the Internet Domain Name System, Report of the Second WIPO Internet Domain Name Process.** // http://www.wipo.int/amc/en/processes/process2/report/html/report.html#6 [žiūrėta 2009 11 10]
99. WIPO Overview of WIPO Panel Views on Selected UDRP Questions. http://www.wipo.int/amc/en/domains/search/overview/index.html#17 [žiūrėta 2009 10 22]

Neperiodinė literatūra:

100. **Батянов М.В., Кисельников И. В.** Доменное имя как объект авторских прав. http://www.ict.edu.ru/vconf/index.php?a=vconf&c=getForm&r=thesisDesc&d=light&id_sec=37&id_thesis=712 [žiūrėta 2009 07 20]
101. **Gnatek T.** No Jackpot for Domain-Name Speculators. http://www.nytimes.com/2004/10/14/techn ology/circuits/14pols.html [žiūrėta 2009 11 10]
102. **Stewart I. L.** The Best Laid Plans: How Unrestrained Arbitration Decisions Have Corrupted the Uniform Domain Name Dispute Resolution Policy. http://www.law.indiana.edu/fclj/pubs/v53/no3/stewart.pdf [2009 11 25]
103. **Kiškis M.** Intelektinės nuosavybės elektroninėje erdvėje samprata, principai ir raida žinių visuomenėje. http://www.irii.lt/pdf_failai/MKiskis_INEE_bendroji.pdf [žiūrėta 2009 11 20]
104. **Levine G. M.** Personal Names as Domain Names; When Actionable. http://law.lexisnexis.com/practiceareas/Trademark-Law-Blog/Trademark-Law/Personal-Names-as-Domain-Names-When-Actionable [žiūrėts 2009 11 25]
105. **Simaitis R.** Teisminės mediacijos pristatymas. http://www.teismai.lt/teismai/mediacija/mediacija.pps [žiūrėta 2009 11 25]
106. **Samson M.** Pruning the Gripe Vine. http://www.internetlibrary.com/publications/Article-GripeSiteSamson1-05_art.cfm [žiūrėta 2009 11 25]

Kovirova S. Ginčų dėl domeno vardų teisinio reguliavimo ypatumai / Informatikos teisės magistro baigiamasis darbas. Vadovas lektorius R. Valančiauskas. — Vilnius: Mykolo Romerio universitetas, Socialinės informatikos fakultetas, 2009. – 75 p.

SANTRAUKA

Šioje santraukoje yra nurodomas šio baigiamojo magistro darbo objektas, tikslas bei trumpai apibūdinamas darbo turinys ir pagrindiniai nagrinėti aspektai.

Šio magistro baigiamojo darbo tyrimo objektas — prekių ar paslaugų ženklų, fizinių asmenų vardų, geografinių vietų pavadinimų ir domenų vardų santykio problematika, išvardintų objektų savininkų interesų bei teisių gynybos galimybės. Baigiamajame darbe yra nagrinėjami teisės aktai, reglamentuojantys minėtų objektų savininkų teises, konfliktų tarp šių objektų sprendimo būdus, teisės mokslininkų doktrina, analizuojami Lietuvos Respublikos, JAV teismų praktika, arbitražo institucijų, ypač PINO Arbitražo ir tarpininkavimo centro praktika, kurio sprendimai padarė didžiulę įtaką domenų vardų ginčų sprendimo doktrinai.

Darbo tikslas — įvertinti domenų vardų ir pramoninės nuosavybės, fizinių asmenų vardų bei geografinių vietų pavadinimų sąveikos problematiką, šios sąveikos lemiamų ginčų teisinį reguliavimą nacionaliniu ir tarptautiniu lygiu, šio reguliavimo efektyvumą ir pasiūlyti galimus esamo reguliavimo problemų sprendimo variantus.

Magistro baigiamajame darbe aptariami įvairių rūšių ginčai dėl domenų vardų, jų sprendimo specifika ir problematika. Galiojantys teisės aktai užtikrina sėkmingą prekių ar paslaugų ženklų savininkų interesų apsaugą nuo nesąžiningo šių objektų panaudojimo domeno varde, tačiau neatsižvelgiama į fizinių asmenų teisių apsaugą nuo tokių pažeidimu. Ginčuose dėl domenų vardų, kai į tą patį domeno vardą teisėtą interesą turi keli asmenys, paprastai apginamos tik vienos šalies teisės, o alternatyvūs šių ginčų sprendimo variantai nėra svarstomi.

Iškeltam tikslui pasiekti bei iš jo sekantiems uždaviniams įgyvendinti naudojami lyginamasis, istorinis, dokumentų analizės bei kritikos tyrimo metodai.

Darbą sudaro keturi skyriai, kuriuose nagrinėjami atskiri, tačiau tarpusavyje susiję ginčų dėl domenų vardų teisinio reguliavimo aspektai tiek nacionaliniu, tiek tarptautiniu lygiu.

Pagrindinės sąvokos: domeno vardas, fizinio asmens vardas, geografinės vietos pavadinimas, ginčai dėl domenų vardų, ginčų dėl domenų vardų sprendimas, dalijimasis domenų vardais.

Kovirova S. Peculiarities of Legal Regulation of Domain Name Disputes. / Master's thesis in Informatics law. Supervisor lecturer R. Valančiauskas. — Vilnius: Mykolas Romeris university, Faculty of Social Informatics, 2009. – 76 p.

SUMMARY

The summary outlines the subject matter, purpose of the thesis and shortly describes the content and main aspects of this final work.

The subject matter of this thesis is — problems of the relationship between trademark or service mark, personal names, geographical locations and domain names, ways of protection of the rights and interests of owners of listed objects. In this final paper legal acts that regulate aforementioned owners' rights, domain name dispute resolution and actual jurisprudence in domain name disputes were examined. ICANN approved dispute-resolution service providers' decisions and case law of the USA and the Republic of Lithuania were also analysed. Great attention was imposed on decisions of WIPO Arbitration and Mediation Center, as its decisions had a significant influence on domain name dispute resolution doctrine.

The main purpose of this thesis — to evaluate the problems of interaction between industrial property, personal names, geographical locations and domain names, national and international legal regulation of domain name disputes which arise because of the aforesaid interaction and to suggest possible solutions to the existing problems of domain name dispute regulation.

In this final work various types of domain name disputes, problems and peculiarities of the resolution of these disputes are discussed. Current legislation ensures protection of trademark and service mark owners' rights and interests against bad-faith and abusive registration of these marks as domain names, whereas rights and interests of individuals are not protected against such infringement. Furthermore, in a situation where two or more parties have competing legitimate interests in the domain name current legislation does not provide the answers for determining a contest between competing interests in a domain name.

In order to achieve goals of the final paper, author uses scientific methods for her research. These methods include comparative, historical, document analysis methods and method of criticism.

Final paper consists of four chapters in which author examines main problem-oriented aspects of legal regulation of domain name disputes at national and international level.

Key words: domain name, personal name, geographical location, domain name disputes, domain name dispute resolution, domain name sharing.